

de geheime & kamer

De geheime kamer

DE
GEHEIME
KAMER

of

de kinderen van de ketter

N.V. UITGEVERIJ „DE BANIER” – VIANEN

HOOFDSTUK I.

St. Dyonisius

Laat na de middag op een herfstdag van het jaar 1554 kon men twee kinderen zien, die zich door de nauwe, maar drukke straten van Parijs naar die stadswijk haastten, waar de armere volksklasse woonde. Al was hun kleding versleten en verschoeten, de stof was toch kostbaar geweest; en die omstandigheid, gevoegd bij de fiere houding van de knaap en de bevallige bewegingen van zijn kleinere zuster, verrieden onmiskenbaar, dat beiden van goede geboorte, maar door de een of andere oorzaak tot armoede vervallen waren.

In die dagen begaf niemand uit de voorname stand zich naar buiten zonder behoorlijk gevolg van bedienden, en vooral kinderen mochten de deur niet uit, of het waakzaam oog van een geleider moest hen vergezellen. Deze kinderen waren evenwel geheel alleen, zodat menig voorbijganger ze met verbazing gadesloeg. Of zij dat niet opmerkten, of dat het hen onverschillig was — zij liepen stevig voort, voorbij winkels met hun verleidelijke uitstalling en voorbij het prachtig portaal ener kerk met zijn troep bedelaars er om heen, totdat de straten al enger en de huizen al hoger werden; eindelijk bevonden zij zich in het oudste en armste gedeelte der stad.

Het meisje had haar handen vol rozen, en de knaap droeg een aantal boeken onder de arm. Zijn moedige blauwe ogen en zijn golvend haar bewezen, dat hij niet van Franse afkomst was, evenmin als zijn zuster. Ook uit de vreemde snit hunner kleding bleek dit duidelijk; en was iemand blijven staan om naar hun vrolijk en kinderlijk gepraat te luisteren, dan zou hij vernomen hebben, dat ze Engels spraken.

Ten laatste, in een rustiger straat gekomen, stonden zij stil voor een huis met zeer oude gevel, welks getraliede vensters zo ver uitstaken, dat zij bijna die van de huizen aan de overzijde bereikten. De kinderen traden binnen en liepen de trap op, tot zij aan de hoogste verdieping kwamen; slechts eenmaal stond het meisje even stil om met vrolijke lach een paar rozen op te rapen, die aan haar volle handen waren ontvallen, toen haar broeder haar terstond verwijtend toevoegde: „Stil, Cilia! Vader slaapt misschien!” Cilia’s voorhoofd betrok bij deze woorden; zwijgend klommen zij verder; maar de kinderlijke lach had hen reeds aangekondigd, want zodra zij voor een kamerdeur stonden, riep een vriendelijke stem hen binnen. Het was een ziekekamer, en wel een armoedige, want het huis was een logement, lang niet van de eerste rang, en, zoals gezegd, deze kamer behoorde tot de bovenste verdieping. Huisraad was er bijna niet, alleen wat de zieke bepaald nodig had; en toch zou één blik op dit innemende drietal genoeg zijn geweest om te doen zien, dat vader en kinderen niet alleen aan welstand, maar zelfs aan weelde gewoon waren geweest.

Nu doorleefden zij donkere dagen, met zeer beperkte middelen. In het stevige eiken ledikant lag de vader doodziek, al wisten zijn kinderen het niet. Zoals hij daar lag, geleek hij veel op zijn zoon; de stralen der avondzon beschenen hetzelfde onverschrokken oog, ofschoon wat dof door zorg en ziekte, hetzelfde glolvende blonde haar, hoewel het goud begon over te gaan in zilver. Maar op het gelaat van de kranke lag een uitdrukking van inwendige vrede verspreid, die nog ontbrak bij de zoon met zijn van kracht en gezondheid blozend gezicht.

„Zie, lieve vader!” riep Cecilia, op de zieke tosnellend, die glimlachte, toen hij haar zag. „Hier zijn zulke mooie rozen, ruik eens!” en zij wierp haar geurige bloemen over het bed.

„Ach, kinderen, gij hebt uw geld weer voor mij verspild,” was het zachte antwoord, waarbij de ogen van de kranke vochtig werden.

„Toch niet, vader,” hernam zijn zoon snel, „voor u is niets verspild.” En zachtkens zijn hand op die van zijn vader leggend, vroeg hij: „U bent vanavond wat beter, niet waar?”

„Zeker ben ik beter, lieve jongen; beter naar het harte, zoal niet naar het lichaam.”

„En u zult spoedig weer gezond en sterk zijn?” zei Cecilia, ter-

wijl zij op het bed ging zitten en van tussen haar bloemen hem toelachte. „O, lieve vader! word toch spoedig beter,” vervolgde zij met aandrang. „Vóór zes maanden was u nog niet ziek — het is alleen maar die hoest! Het is zo eenzaam, zonder u te wandelen, en toen Bertram en ik van middag voorbij een kerk kwamen, gingen wij er in en baden de heilige Dyonisius voor u, zoals wij nog nooit gebeden hebben. O, vader! ik weet zeker, dat u nu wel beter zult worden.”

Een schaduw trok over het bleke gelaat van de zieke. Hij glimlachte droevig, legde zijn hand tederlijk op haar hoofd en vroeg: „En waarom bad mijn dochttertje juist tot de heilige Dyonisius?” „Wel, vader, omdat hij uw schutpatroon is en u lief moet hebben.”

„Ik zou liever zien, dat ge tot God badt, in de naam van de Heere Jezus, mijn kind,” hernam de vader langzaam en blijkbaar met enige aarzeling.

„Tot God?” herhaalde Bertram verwonderd. „Maar vader! wij mogen niet tot Hem naderen dan door de heilige maagd Maria of een andere heilige. Hij is immers te groot om naar zulke gebeden van Cecilia en mij te luisteren?”

De knaap uitte deze woorden op besliste toon, en een pijnlijke trek kwam daarbij op zijns vaders gelaat. Een ogenblik zweeg hij, maar daarop vroeg hij zijn zoon ernstig: „En wie heeft u gezegd, dat God niet naar het gebed van kinderen luistert, Bertram, mijn jongen?”

„O, dat heb ik altijd geweten,” antwoordde de jongen vlug. „Gij ook, niet Cecilia?”

„Zeker!” zeide het meisje, haar vader vol verbazing aanzien.

„Ik bid altijd tot de heilige maagd Maria of de heilige Agnes.”

„En nooit tot de Heere Jezus?”

Bij deze woorden zagen de kinderen elkander verbaasd aan; ze wisten niet wat vader daarmee wilde zeggen.

„Ach, ach, het is mijn eigen schuld. Heere, ontferm u over deze lammeren!” fluisterde de zieke man bijna onhoorbaar, toen — een hard kloppen op de deur werd vernomen.

HOOFDSTUK II.

Een rol papier

Schier nog vóór verlof tot binnentreden kon gegeven worden, ging de deur open en verscheen een vrouw op jaren. Het was Madame Etienne, zoals de waardin genoemd werd. Zij droeg een kom soep in de hand, zette die voor de zieke neer en beschouwde hem nauwlettend. Of dat onderzoek haar verwonderde of smartte, zei zij niet; maar de kinderen merkten op, dat haar voorhoofd betrok, en ze hoorden haar enigszins boos zeggen: „Zie nu, mijnheer! gij vermoeit u weer met de kinderen, en van morgen nog hebt gij mij beloofd, rustig te zullen blijven. Ga van het bed af, jongejuifvrouw; zie eens, hoe ge deken en bloemen tegelijk slordig maakt. En gij, jongeheer Bertram, in plaats van leeg te zitten, moet gij. . . .

De zieke edelman brak de stroom van haar woorden af door haar glimlachende te zeggen: „Madame, geloof mij, ik ben vandaag uw orders trouw nagekomen. De kinderen zijn zoëven thuisgekomen. Het is vandaag heet geweest, zo vlak onder het dak, en zij zullen vermoeid zijn. Cecilia, zet uw bloemen in water, en gij Bertram, wees mijn hofmeester en bedien mij eens met madame's goede soep.”

Madame Etienne schudde het hoofd, terwijl haar gast bedaard en stilzwijgend haar soep gebruikte. Voor haar meeste gasten was zij een gevreesd persoon, maar, hoewel deze misschien de armste van allen waren en de minste kamer bewoonden, had zij hun van de aanvang af vriendelijkheid bewezen, en sinds de vader ziek was geworden, alles gedaan wat in haar vermogen was, om zijn pijn te verlichten. Het heette, dat zij van de morgen tot de avond schold, maar haar Engelse familie hield de kamers zo netjes in orde en gaf haar zo weinig moeite, dat haar scherpe tong voor hen bijna zacht was.

Kapitein Hunter en zijn kinderen waren nu ruim een half jaar onder haar dak geweest. Dat zij over de zee gevlucht en dus in moeilijkheid waren, had zij dadelijk ontdekt; maar nooit vroeg zij iets, noch begeerde meer te vernemen dan zij goed vonden te vertellen. En daarom stond kapitein Hunter op vriendschappelijke voet met de knorrige oude dame.

„Maar mijnheer, ik zal u nog vóór de nacht pater Nicaise zenden,” riep zij op ongeruste toon, toen zij de zieke plotseling bleek en ademloos in de kussens zag terugzinken.

„Goede vrouw,” antwoordde deze zacht, maar enigszins ongeduldig, „ik heb pater Nicaise niet nodig.”

„Gij kunt eten noch slapen; gij zijt zelfs te zwak om te hoesten; de dokter kan u niet beter maken — en toch zegt gij, dat gij de troost van de godsdienst niet nodig hebt? Foei, mijnheer! gij verbaast mij.” Met deze woorden nam madame Etienne het overschot der soep mede en zei nog, terwijl zij de deur uitging: „Ik zal er zelf wel voor zorgen.”

„Morgen, goede vrouw,” riep de kranke haar met zwakke stem na. „Vanavond ben ik te vermoeid. Laat mij nu met de kinderen alleen.”

„Morgen? En als morgen niet komt?” hernam de harde, maar niet onwelwillende vrouw, terwijl zij staan bleef. „Nee mijnheer! ik zou mijn ziel bezwaren, als ik u geen priester zond. Tot weerziens!”

Dyonisius Hunter zuchtte diep en sloot de vermoeide ogen. Bertram wenkte zijn zuster geen woord te zeggen, maar bij hem aan het venster te komen. Daar wachtten zij in hun geliefkoosd hoekje de komst van madame Etienne's duiven af, die hun til onder de dakgoot hadden en geregeld bij de kinderen de overgeschoten kruimpjes kwamen halen.

„Denkt ge, dat vader van avond erger is?” vroeg de knaap fluis-terend aan zijn zuster, alsof de woorden der vrouw nog in zijn oren klonken.

„Vader ziet er niet erger uit,” antwoordde Cecilia droevig. „Als hij die hoest maar kwijt kon raken, dan geloof ik, dat hij spoedig beter zou zijn.”

„Vader heeft de ganse dag niet gehoest en toch is hij vermoeid. Kijk,” ging de knaap na een ogenblik met verhelderd gelaat voort, „ik weet wat ik doen zal. Hier is een halve frank, die mevrouw de Ronçalle mij heeft gegeven; heb jij ook niet wat?”

„Ja, werkelijk!” was het antwoord, en zijn zuster legde een zilveren munt voor hem op de vensterbank; „dat heeft ze mij ook gegeven.”

„Welnu, morgen is het St.-Mattheüs dag; laat ons vroeg naar de mis gaan. Wij zullen de helft van ons geld gebruiken om bloemen te kopen voor de heilige maagd Maria, en voor de andere helft waskaarsen kopen voor St Dyonisius. Dan zal God ons gebed voor vader zeker verhoren.”

„Ja, dat geloof ik ook!” antwoordde Cecilia vrolijker. „Ik wou, dat het al morgen was.”

De zon ging die avond prachtvol onder, en de vrees, die madame Etienne in hun harten had vermeerderd, werd voor een ogenblik vergeten, toen de duiven neerstreken, en, na hun

avondmaal gebruikt te hebben, in sierlijke kringen door de lucht zwerfden. Een grote zilveren ster scheen boven de huizen, en in de stilte, die nu heerste, dacht Cecilia over haar vaders woorden na.

„Ik zag liever dat gij tot God badt in de naam van de Heere Jezus.”

Waarlijk, dat was een vreemde leer. Hoe, dacht de kleine met de kin in de handen naar de ster turende, hoe kan een kind als ik tot Hem bidden, voor Wie zelfs de heiligen zich in het stof buigen? Wat kan vader bedoeld hebben? Hij had nooit te voren met hen over godsdienst gesproken, en deze woorden klonken zo wonderlijk vreemd in haar oren. Maar zij werd in haar gedachten gestoord, want toen haar broeder zijn lessen ging leren en zij het hoofd boog om een eerbiedig Ave Maria te bidden, riep de kranke haar zachtkens aan zijn bed.

Cecilia ging bij hem zitten, en hij nam haar hand in de zijne, maar zonder een woord te spreken. Alsof haar echter de toenemende duisternis in de kamer moed gaf, of het kind aan een ogenblikkelijke drang voldeed, boog zij zich naar haar vaders oor en fluisterde hem toe: „Vader! wat bedoelde u met bidden in de naam van de Heere Jezus?”

Zij voelde haar hand vaster drukken, maar het antwoord liet op zich wachten. Eindelijk kwam het in de vorm van een weder-vraag.

„En waarom, Cecilia, vreest gij tot Hem te bidden, zo gij niet vreest, tot de heiligen te bidden?”

„Maar Jezus is God, vader, Heere en Richter der wereld; hoe kan ik, of iemand onzer tot Hem naderen dan door de verdiensten van Maria of andere heiligen?”

„En indien er nu maar één Middelaar is tussen God en mensen, namelijk de Heere Jezus Zelf?” was het zacht gesproken antwoord.

Cecilia zweeg. Zij kon die vraag niet vatten.

Ook de kranke was een ogenblik stil; daarop zeide hij: „Herinnert gij u, lief kind, de nacht, toen wij over zee voeren?”

„Ja, heel goed,” antwoordde het meisje snel.

„Het weer werd heel onstuimig,” ging hij voort, „de wind ging in storm over, en midden op het Kanaal sloeg de mast over boord. De kapitein werd bevreesd en de passagiers vol angst, en wat deed mijn dochter toen?”

„Vader,” hernam het kind, dicht bij haar vader dringende, als doorleefde zij die nacht opnieuw, „ik knielde naast u neer, en legde mijn hoofd op uw knie, als ware de dood nabij.”

„Waarom vluchtet gij niet liever naar die vriendelijke dame, die haar eigen shawl om uw hals sloeg en u kuste, alsof gij haar eigen dochter waart?”

„Omdat,” antwoordde Cecilia zonder aarzelen, „omdat zij maar een vrouw was. U was een man — sterk — en mijn vader.”

Dyonisius Hunter glimfachte bij deze geestdriftvolle woorden; met vochtige ogen zag hij zijn dochter aan. „Welnu!” zei hij zachtkens, „en God is een Vader. Een Vader, die Zijn kinderen also heeft liefgehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft om voor hen te sterven. Er is niets, dat zij Hem niet mogen zeggen, geen zonde, geen verdriet, geen vreugde, die zij Hem niet mogen brengen, om Jezus’ wil, die voor hen gestorven is.”

Onwillekeurig grepen deze woorden de kranke aan; zijn toon veranderde, en met een diepe zucht vervolgde hij: „Gij kunt dat nu nog niet goed verstaan. Maar ik geloof, Cecilia, dat het beter gaat in de hemel te komen door de verdiensten van de Heere Jezus dan die van Maria of andere heiligen.”

Hij had dit nauwelijks gezegd, of Bertram, die tot dusverre schijnbaar in zijn boeken verdiept was geweest, liet er één vallen en zeide op bestraffende toon: „Cecilia, laat vader niet te veel spreken. Ik ga de lamp aansteken, en dan zullen wij onze lessen leren, terwijl hij slaapt.”

„Toch niet,” hernam zijn zuster, wat gevoelig over de toon van haar broeder. „Ik vermoei u niet, wel vader?”

„Nee, kind!” was het snelle antwoord. En zich tot zijn zoon wendende: „Steek de lamp aan, mijn jongen, dan zal Cecilia mij wat voorlezen, eer zij aan het werk gaat.”

Bertram gehoorzaamde, en terwijl hij de lamp gereed maakte, liet de zieke zijn dochter uit de onderste lade van een schrijftafel van onder enige klederen een rol papier voor de dag halen. Toen zij hem die gebracht had en weer gezeten was, gaf hij haar een paar bladen en vroeg haar, hem voor te lezen: Hoofdstuk veertien, te beginnen bij vers één.

Geen titel stond op deze vreemde rol, maar de woorden, die Cecilia Hunter die avond voor haar stervende vader las, waren bestemd om nimmer vergeten te worden.

HOOFDSTUK III.

Pater Nicaise

„Uw hart worde niet ontroerd; gijlieden gelooft in God, gelooft ook in Mij. In het huis Mijns Vaders zijn vele woningen; anderszins zou Ik het u gezegd hebben; Ik ga heen om u plaats te bereiden.”

Zo begon die wondervolle rol. Toen Cecilia aan deze woorden kwam: „Zo gij iets begeren zult in Mijn Naam, Ik zal het doen,” fluisterde de kranke met glinsterende ogen: „Zie eens, welk een uitnodiging is dat! „Zo gij iets begeren zult in Mijn Naam; Hij zegt niets van Maria of andere heiligen.”

Cecilia las voort en toen zij het hoofdstuk geëindigd had, was zij zo vervuld met de inhoud, dat zij meteen het volgende wilde beginnen, toen haar vader zijn hand op de hare legde.

„Genoeg voor heden, mijn kind!” zei hij. „De tijd is nabij, dat jullie er beiden meer van zult weten. Voor het ogenblik zij de Heere dank voor deze woorden van troost.” Daarop vouwde hij de handen, maar alleen zijn lippen bewogen zich.

Cecilia leunde met het hoofd tegen de ledikantstijl en begon te peinzen. Wat vreemde, wondervolle woorden had zij gelezen! Het was geen gebedenboek, dat zij gezien had — daarvan was zij zeker. Zij verlangde Bertram naar zijn mening te vragen, maar die las druk in zijn boeken, hoewel zij opmerkte, dat hij geen bladzijde omsloeg. In het volgende ogenblik werden haar gedachten evenwel in een andere richting geleid, want de deur ging onverwacht open en andermaal trad madame Etienne binnen, deze keer echter niet alleen. Zij werd gevolgd door een lange man, die plechtig tot in het midden van de kamer stapte, stil stond, de handen zegenend uitbreidde en

luide sprak: „Vrede zij u, mijn zoon!” terwijl zijn ogen op de kranke gericht waren.

Toen trad madame Etienne wat naar voren en beide kinderen zagen, hoe hun vader van die gelegenheid gebruik maakte om de rol haastig onder zijn deken te verbergen.

„Mijnheer, vergeef mij,” begon zij wat verlegen. „Zie, zolang u deze nederige woning met uw tegenwoordigheid vereerd hebt, is, bij mijn weten, nog geen biechtvader bij u geweest, en het wordt tijd, dat u vrede met God maakt.”

Dyonisius Hunter was een Engelsman en daarom niet gewoon, dat een ander zich met zijn zaken bemoeide, vooral wat de godsdienst betrof; maar al vloog een uitdrukking van verontwaardiging over zijn gelaat, hij vermande zich en antwoordde vriendelijk: „Ik heb vrede met God, goede vrouw. Evenwel, het is goed gemeend” —

„Mijnheer,” vervolgde hij tot de priester, „u bent welkom.”

De kinderen gingen achter elkander naar de aangrenzende kamer en Bertram was nauwelijks gezeten of hij vroeg: „Wat heb je toch gelezen, Cecilia?”

Deze kamer was zeer donker; alleen brandde er een flauw licht op de tafel, waaraan broeder en zuster tegenover elkander bij hun boeken zaten. Cecilia kon bij die matte schijn onrust en kwalijk verborgen nieuwsgierigheid op zijn gelaat lezen, terwijl hij haar antwoord wachtte.

„Ik weet het niet,” zei zij. „De bladen schenen uit een gedrukt boek te zijn; maar het waren aangename woorden.”

„Aangename woorden? Ik las onlangs dat aangename woorden even weinig te vertrouwen zijn als de glans van goud.”

„Gij weet er niets van,” hernam Cecilia, geraakt door haars broers oordeel. „Vader dankte God er voor.”

„Zo,” zei de knaap met bang gelaat.

„Waarom niet?” vroeg zij.

„Dat maakt niet uit; je begrijpt het toch niet,” antwoordde hij, na een ogenblik, langzaam en droevig.

„Mooi zol je wilt van mij een klein kind maken. Al ben je bijna dertien; ik ben maar een jaar jonger.”

„Dat is zo,” was het wederwoord van de knaap, die om haar gevoeligheid glimlachte. „Maar inderdaad, je kunt dat niet begrijpen, omdat ik het zelf ook niet kan. Doch — waarom dankte vader voor die woorden, die hem goed schenen te doen, en ver-

borg ze later onder de dekens, toen die broeder binnentrad?" „Je ziet scherp!" zei Cecilia met een blos op het gelaat; want die woorden waren in strijd met de liefde en de eerbied, welke beiden hun vader toedroegen.

Bertram zuchtte en zijn lippen beefden. „Was vader maar niet zo ziek, dan konden wij het hem, als anders, zelf vragen," zei hij zacht.

Cecilia's ogen schoten vol tranen; zij begon haar taak weer en opnieuw ontstond diepe stilte, want de harten der kinderen waren treurig gestemd. Bertrams fier hoofd was over zijn boeken gebogen, maar Cecilia was heel niet bij haar lessen. Zij had de ogen gesloten en dacht aan iets, dat lang geleden gebeurd was, zo lang geleden, dat tijd en plaats vergeten waren. Het was een duister beeld uit land vervlogen dagen, dat haar nu voor de geest stond. Een lange, lage kamer, waarvan de aanblik haar bekend voorkwam, als had zij die eens bewoond; op de grond lag een open boek omgekeerd, met gescheurde en verfrommelde bladen en op dat boek stond de voet van een sterke man.

Zijn aangezicht — o, hoe streng en toornig keek hij! Hij had de ene arm met gebalde vuist opgeheven; en dicht bij stond een bevende vrouw, met een kind op de arm en een ander bij haar, dat haar kleed verschrikt vasthield. Wat zegt die man? Wat heeft die bleke vrouw gedaan, dat haar hart zo luide klopt?

Met een zucht werd zij uit haar droom wakker. Zij wenst er meer van te weten. Maar hoe zij ook nadenkt, ze kan er zich niets meer van herinneren; het is of er een gordijn over hangt. Waren Bertram en zij de kinderen geweest? Dat kon haar niet duidelijk worden, maar klaarblijkelijk was de rol papier de aanleiding geweest tot deze droom.

Plotseling hoorde zij, te midden van haar gedachten, de snelle stap van madame Etienne en in het volgende ogenblik de schrille stem van de pater, die de kamer huns vaders uitkwam en op boze toon zeide:

„Geef er acht op, mijnheer, geef er acht op. Ik zeg u: uw ziel loopt deerlijk gevaar. Zulke zonden als de uwe kan ik niet vergeven!"

Met deze woorden wierp hij de deur dicht en nu hoorde zij madame Etienne schreeuwen:

„Heilige Maria! wat is er gebeurd, eerwaarde vader?"

„Gebeurd?" hernam de pater, nog opgewonden. „Zie op uzelf

toe, vrouw," ging hij plechtig voort. „Als ik mij niet vergis, herbergt u een ketter onder uw dak.”

„Een ketter — ik een ketter herbergen! Barmhartige heiligen, is een vrouw ooit zo bedrogen?” riep zij vol ontzetting uit.

Een pauze volgde, als raapte zij al haar moed samen om die aanval af te weren. Toen barstte zij heftig los: „Durft u mij vertellen, mijnheer! dat mijn arme stervende gast een vuile ketter is! Hij met zijn vriendelijke glimlach en aangename woorden, die, sinds hij ziek werd, geen klacht heeft geuit en zo geduldig is geweest als St Laurens op de rooster? Altijd heeft hij zijn huur trouw betaald, en ik vrees, dat zijn beurs schraal genoeg is; nooit hebben zijn kinderen de mis verzuimd. Gisteren nog drong zijn dochter mij een heilige relikwie op om die toch trouw te dragen. Wat! gij noemt zo iemand een ketter? Heilige Maria! riekt niet elke ketter naar het vuur? Heeft de satan geen zwa-
vellucht bij zich? Neen, neen, als dat geen eerlijk volk was, had ik het al lang ontdekt, dat verzekeer ik u!”

„Vrouw, gij vergeet de eerbied, die ge de Heilige Kerk schuldig zijt,” hernam de pater op afgemeten toon. „Ik heb niet als zeker gezegd, dat de man een ketter is, maar ik vermoed het. Geen enkele maal maakte hij het teken des kruises. Biecht vond hij onnodig, en of het beschroomdheid of hardnekkigheid is, hij wilde zijn gedachten omtrent de godsdienst niet uiten. Maar ik laat het er niet bij. Ik kom morgen terug.”

In de stilte, die nu volgde, keken beide kinderen elkander aan, Bertram vol afkeer en verontwaardiging, Cecilia stil en doodsbлек. Zij hielden de adem in, afwachtend wat nog volgen zou; maar zij hoorden de pater terstond de trappen afdalen en de waardin half binnensmonds mompelen: „Zo, zult ge morgen terugkomen, mijnheer de priester? Komen moogt gij, maar in de kamer van die arme kranke zult u geen voet meer zetten, dat beloof ik u. Bahl die jonge paters menen, dat ze al heel wat te zeggen hebben, en dat ze geroepen zijn om de verdoolde schapen van Moeder de Kerk op te snuffelen. Maar ik dank de heiligen, zo dom ben ik nog niet!” Daarop riep zij de kinderen en liet ze hun vader goede nacht wensen, want het bezoek van de priester had hem uitgeput, en hij verlangde naar rust.

„Arme schapen!” zei zij zacht bij het heengaan en met een tederheid, die men van haar niet gewoon was.

De kinderen zagen, dat het gelaat van hun vader rood was, maar toch heel kalm; hij scheen niet erger dan anders; alleen zijn stem klonk zeer flauw, toen hij hen beiden innig omhelsde, ze zegende en hun „goede nacht” wenste. Hij droeg Cecilia op, de rol weg te bergen, en toen verlieten zij het vertrek.

„Heerel uit de duisternis tot het licht!” waren de laatste woorden, die zij hun vader nog hoorden uitspreken. Toen zij weer in hun eigen kamer gekomen waren, verborg Cecilia het hoofd in beide handen en brak in tranen uit. Bertram ging naast haar zitten en sloeg zijn arm om haar hals, maar ook zijn hart was vol bekommernis en vrees. „Wees niet zo bedroefd,” zei hij ten laatste tot vertroosting van zijn zuster, hoewel zijn eigen stem beefde. „Ga naar bed en slaap spoedig in. Morgen zal het wel weer beter zijn, en dan gaan wij vroeg uit om te bidden zoals wij afgesproken hebben.”

„Ja, dat is goed,” antwoordde Cecilia met een straal van hoop in de betraande ogen. En zo scheidden broeder en zuster van elkander.

HOOFDSTUK IV.

De Wezen

De volgende morgen stonden de beide kinderen bijtijds gekleed en gereed, met hun geld in de hand, om gezondheid en vrede voor hun zieke vader te kopen.

„Laat ons nog eerst even op de tenen gaan zien, hoe het met vader is; hij was gisteravond zo vermoeid,” fluisterde Bertram, toen zij de deur van de ziekenkamer voorbijgingen.

Zo gezegd, zo gedaan. Er waren geen gordijnen om het ledikant; een oude jas was opgehangen om in dat gebrek te voorzien, maar die was, waardoor wisten zij niet, op de grond gevallen, zodat het eerste daglicht ongehinderd op het bed viel.

„Vader slaapt vast!” fluisterde Cecilia, terwijl zij niet zonder ontzag naar het vreedzame, maar doodsbleke gelaat keek, waar op nog een glimlach speelde. Maar toen Bertram een blik op die bewegingloze vorm had geworpen, viel hij voor het bed op zijn knieën en klemde zich in de eerste bitterheid van zijn smart aan zijn zuster vast.

„Cecilia, Cecilia!” riep hij wanhopig uit, „vader wordt nooit meer wakker; dat is geen slaap; hij is dood!”

„Heere! uit de duisternis tot het licht!” was het laatste gebed geweest, wat zij de vorige avond van hem gehoord hadden. En God had hem verhoord.

De tijd stond niet stil. De morgenstond, die de kinderen zo blij begroet hadden, ging langzamerhand in het heldere daglicht over. Het werd een hete Septemberdag: zwaluwen en duiven vlogen door de lucht; op straat vernamen zij hetzelfde drukke geraas als altijd. Toen de heren van het gerecht vernomen hadden, wat onder madame Etienne's dak was voorgevallen, kwamen zij en verzegelden wat de overledene had nagelaten. Weer

waren de wezen alleen en troostten elkander zo goed zij konden. Enige tijd later werd er opnieuw aan de deur geklopt, en onmiddellijk daarop trad de hoge gestalte van Pater Nicaise binnen. Toen hij gewaar werd, hoe de kinderen in een hoek zaten om de zonneschijn te ontvluchten — die hun eer een spot in deze droeve omstandigheden scheen — kwam een trek van medelijden op zijn stroef gelaat.

„Helaas! arme kinderen, de wereld ziet er thans donker voor u uit,” zei hij en legde zijn hand deelnemend op Bertram's hoofd.

De knaap keek op; uit zijn oog sprak enige vrees. De pater wachtte een ogenblik en liet Cecilia uitschreien; toen vroeg hij: „Wist gij niet, dat uw vader zo nabij de dood was, mijn zoon?” „Neen,” luidde het antwoord door de tranen heen. „Wij dachten, dat vader alleen maar ziek was, en verwachtten elke dag, dat hij beter zou worden.”

„Hij zelf scheen echter zijn toestand wel in te zien,” hernam de priester ernstig. „Het kan zijn, dat hij u niet heeft willen bangstigen. Wat is uw geloof?” voer hij voort, Cecilia scherp aanziende.

Bertrams trekken vertoonden bij deze vraag een uitdrukking van verstoordheid en voordat zijn zuster kon antwoorden, zeide hij: „Wij behoren bij de Heilige Moeder de Kerk. Wij zijn geen ketters, en vader was ook geen ketter, wat gij ook menen moogt.”

„Ik heb niet gezegd, dat gij ketters zijt — de hemel beware mij! Ik vraag ook niet, waarom gij zulk een antwoord geeft,” hernam de pater, Bertrams gloeiend gelaat met onderzoekende blik gadeslaande. „Ik kan zien, dat gij voor uzelf en voor uw zuster de waarheid spreekt. Wat de overledene betreft, dat is een andere zaak. Evenwel, hij is nu in Gods hand, niet in de mijne. Maar laat ons daarover niet verder spreken; ik wil u niet bedroeven, kinderen! Vertel mij liever iets uit uw vroeger leven. Gij zijt eigenlijk te jong om reeds alleen op de wereld te staan.” De toon van de monnik, eerst streng, was allengs vriendelijk en hartelijk geworden, en Bertram kreeg moed en vertrouwen om het belangrijkste uit hun levensgeschiedenis mede te delen.

Dyonisius Hunter stamde uit een oud Engels geslacht. Zijn oudere broeder erfde de bezittingen in Berkshire, maar hij zelf gaf de voorkeur aan avonturen en werd krijgsman. Na vele ja-

ren gediend te hebben, kwam hij naar Londen en werd bevorderd tot kapitein der koninklijke lijfwacht. Toen huwde hij een edele dame, die hem een aanzienlijk vermogen medebracht; maar wijl hij zich geheel van alle verkeer wilde afzonderen, huurde hij een lief buiten in het dorp Tottenham, bij Londen, en leefde daar verscheidene jaren met vrouw en kinderen, vreedzaam en gelukkig.

Hendrik VIII stierf, maar kapitein Hunter behield zijn post bij de nieuwe, jonge koning Eduard VI, en alles ging goed, totdat Maria de troon besteeg. Toen begon de ellende. Dyonisius Hunter verloor zijn jonge vrouw, toen zijn kinderen nog heel klein waren, en van die tijd af zocht hij zijn verdriet te vergeten in de omgang met zijn vrienden in Londen. Zijn open karakter en aangename manieren, vooral ook zijn bekwaamheid als krijgsman verwierven hem het vertrouwen van de eierzuchtige hertog van Northumberland; en toen deze de ongelukkige vrouw van zijn zoon, Lady Johanna Gray, op de troon verhief, koos kapitein Hunter van harte haar partij.

Die vreugde was van korte duur. De koningin van negen dagen werd in de Tower geworpen, en Maria Tudor begon de aanhangers van haar mededingster in hun schuilhoeken op te sporen. Dyonisius Hunter had zich, bij het mislukken van de toeleg, op zijn landgoederen teruggetrokken en wachtte daar af, wat hem beschoren was. Eerst liet men hem met vrede. Zijn naam was door de aanbrengrers niet genoemd, of misschien herinnerde Maria zich de lange, trouwe diensten, die hij haar vader en haar broeder bewezen had.

Maar toen Sir Thomas Wyatt in Februari 1554 andermaal een opstand beproefde, begreep Maria, dat zij, om haar troon te bevestigen, strenger maatregelen moest nemen. Een nauwkeurig onderzoek werd ingesteld naar al degenen, die getoond hadden de opstand genegen te zijn; sommigen boetten die genegenheid met de dood, anderen met gevangenschap, en toen kapitein Hunter vernam, dat zijn goederen verbeurd waren verklaard en hij zelf uit het koninkrijk verbannen was tot tijd en wijle de koningin dit vonnis mocht opheffen, nam hij met een droevig hart afscheid van zijn vrienden en scheepde zich met zijn kinderen naar Frankrijk in. Zijn middelen waren niet ruim; zonder de goede en welwillende zorgen van madame Etienne, gevoegd bij de vriendelijke hulp ener Franse familie, met welke hij als jon-

geling kennis had gemaakt, zou hij het hard te verantwoorden hebben gehad, te meer sinds ziekte hem aan zijn legerstede had gekluisterd.

Maar madame Etienne had als een moeder voor haar kranke gast gezorgd, en de kinderen vonden afleiding in de dagelijkse omgang met de familie van mijnheer de Ronçalle, met wiens kinderen zij opgevoed werden. Er ging schier geen dag voorbij, of mijnheer of mevrouw bezochten de kranke, die zij vergeefs uitnodigden, van de gemakken hunner eigen woning gebruik te komen maken. Enige dagen voor het droevig sterfgeval was de familie echter op reis gegaan, toen nog geen enkel teken de nabijzijnde dood aankondigde. Toen de ontzettende slag gevallen was, hadden zij dus niemand dan madame Etienne en de vriendelijke monnik om hun sympathie te betonen en hen te troosten.

Met grote belangstelling had pater Nicaise naar Bertrams verhaal geluisterd. Met aandrang smeekten beide kinderen de monnik, voor de rust huns vaders te bidden en boden hem onder tranen al het geld aan, dat zij bezaten.

„Neen, neen, mijn kinderen!” zeide hij, „gij zijt thans in te moeilijke omstandigheden, en ik wil u niet van uw weinige geld beroven.” Met deze woorden nam hij afscheid.

Diezelfde avond werd het lijk huns vaders begraven en de volgende avond kwam mijnheer de Ronçalle hen bezoeken, die op de tijding van de dood zijns vriends in allerijl naar Parijs was teruggesnel. Hij bracht het grootste gedeelte van de avond bij de kinderen door, sprak vriendelijk met hen, beurde hen op en onderzocht de papieren van de overledene. Hij kwam tot de overtuiging, dat de kinderen niet alleen wezen, maar bovendien doodarm waren.

„Maar vreest niet,” zeide de hulpvaardige vriend, toen hij hun dit feit mededeelde. „Koningin Maria kan u te eniger tijd uws vaders goederen wel terug geven en intussen, ik heb een papier gevonden, waarin uw vader mij verzoekt u aan zijn broeder Gilles Hunter, uw oom dus, aan te bevelen. En al nam die oom u niet op, dan is er te allen tijde voor u een tehuis in mijn woning, waar gij van harte welkom zult zijn.”

Die zelfde avond, nog voordat de kinderen de hun nu zo ledige en sombere kamers verlieten — want mijnheer De Ronçalle had het met madame Etienne zo geschikt, dat de wezen zijn gasten

zouden zijn, totdat er antwoord uit Engeland kwam — die zelfde avond gebeurde er iets, dat Cecilia deed ontroeren en nieuwe angst in haar hart verwekte. Hun nieuwe gastheer was bezig een inventaris te maken van al wat hij in de schrijftafel vond en zo opende hij ook de onderste lade en kwam hem de geheimzinnige rol in handen, die zij zich voorgesteld had later eens nauwkeuriger te onderzoeken, als niemand het zag. Mijnheer De Ronçalle onderzocht de rol en, daar hij met de Engelse taal niet onbekend was, ontdekte hij al spoedig de betekenis van de inhoud, want, voordat Cecilia het kon verhinderen, had hij de rol in het vuur geworpen en terwijl de vlammen het papier verterden, mompelde hij: „Zo, beter een boek dan een mens”. Bertram was niet tegenwoordig, maar Cecilia, in haar hoekje gedoken, zag dit met een benauwd gemoed. Zij durfde geen enkele vraag te doen, maar nam zich vast voor uit te vissen welk droevig geheim verbonden was aan die liefelijke, troostvolle woorden, waarvoor haar vader God had gedankt en die nu in het vuur verdwenen.

HOOFDSTUK V.

Op de Huize Chastleton

Een sombere Novemberdag maakte plaats voor een nog somberder avond, toen de wezen voor de eerste maal de torens en gevels van den huize Chastleton door de mist heen zagen te voorschijn komen.

Chastleton was het landgoed van hun oom in Berkshire, die hen in zijn huis zou ontvangen en op de vraag van mijnheer De Ronçalle een hartelijke, welgemeende uitnodiging had gezonden. Niet zonder enige stille vreze evenwel zagen de kinderen het licht door de vensters schijnen, toen hun paarden de laan opreden.

Welke ontvangst was hun daar bereid? En hoe zouden ze daar behandeld worden? Zouden zij met hun neefjes en nichtjes goed overweg kunnen? Het reizen ging toen niet zo gemakkelijk als in onze tijd en als een familie eens uit elkander was gegaan, kon het jaren duren eer er weer een ontmoeting plaats greep. De kinderen konden zich dan ook niet voorstellen, oom Gilles ooit gezien te hebben; maar zij hadden een flauwe herinnering van tante Johanna als van een dame met scherpe stem, die eens haar hand op hun schouders gelegd en bij die gelegenheid gezegd had: „Dyonisius, uw dochter is het evenbeeld van haar moeder, gelijk uw zoon het uwe. Zie, dat gij ze niet bederft.”

Deze woorden indachtig, hadden de jonge reizigers het huis bereikt en nauwelijks stonden hun paarden stil, of de deur vloog open en oom kwam met zijn kinderen naar buiten om hen te verwelkomen.

Dagen en weken en maanden gingen voorbij eer het gevoel van eenzaamheid van de beide kinderen week en zij zich in deze

woning op hun gemak en gelukkig begonnen te voelen. Voor hen was het een heel nieuw leven, in zulk een grote, bedrijvige familie, met zulk een bewegelijke vrouw als tante Johanna aan het hoofd.

Ofschoon zij al jaren geleden gestorven was, herinnerden de kinderen zich nog wel de zachte manieren en vriendelijke woorden hunner moeder, met wie tante Johanna een zeer scherpe tegenstelling maakte. Mevrouw Hunter sprak snel en bits en duldde geen tegenspraak. Zij bestuurde alles en allen, niet alleen in maar ook buitenshuis, want haar man, die zo zeer op zijn overleden broeder geleek, dat de wezen soms tranen in de ogen kregen, had een gans ander karakter dan deze. Hij was een goedig, wel wat onverschillig man, die voor weinig meer ogen en oren en hart had dan voor de jacht en vet vee.

Zo regeerde tante Johanna als hoogste macht op Chastleton en niemand betwistte haar dit gezag. Zij was een dweepzieke roomse en heel haar huishouding was vervuld met vreze en afschuw voor alles wat naar de leer der Gereformeerde Kerk smaakte, zo bitter en boosaardig waren de woorden, die haar mening op kerkelijk terrein vertolkten. Cecilia had dus, hoe vriendelijk ze ook behandeld werd, de moed niet om haar hart te luchten en te vragen wat voor boek het toch mocht zijn, dat haar vader in zijn stervensure getroost had. En toch, dat kon zij niet vergeten.

„Uw hart worde niet ontroerd, en zijt niet versaagd.” En: „Zo gij iets begeren zult in Mijn Naam, Ik zal het doen.”

Hoe liefelijk klonken haar die woorden nog in de oren — en toch waren ze verachtelijk in het vuur geworpen met de uitroep: „Beter een boek dan een mens!”

Cecilia was een voor haar jaren nadenkend kind en peinsde vaak over deze blijkbare tegenstrijdigheid; maar hoe zij ook nadacht, ze kon de moeilijkheid niet oplossen. Alleen begreep zij hoe langer hoe meer, dat haars vaders geloof ten laatste aan het wankelen was geraakt en dat, door welke oorzaak dan ook, zijn liefde en verering voor de godsdienst zijner vaders geschokt was. Dit was zulk een vreselijk en pijnigend denkbeeld voor Cecilia's liefhebbend hart, dat zij zich somwijlen diep ongelukkig gevoelde. Al wat zij doen kon, was al haar zakgeld besteden voor missen, die pater Lysons, de priester van het dorp, ten bate van haar vader las. Haar broeder was daarin, even

vlijtig, al gaf hij daarvan geen rekenschap. Inderdaad werd de knaap, evenzeer als zijn zuster, geplaagd door de vrees, dat zijns vaders geloof niet zuiver was geweest, maar hij uitte zich evenmin als zij.

Zo ging een jaar voorbij en de jaardag van Dyonisius Hunters' dood brak aan. St Mattheüs was altijd een feestdag voor de jeugd op Chastleton, want dat was de geboortedag der kleine Alice, de jongste van het gezin. Zij was de enige dochter, door allen als om strijd geliefd. De namiddag liep ten einde en de zon wierp nog enkele schuine stralen door de tuin, toen Ralph Hunter, een flinke knaap van vijftien jaar, opeens uitriep: „Kijk nu, dit is net de prettigste tijd van de dag en nu moeten wij in huis. Hoe jammer dat sir John Cheke vanavond komt en wij daarom vroeger dan gewoonlijk moeten eten.”

„Wat doet die ook hier?” vroeg Robert, een jongen, wat jonger dan Ralph, maar met een eerlijk gezicht.

„Ik herinner mij,” zeide Bertram, die in het gras een tenen mandje voor zijn neefje zat te vlechten, „dat ik wel eens van hem gehoord heb. Hij is de leermeester geweest en behoorde tot de Gereformeerde Kerk. Toen koos hij partij voor Johanna Gray en werd verbannen. Later gaf hij de koningin opnieuw reden tot ontevredenheid en werd als gevangene van Brussel naar Londen gebracht. Ik heb horen zeggen, dat hij het leven heeft behouden alleen op voorwaarde, dat hij zijn geloof zou afzweren.”

„En heeft hij dat gedaan?” vroeg kleine Alice, die op Cecilia's schoot haar bloemen zat te rangschikken.

„Natuurlijk,” zei haar oudste broeder. „Hij heeft nu een aanzienlijke post; hij moet tot zijn straf kettters straffen. Ik zeg, dat is juist goed voor hem.”

„O Ralph, hoe wreed!” riep Cecilia met flikkerende ogen.

„Wat weet gij daarvan, klein ding?” vroeg haar neef lachende.

„Als ik mijn zin had, dan werd iedere ketter in Engeland verbrand. Ik heb pater Lysons horen zeggen, dat zij staan op volkomen vrijheid van woord en gedachte, dat hun godsdienst slechts als dekmantel dienst doet om alle wetten van het koninkrijk te ondermijnen en dat ketterij de grond van elke opstand is.”

„Gij zijt wel dikke vrienden met pater Lysons; jammer, dat ge zelf geen pater wordt,” was de droge opmerking van Bertram.

Evenals zijn zuster werd ook hij onaangenaam getroffen door het woord ketterij. Zonder er zich rekenschap van te kunnen geven, was bovendien tussen beide knapen een verwijdering gerezen, die dreigde te enigertijd in openlijke strijd uit te barsten.

Eerst waren de beide wezen door neven en nicht met open armen ontvangen, maar het had niet lang geduurd of de vriendschap tussen Ralph en Bertram verkoelde. Bertram was een flinke, eerlijke knaap, altijd goed gehumeurd, maar wat eigenzinnig. Hij gaf weinig om zijn boeken, terwijl zijn neef niet gelukkiger was dan wanneer de priester verscheen, die hem dagelijks onderwijs in het Latijn en de godsdienst kwam geven. Ralph liet zich op zijn lust tot studie veel voorstaan, had geen open, oprecht karakter en was moeders lieveling. Zij nam hem altijd in haar bescherming en geloofde vast, dat niemand met haar knappe oudste zoon te vergelijken was. Haar echtgenoot had evenwel van het begin af een bijzondere genegenheid voor zijn jonge neef getoond en daardoor Ralphs naijver opgewekt. Wat was die arme neef dan toch om met hem gelijk, ja zelfs boven hem gesteld te worden? Al was het zijn neef, moest hij daarom van alles het beste hebben? Zijn vader ging nooit uit jagen, of Bertram moest van de partij zijn. Zelfs Ralphs broeders schenen geen spel van enig aanbelang te kunnen spelen, als Bertram niet de voorman was.

Ralph wrokte over die vermeende beledigingen, zodat zijn hart al nijdiger en zijn oog al bozer werd. Bertrams edelmoedige natuur had in het eerst getracht die verkoelende vriendschap te herwinnen en iedere miskenning van Ralphs zijde gedragen. Hij had zelfs meer dan eens geweigerd de eerste te zijn, om zijn neef alle reden tot jaloezie te ontnemen. Maar toen Ralph telkens weigerde in zijn plaats te treden en zelfs zijns vaders uitnodigingen van de hand wees, schoot Bertram niets anders over dan het vertrouwen en de gunst te genieten, die hem werden aangeboden en bij zijn oom en in het spel de plaats in te nemen, die zijn neef niet wilde.

„Ralph mag monnik worden en in stoffige boeken snuffelen, als hij lust heeft,” riep de vader op zekere dag ongeduldig uit, toen hij de reden begreep, waarom zijn jonge neef niet mee wilde rijden, „maar nu ik een jongen heb gevonden, die mij lijkt, laat ik hem niet schieten. Kom jongen, in het zadel! Ik zie

liever, dat ge uw Latijn niet kent, dan dat ge de frisse lucht minacht.”

Ralph Hunter hoorde deze woorden en vergat ze nimmer. En Bertram, ziende dat al zijn voorkomendheid versmaad werd, was te fier om dat altijd kalm te dragen. Soms gaf hij een bits antwoord; soms, zoals op deze St Mattheüsdag, was hij zelfs de aanvaller. Maar Ralph gaf geen antwoord. Hij was bezig, naar de raad van pater Lysons, zich te oefenen in het verbergen zijner gedachten. De kinderen gingen in huis, maar later dan hun bevolen was, zodat zij door tante Johanna met een strenge berisping ontvangen werden.

Bertram moest dadelijk de vuile voeten wegmaken, die hij of anderen in de gang hadden gezet; Robert en Guido werden in de tuin gezonden om de varkens weg te jagen, die van een opening in de heg gebruik gemaakt hadden, door de jongens die morgen vervaardigd; Alice moest Ralph gaan helpen om de boeken op te bergen, die men op de trap had laten liggen, en Cecilia moest een grote scheur in haar jurk maken en dan zorgen, dat de kleine Alice tegen de tijd van het avondeten er netjes uitzag. Kinderen moesten in die tijd de handen uit de mouwen steken en gehoorzaam zijn, en mevrouw Hunter handhaafde in haar huishouden de meeste orde. Zo zond zij iedereen uit om wat te doen en toen zij haar eigen toilet had gemaakt, ging zij zien of het dienstpersoneel de gegeven orders stipt uitvoerde, opdat alle dingen tegen de komst van de verwachte gast gereed mochten zijn.

HOOFDSTUK VI.

Ketterij

„Waarlijk, vriend Gilles, uw pijlkoker is wel gevuld! Vier eigen kinderen en twee andere op te voeden, is geen kleinigheid.”

Zo sprak Sir John, toen hij in de deftige leunstoel bij de haard was gezeten. Hij was een grote, fijngevormde man, ongeveer veertig jaar oud, maar zijn haar was grijs en zijn blauwe ogen zagen er zo somber uit, dat hij veel ouder scheen, dan iemand die zijn leven moede is. Kleine Alice zat op de knie van de gast; haar broeders zaten rondom het vuur, dat te allen tijde onder de grote open schoorsteen vrolijk brandde — Bertram en Cecilia waren wat laat. Enigszins schuw kwamen zij naderbij om Sir John te groeten, en toen deze zijn vriend de zoëven vermelde vraag deed, antwoordde Gilles: „O neen, Sir John, mijn goede vrouw bezorgt alles.”

Daarop wendde de gast zich naar de wezen. Hij zag ze scherp in de ogen, zijn voorhoofd betrok en hij zeide, op ietwat ontevreden toon: „Zo, zijn dit de kinderen van de ketter?”

Nauwelijks was deze uitroep aan zijn lippen ontsnapt, of het berouwde hem; want al had hij zacht gesproken, allen hadden het verstaan. Ontsteltenis en toorn joegen een hoog rood in tante Johanna's gelaat, en terwijl de andere kinderen de wezen schuins aankeken, trok Bertram zijn zuster, als om haar te beschermen, naar zich toe, en zeide op een luide toon, die van verontwaardiging trilde: „Mijnheer! mag ik u zeggen, dat mijn vader geen ketter was?”

„Recht zo, mijn jongen!” antwoordde Sir John hartelijk. „Er is hoop voor Oud-Engeland, wanneer zijn zonen het voor de eer hunner vaders opnemen. Dyonisius Hunter was dus geen ketter? Het spijt mij te meer, dat te horen.”

„Sir John, Sir John, pas op! Gij begeeft u op glad ijs,” riep mevrouw Hunter haar gast toe.

„Ja, het is tegenwoordig het best, zulke onderwerpen te laten rusten,” zeide haar echtgenoot ernstig.

„Ik vraag vergeving — ik sprak zonder nadenken,” hernam de gast met een diepe zucht; daarop zich weer tot de kinderen ke- rend, zeide hij: „Laat ons goede vrienden zijn,” en meteen stak hij, vriendelijk glimlachend, Bertram de hand toe. „Mijn blaffen is erger dan mijn bijten. Gij moet weten, dat ik in lang vervlogen dagen een academievriend uws vaders was en later u op mijn knieën heb gehad. Is dat uw zuster, en heet zij naar haar moeder, Cecilia?” Hij sprak zo innemend, dat de kinderen spoedig weder kalm werden en allengs zich op hun gemak begonnen te gevoelen in gezelschap van huns vaders oude vriend, die van zijn zijde deed wat hij kon om de indruk van zijn eerste woorden uit te wissen.

Vergeten werden ze echter niet. Mevrouw Hunter was een dweepzieke roomse en de onvoorzichtige uitdrukking van haar gast had haar met afschuw vervuld over de smet, op haar zwager geworpen. Want hoewel het geslacht der Hunters door alle troebelen der Reformatie heen aan de roome kerk getrouw was gebleven — wie onder de regering van Eduard II de Bijbel in zijn moedertaal had willen lezen of het Evangelie zuiver verkondigen, was daartoe gemakkelijk in de gelegenheid gekomen. Het was zelfs moeilijk geweest, zijn oren voor Gods Woord te sluiten. In elke kerk lag de geopende Bijbel, in elke boekwinkel was hij te koop, op elke markt werd hij besproken. Wel was alles veranderd sedert het ogenblik, dat Maria de troon bestegen had, maar het brood, op de wateren geworpen, was door gevangenissen, brandstapels en schavotten niet vernietigd. Dat Dyonisius Hunter, tijdens zijn verblijf in Londen, alle aanraking met de „nije lere” had kunnen ontwijken, was een onmogelijkheid, dat begreep zijn schoonzuster wel; maar even onmogelijk had ze het geacht, dat hij er door besmet zou worden, en nu nog verwierp zij die gedachte. Toch hadden de woorden van Sir John haar verontrust, en zij wilde er meer van weten. Hoe ijverig Bertram en Cecilia ook in hun godsdienst waren, zij wist, dat satan allerlei listen en lagen te baat neemt. Nooit had zij er aan gedacht, de kinderen naar huns vaders geloof te vragen; misschien was dat niet goed geweest. In ieder geval zou zij de

zaak onderzoeken. Toen derhalve het avondeten was opgedist, en pater Lysons in het Latijn de zegen had uitgesproken — voor hem werd altijd een plaats aan tafel opengelaten, of hij kwam of niet — nam de dame de gelegenheid waar en zeide zacht tot de gast, die aan haar zijde zat: „Sir John, ik moet u zeggen, dat gij mij zeer gegriefd hebt. Waarom groette u die kinderen als kinderen van de ketter? Ik bid u, verklaar mij dat.”

Hoe zacht ook gesproken, Cecilia had deze vraag gehoord. Een oogenblik te voren had zij naar haar oom geluisterd, die met pater Lysons over zijn volken sprak — maar nu was al haar aandacht gevestigd op het aangevangen gesprek. Zij zag Sir John de wenkbrauwen fronsen, maar hij haastte zich niet met een antwoord. Eindelijk vernam zij: „Het was niets, mevrouw, ik was in geen best humeur!”

„Er was oorzaak voor,” hernam tante Johanna vriendelijk. „Rijk en geëerd geweest te zijn, en dan weinig meer geteld worden, is hard genoeg voor het moedigste hart. Maar vergeef mij, indien ik gaarne antwoord op mijn vraag ontvang. Zelfs wanneer men in geen best humeur is, noemt men heden ten dage zijn vriend, of hij leeft of dood is, maar zo niet een ketter. Het was zowel vreemd als enigermate wreed, de kinderen zo aan te spreken, sir John!”

„Ik wenste het niet gezegd te hebben!” hernam haar gast, droevig. „Nogmaals, ik vraag om vergeving, goede mevrouw Hunter!”

„Gaarne,” zeide deze weder. „Maar sir John, gij zijt geen man om zo gedachteloos wat te zeggen, en ik heb dus wel enig recht op een nadere verklaring. De kinderen zijn wakker genoeg; de een of andere dag zullen zij mij komen vragen, of die zware beschuldiging tegen hun vader waar is.”

„De knaap zeide, dat hij geen ketter was. Dat is immers een duidelijk antwoord voor u,” zeide Sir John een weinig bitter.

„Dat is waar, maar ik wens het uwe te vernemen. Uw aarzeling vermeedert slechts mijn onrust.”

„Gij schijnt ketterij met mazelen te vergelijken; ze is toch niet zo besmettelijk,” hernam Sir John met droeve glimlach.

„Maar gemakkelijker te genezen, nu men daarvoor *vuur* gebruikt,” was het snelle antwoord; en tante Johanna's gejaagdheid nam toe, terwijl zij voortging: „Mijn vriend, indien gij mijn onrust hadt willen wegnemen, hadt ge beter gedaan met mij

aanstonds een rechtstreeks antwoord te geven. Dyonisius Hunter stierf ver van ons, en ik had hem sinds de dood zijner vrouw niet meer gezien. Wij beleven verraderlijke tijden, en satan verzoekt zelfs de sterkste. Sir John, gij weet meer dan gij vertelt." Wellicht moede van haar aanhouden, gaf hij haar ten laatste dit korte bescheid: „Toen ik onlangs in Frankrijk was, ontmoette ik een vriend, die uw zwager goed gekend had. Die deelde mij mede, dat hij de papieren des overledenen doorzoekende, ook iets had gevonden, dat eer tegen dan voor de Roomse Kerk pleitte. Dat is alles. Zo iets gebeurt alle dagen. Alleen zou Dyonisius Hunter de eens gevonden waarheid niet weer verloochend hebben — zoals ik.”

De dame zag haar gast met sombere verbazing aan. „Gij hebt mij droevig verrast,” zeide zij, na een ogenblik stilte, „maar ik dank u voor hetgeen gij hebt gezegd. O wee, o wee, welke dagen van ongeloof beleven wij. Wie zou vermoed hebben, dat mijn zwager ook al door de ketterkoorts was aangetast? Wie mag hem wel afvallig gemaakt hebben?”

„Iedereen is niet op zijn hoede, als op Chastleton,” hernam Sir John met een ernstige glimlach. „Ook heeft niet elke parochie zulk een wijze priester als de man tegenover mij blijkt te zijn. Er bestaan misbruiken in de kerk, goede dames en een onbeschroomd en stoutmoedig prediker, Hugh Latimer, heeft er schande over geroepen.”

„Latimer heeft een goddeloze leer verbreid, en zijn dagen zijn geteld,” hernam de dame bitter. „En dat is goed,” ging zij met heftigheid voort, „indien gij bedoelt, dat zijn prediking de oorzaak is van mijns zwagers afval.”

Sir John glimlachte smartelijk en bleef zwijgen. Niemand bemerkte, dat een kind in grote spanning naar hun gesprek geluisterd had. Ieder woord, dat gesproken was, had zij gehoord, en het had haar hart verscheurd. Was haar vader dus als ketter gestorven, als een van die vervloekte secte, die zij geheel haar leven had geleerd diep te verafschuwen? De gedachte was onverdragelijk; en tot wie kon zij gaan om troost en raad bij deze vernieuwde twijfel aan zijn rechtzinnigheid? Zij keek naar Bertram — zijn ogen en wangen gloeiden; maar hij scheen vrolijk met Guido te praten — ongetwijfeld had hij niets gehoord. Cecilia legde de handen samen in haar schoot, en haar smart was schier te groot dan dat zij ze dragen kon. Zij werd evenwel uit

haar gedachtekring gevoerd door pater Lysons, die de gast aan tafel aansprak.

„Mijnheer!” zeide hij op zijn gewone, effen toon, „ik hoorde u zoëven de naam Latimer uitspreken. Gij komt van Londen en kunt ons dus misschien vertellen, of hij nog in de gevangenis te Oxford zit, of luistert naar de betogen zijner raadgevers?”

Sir John wist niet, zoals allen rondom hem, hoe scherp pater Lysons' ogen en oren waren, en keek bij deze onverwachte vraag wel wat vreemd op. Hij antwoordde echter koeltjes: „Latimer is nog in de kerker te Oxford, zonder veel kans er spoedig uit te komen. Er zijn nog kloeke mannen in de wereld, en Hugh Latimer zal eerder zijn hartebloed geven dan af te zweren wat sommigen zijn dwalingen noemen.”

„Bij zulk een hardnekkigheid dient een sprekend voorbeeld gegeven te worden,” viel tante Johanna boos in. „Denk eens, drie geestelijken weigeren af te zweren, als die vrijgelaten werden, zou spoedig het gehele koninkrijk door hun leugenleer aangestast zijn.”

„Ridley, zegt men, heeft hetzelfde karakter als Latimer,” zeide Gilles Hunter op zijn gewone, hartelijke toon, „maar Cranmer, de aartsbisschop, is wat buigzamer. Wat zegt men er te Londen van, vriend Cheke?”

„Drie bisschoppen zullen spoedig naar Oxford gezonden worden om te trachten de gevangenen te overreden,” antwoordde Sir John. „Zij zullen volmacht krijgen om te veroordelen of vrij te spreken. Cranmer, zegt men, is zwakker van geest dan de beide anderen.”

„Dan zullen Latimer en Ridley branden,” zeide de priester kortaf.

„Gij hebt gelijk,” hernam Sir John, geraakt. „Latimer en Ridley zullen verbrand worden; jammer dat het zo ver van Chastleton is, anders kon u het aanschouwen.”

„Daar verlang ik niet naar,” was het onverschillige bescheid van de pater.

„Niet,” ging Sir John voort, wiens slecht humeur erger scheen te worden, „doch als ge uw ogen maar goed open doet, zult ge misschien aan uw eigen deur een kaars vinden, die, hoewel niet van was, gelijk gewoonlijk, even goed licht zal geven, maar zwarter rook.”

„Ik versta uw beeldspraak niet,” zei pater Lysons, de spreker

brutaal aanziende.

„Dan zal ik ze u verklaren,” hernam Sir John, diep zuchtende. „Weet dan, dat een ketterse wever voor enige dagen uit zijn gevangenis te Newgate ontsnapt is. Het laatst heeft men hem op de grenzen van dit graafschap gezien. Ik heb in last, alle overheidspersonen, die ik ontmoet, daarvan te verwittigen. Misschien ziet gij de ongelukkige nog wel aan uw eigen deur.”

„St Catharina beware ons!” prevelde mevrouw Hunter, zich ijverig kruisende. „Men zegt,” vervolgde zij, „dat satan deze ellendelingen in hun wonderbare vlucht ter zijde staat.”

„Ach, bewijs hun barmhartigheid, waarde dame; zo niet om hunnenwil, want ik was ook eenmaal een dusgenaamde ongelovige,” zeide Sir John op veelbetekenende toon.

Ziende, welk een bittere wending het gesprek genomen had, trachtte Gilles Hunter onverschillige dingen op het tapijt te brengen; spoedig was het maal afgelopen en gingen de kinderen naar bed.

HOOFDSTUK VII.

In de Naam van Jezus

Met een bezwaard hart en sombere gedachten ging Cecilia die avond naar haar kamer. O, hoe verlangde zij naar iemand, die zij kon vertrouwen. Hoe ledig en eenzaam scheen haar de wereld! Was er dan niemand, volstrekt niemand, tot wie ze kon gaan om troost, die haar omtrent haar vader gerust kon stellen? Haar oom was zelf weinig meer dan een groot kind; hij kon haar alles vertellen omtrent vette beesten, maar wist niets omtrent moeilijke godsdienstvragen. Tante Johanna met haar gebiedende manieren en bijtende spot tegen ketterij en ketters — hoe kon zij bij haar raad en deelneming verwachten? Het minste van allen was pater Lysons de man, om van haar twijfel en vrees deelgenoot gemaakt te worden. Hoe geleerd hij ook was, hij was streng en dweepziek bij al zijn uiterlijke vriendelijkheid. Wat hij zeide was wet op Chastleton. Zelfs haar oom, als overheidspersoon, durfde hem niet tegenspreken, en achtte zijn raad de beste.

Als priester was pater Lysons in zijn parochie alvermogend. Iedereen, die bezwaren had, ging tot hem, want hij was geen onwelwillend man, zolang zijn wensen ingewilligd werden; maar hoe versmaadde en verwenste hij reeds de naam van ketterij! Neen, zulk een man kon zij niet vertellen wat haar vader het laatst gelezen en gezegd had. De tranen begonnen langs haar wangen te vloeien, terwijl ze op de brede vensterbank zat en naar buiten keek, waar de heldere volle maan een heerlijk landschap bescheen. Beneden haar de bloementuin met zijn zonnewijzer, die als een vinger naar de wolken wees; daarachter de ronde, uitgestrekte weide, met de schijf, waar haar vader en haar oom als jongens naar geschoten hadden; links bevond

zich op enige afstand het dorp met zijn vierkante toren op de oude Normandische kerk tussen al die hogere en lagere daken als een trouwe wachter te midden der slapenden; en de zachte herfstnacht woei haar de heerlijke geur der taxisbomen en het gemurmel van een snelle stroom tegemoet, waar haar vader in vroegere tijd naar forellen viste. Het was of alles die nacht samenspande om de herinnering aan haar vader levendig te houden. „Lieve vader!” fluisterde zij door haar tranen, „als gij maar hier waart!” En als antwoord op haar wens schoten haar deze woorden te binnen: „Uw hart worde niet ontroerd, en zijt niet versaagd.”

Cecilia schrikte, toen vers voor vers haar weder voor de geest kwam. En toch, wat liefelijke, troostvolle woorden! Gewis, die konden niet van de boze komen! „Zo gij iets begeren zult in Mijn Naam, Ik zal het doen.” Cecilia's blik wendde zich van het maanlicht naar de wand achter haar, waar een marmeren beeld der maagd Maria hing. Het kind in haar armen stak twee vingers uit, als wilde het zegenen. Altijd had zij dit beeld met eerbied beschouwd, maar nu scheen het haar een stenen afgod toe, en het wijwaterbakje een bespotting. Was zij niet reeds lang door bange en bittere gedachten gekweld geworden, en had de Heilige Maagd of wie ook haar gebeden een luisterend oor verleend? Zij kon zich niet ontveinzen dat nog geen antwoord gekomen was. Toen kwam een stoute gedachte in haar op. Haar vader had gezegd: „Ik zag liever, dat gij tot God badt, mijn kind, in de Naam van de Heere Jezus.” Alles wat haar vader had gezegd en gedaan, was goed in haar ogen; en Cecilia, ofschoon wel wat ongerust over haar eigen stoutmoedigheid, zeide bij zichzelf: „Zo wil ik bidden, en nu dadelijk.”

Zij viel bij het open venster op haar knieën, vouwde haar handen en zeide zachtkens: „Lieve Heere, ik smEEK U, laat mij spoedig de waarheid omtrent vader vernemen. Laat mij mogen weten, dat hij in het geloof is gestorven, en geef mij het licht, waarom hij bad, toen hij ging sterven, om Jezus' wil.”

Het zaad, op die laatste levensavond gestrooid, begon wortel te schieten, in spijt van Rome's strikken. Zij was nauwelijks opgestaan, met een gevoel van vrede in haar hart, dat haar zelf verbaasde, of zij vernam een zacht tikken aan haar deur, en Bertram sloop de kamer binnen.

„Vrees niet,” zeide hij, de deur sluitende, en naar zijn zuster

aan het venster tredend. „Ik heb gewacht, totdat allen in slaap waren, en toen ben ik naar u toe gekomen, Cecilia,” ging hij voort, „ik heb iets op het hart, dat ik u zeggen wilde.”

„Zo,” zeide Cecilia, terwijl zij haar arm om de teder beminde broeder sloeg. „Bertram, is het iets — omtrent vader?”

„Waarom vraagt gij dat?”

„Omdat — o Bertram, hebt ge gehoord, hoe zij vanavond aan tafel over hem gesproken hebben?”

Zij trachtte in haar broeders ogen te lezen, toen hij haar met treurige blik aankeek, maar zij waren vol tranen.

„Ja,” antwoordde de knaap langzaam, „ik heb alles gehoord wat zij gezegd hebben. Maar zij hebben vader belogen, Cecilia. Hij was zo goed en vriendelijk, hij kan geen gemene ketter geweest zijn.”

„Zijn dan alle kettters gemeen?” vroeg Cecilia, terwijl nieuwe vrees de vrede in haar hart schokte.

„Ik weet niet, wat ik er van denken moet,” fluisterde de knaap zacht en met een droevige zucht. „Ik raak zo geheel in de war, nu ik de zaak aldoor van één zijde hoor bespreken. Als wij eens een ketter ontmoetten en hem konden ondervragen, dan was er meerder hoop. Maar daar is weinig kans op. — Tante Johanna en die priester zorgen wel, dat zich hier geen ketter durft vertonen. Maar wat is er toch van die rol terechtgekomen, waaruit gij vader die avond hebt voorgelezen?” vroeg Bertram met zichtbare aarzeling.

„Mijnheer de Ronçalle heeft hem verbrand, zodra hij er even in gelezen had,” antwoordde Cecilia met schrik.

„Inderdaad? Dat maakt het nog moeilijker!” hernam Bertram zuchtende. „Dan kunnen wij het raadsel niet oplossen. Ik ben vaak recht benieuwd geweest, wat van die rol was geworden, en wilde u juist komen vertellen, dat gij hem goed verstoppen moet, want tante Johanna zal ons morgen zeker ondervragen. Zij haat ketterij als vergif, en zij heeft een fijne neus voor alles wat uit die hoek waait. Wij moeten nimmer een woord spreken over de twijfel, die in ons hart is omtrent die laatste avond van vaders leven, Cecilia; en wij moeten zeggen, dat wij niets weten van vaders denkbeelden, wanneer men er ons naar vraagt.”

„Maar ik durf geen onwaarheid zeggen, Bertram!” antwoordde Cecilia mismoedig.

„Pater Lysons en Ralph zeggen beiden, dat een onwaarheid

meer of minder niet hindert, als het einddoel maar goed is.”

„Vader zou nooit zo gesproken hebben,” fluisterde Cecilia.

Bertram zuchtte. „Dat weet ik, dat weet ik, Cecilia; maar het is om zijn naam van die smet te zuiveren. Niemand dan wij kan daarvoor opkomen.” En de knaap hief het hoofd fier omhoog, ondanks de uitdrukking van droefheid in zijn ogen.

„Ik ben zo in de war,” vervolgde hij half lachend, half schreiend, „en ik weet niemand, die mij terecht kan helpen.”

„Bertram!” waagde zijn zuster een ogenblik later op te merken, nadat zij tegen een gevoel van bloheid en de vrees voor berisping had gekampt, „weet gij, wat ik zoëven gedaan heb, toen mijn hart meer dan vol was? Die woorden, welke ik vader op die avond heb voorgelezen, kwamen mij opnieuw te binnen; en ik knielde neder en bad, zoals vader het bedoelde. Als gij dat ook deedt, zou God u misschien verhoren!”

„Daar hebt gij niet goed aan gedaan. Kan de gehele wereld ongelijk hebben en vader alleen gelijk?” vroeg Bertram, zijn zuster met angst aanziende.

„Mijnentwege mag de gehele wereld ongelijk hebben, als onze lieve vader maar gelijk heeft,” hernam Cecilia met vuur, want haar broeders aanmerking had haar liefhebbend hart zeer gedaan.

„Zacht! zacht! gij denkt veel te diep over deze dingen en dan raken uw gedachten maar verward,” zeide Bertram ernstig.

„Wij zullen er thans niet verder over spreken. Maar beloof mij, Cecilia,” vervolgde hij smekend, „dat gij geen aanleiding zult geven tot verder kwaadspreken van vader. Wees voorzichtig en beantwoord hun vragen behoedzaam.”

„Dat zal ik! dat zal ik!” fluisterde Cecilia door haar tranen heen. En met een hartelijke omhelzing scheidden broeder en zuster.

HOOFDSTUK VIII.

Lastige vragen

De volgende dag was een Zondag. Als gewoonlijk woonde de ganse familie 's morgens de mis en de preek van pater Lysons bij. Wellicht waren zijn gedachten nog vol van de drie ketterse bisschoppen, die in de gevangenis te Oxford hun vonnis afwachtten, en van de ketterse wever, die uit de kerker ontsnapt was; want hij stond daar in zijn volle lengte op de altaartrappen met toornige blikken te razen tegen de ketters en zijn hele preek was eigenlijk één anathema tegen de ketterij. Voor zijn meeste hoorders zeide hij niets nieuws. Zij waren gewend aan zijn hevige uitvallen tegen de Reformatie en al luisterden zij met weinig belangstelling, niemand dacht er toch aan hem ongelijk te geven. „Pater Lysons heeft gelijk,” zei het volk altijd. Maar drie waren er toch in die vergadering, wier harten door de rede van de priester meer dan pijnlijk gegriefd werden.

„Indien uw rechteroog u ergert, rukt het uit en werpt het van u; indien uw rechterhand u ergert, houdt ze af en werpt ze van u. Het is nutter, dat één uwer leden verga, dan dat uw gehele lichaam in de hel geworpen worde. Daarom, vrienden! hebt acht op uzelf. Zift de tarwe en verbrandt het kaf, ja al ware dat kaf uw eigen broeder of zuster, of degenen, die gij het meest bemint — verbrandt, zeg ik, verbrandt zel!”

Sir John Cheke zat daar met gekruiste armen en neergeslagen ogen; alleen zijn lippen verrieden een weinig van hetgeen in hem omging, terwijl hij zulke woorden moest aanhoren. En Bertram en Cecilia durfden zelfs elkander niet aanzien, uit vrees, dat tante Johanna hen gadesloeg.

„Helaas,” dacht Cecilia met een bitter hart. „Wie heeft gelijk, wie ongelijk?” En bij de gedachte aan haar gebed van de vorige

avond vroeg zij zichzelf af, of Bertram toch geen waarheid had gesproken, toen hij die wijze van bidden afkeurde.

Op de wandeling naar huis hield tante Johanna haar nichtje bij zich. Zij had geen reden om de kinderen te wantrouwen en hoopte, dat één van beiden haar naar de oorzaak van Sir Johns vreemde groet mocht vragen. Dan lieten zij misschien zich iets ontvallen omtrent het geloof, waarin haar zwager gestorven was; en al waren zij ook met nog zo weinig ketterij besmet, zij achtte zichzelf en pater Lysons wel in staat om dat te ontdekken en het kwaad te keren, eer het erger mocht worden. Maar de liefde voor hun vader had Cecilia en Bertram moed gegeven om zich voor elkander uit te spreken; het ijs was gebroken, dat sinds hun vaders dood hun harten had gesloten; zij vonden nu steun aan elkander. Aan niets dacht Cecilia wel minder dan haar tante opheldering te vragen, maar toen Sir John Cheke zich bij deze voegde en ook haar nu en dan een vriendelijk woord toesprak, kwam er een gedachte bij haar op, die haar eerst zelf verschrikte. Hoe meer zij echter door de vriendelijke toon van Sir Johns stem en zijn droeve glimlach getroffen werd, des te meer rijpte haar plan. „Hij gaat vandaag heen,” zeide zij bij zichzelf, „en het kan zijn, dat wij hem nimmer weerzien. Als ik hem maar eens alleen kon spreken, dan zou ik hem vragen, waarom hij vader een ketter noemde; en zeker zou er dan een eind komen aan onze twijfel.”

Alsof deze wens haars harten een gebed geworden en aanstonds verhoord was, zag Cecilia, toen zij thuis gekomen waren, dat Sir John haar tante verliet en kreeg zij verlof om nog een poosje buiten te blijven. Sir John wandelde bedaard in een olmenlaan heen en weer, en haar neefjes en nichtjes waren op het oogenblik niet in de nabijheid. Cecilia stelde geen oogenblik uit, maar moed vattende, ging zij op de gast toe en begon wat schroomvallig: „Als het u belieft, Sir John, ik heb iets, waarover ik gaarne met u wilde spreken!”

Sir John stak haar de hand toe en glimlachte vriendelijk. „Spreek, kleine meid,” zeide hij, „ik ben blijde met uw gezelschap. Zullen wij op de bank onder gindse eik plaats nemen? De dag is warm en een weinig schaduw zal ons niet onaangenaam zijn!” Hij nam Cecilia's hand in de zijne, maar vroeg niet wat zij te bespreken had. Zij vermande zich dus andermaal en begon zelf, maar nog met weifelende stem:

„Goede heer, gisterenavond hoorde ik u met tante Johanna over zekere papieren spreken, die men bij vaders nalatenschap gevonden had en die niet schenen te deugen. Ik zou gaarne willen weten, wat dat voor papieren waren en waarom gij mij en Bertram „kinderen van een ketter” genoemd hebt.”

Sir John zweeg een oogenblik en was klaarblijkelijk verontrust. Eindelijk zei hij met grote ernst: „Wijsheid, mijn kind, is duur!”

„Het is toch goed, wijs te willen worden?” hernam Cecilia.

„Misschien wel, maar het is toch waar, dat wijsheid duur is, vervolgde Sir John met een droeve trek op het gelaat. „De één betaalt ze met de vrede zijns gemoeds, een ander met de onschuld zijns harten. Gij krijgt niets voor niets in deze wereld. Wat ge koopt, moet ge betalen. Wie wetenschap vermeedert, vermeedert smart.”

Sir John had een geleerde opvoeding genoten en Cecilia twijfelde niet of hij sprak van de treurige ervaringen, die hij als student had opgedaan; maar die antwoorden bevredigden haar niet. Zij had een duidelijke vraag gedaan en het bescheid was een preek. En alsof hij haar gedachten raadde, zuchtte hij en ging voort: „Ach! ik was daar aan het spreken, als zat ik nog in mijn professorszetel te Cambridge. Vergeef mij, Cecilia. Gij wilt iets omtrent die papieren weten? Inderdaad, ik weet er niets meer van dan wat ik uw tante heb verteld.”

„Maar waarom deugden ze dan niet?” hield Cecilia aan, die haar plan niet opgaf. „Waarom verbrandde mijnheer Ronçalle ze, alsof ze van satan kwamen?”

„Heeft hij dat gedaan?” vroeg Sir John en hij zag haar in de vorsende ogen, terwijl de moed hem ontzonk. Hoe zou hij dit onschuldige kind durven vertellen, dat haar vader, volgens het geloof van de roomse kerk, buiten de hemel gesloten was. Hoe kon hij haar prijs geven aan bespotting, mogelijk aan vervolging, nu zij in de kring ener zo dweepzieke familie woonde? Hij besloot op haar lastige vragen ontwijkende antwoorden te geven; hij wilde de gemoedsrust der kinderen niet verder storen. Terwijl hij er nog over peinsde hoe het best haar aanvallen af te weren, ging Cecilia voort:

„Hij verbrandde de rol, maar er stond goed Engels in en ik had er vader uit voorgelezen. Er was geen titel bij, maar ik herinner mij er nog wat van. Luister maar.” En zij begon op te zeggen, wat zij er nog van onthouden had. „Die woorden zijn toch lie-

felijk en troostvol, niet slecht" besloot zij.

Een vreemd antwoord volgde. Met een diepe zucht zeide Sir John: „Wie op deze steen valt, die zal verpletterd worden en op wie hij valt, die zal hij vermorzelen.”

„Meent gij, dat die woorden werkelijk niet deugen?” vroeg zij ontsteld.

„Niet deugen, mijn kind! omdat zij in het Engels geschreven zijn. Latijn, zo zullen de priesters u zeggen, is de enige taal, waarin gebeden en dankzeggingen veilig naar de hemel gaan. St Petrus, die aan de poort staat, laat geen andere taal door.”

„Waren die bladen dan vol goddeloze leer; was mijn vader besmet met ketterij?” vroeg Cecilia weder, Sir John doordringend aanziende.

„Kleine Cecilia,” en hij zag haar medelijdend in de verstandige ogen en het gloeiend gelaat, „kunt ge uw vader niet in Gods goede hand laten? Wees tevreden met in die duisternis te verkeren, dan verblindt u de zon niet.”

Dat was het antwoord niet, hetwelk zij wenste, en haar ogen schoten vol tranen. „Ja,” hernam zij zacht, „maar ik wandel in de schemering. Alles daaromtrent is mij nevelachtig en onzeker. Ik heb licht nodig.”

Terwijl hij naar deze woorden luisterde, nam zijn ernstig gelaat een strenge uitdrukking aan, en zijn stem klonk koel, toen hij vroeg: „Heeft uw pater u met die vragen tot mij gezonden? Hij ziet er inderdaad geslepen genoeg uit!”

„Neen, neen!” antwoordde Cecilia haastig, „niemand, zelfs Bertram weet niet, dat ik naar u toe zou komen. En inderdaad, pater Lysons is altijd een goed vriend van ons geweest.”

„Wacht u voor de wolven in schaapsklederen!” hernam Sir John op haar loffelijk getuigenis. „Evenwel, ik wil hem niet verdacht maken. Mijn arm leven heb ik aan priesterlijke overreding te danken. Dus, gij wilt uit de schemering in het licht komen, kleine Cecilia?”

„Ja, inderdaad, mijnheer!”

Hij wachtte even en vroeg toen met een diepe zucht: „Hoeveel godsdiensten zijn er in Engeland, denkt gij, kleine meid?”

„Er is maar één ware godsdienst, namelijk de Rooms-Katholieke,” antwoordde Cecilia verbaasd, „alles wat daarbuiten staat, is ketterij.”

„Neen,” lachte Sir John droevig, „gij hebt er maar twee ge-

noemd. Er is nog een derde — de dubbele godsdienst.”

Met verwondering staarde het kind hem aan.

„Zo ziet gij,” ging hij voort, „hoe gij voor wijsheid betalen moet, niet met glimlachjes, maar met verwarring en onrust! Het is waar, wat ik u zeg. Er is dezer dagen een dubbele godsdienst: met waarheid in het hart, en leugen op de lippen. Het is, geloof ik, beter, zo iemand volgens Roomse manier op handen en voeten naar de hemel kruipt, of langs de weg van vuur en vlam als een ketter, dan een middelman te zijn, een levende leugen, die met het hart dit gelooft en met de tong dat belijdt! Kind, kind!”, ging hij plechtig voort, „God deed wèl, uw vader tot Zich te nemen. Dit is een goddeloos land, want de dageraad van waarheid en geloof is aangebroken, maar men blinddoekt de mensen en laat hen de leugen aanschouwen. Uw geestelijke leidlieden verbergen u de valsheid van Rome’s godsdienst!”

Sir John scheen zichzelf in drift te vergeten. Zijn ogen schoten vuur, en zijn gehele houding tekende de opgewondenheid van zijn binnenste.

Maar het kinderlijk hart was opnieuw gewond. De blaam was van de nagedachtenis van haar geliefde vader niet weggenomen. Het scheen haast, alsof Sir John bedoelde, dat haar vader een middelman zou geworden zijn, indien de Heere hem niet had weggenomen. Met zekere verontwaardiging vroeg zij hem: „Maar Sir John! als de kerk van Rome dan zo slecht is, waarom zijt gij dan tot haar teruggekeerd?”

Het woord was nauw van haar lippen, of zij had er berouw over. Toch werd Sir John niet boos, zoals zij verwacht had, integendeel drukte hij haar hand nog vaster en zag haar met tedere blik aan.

„Houdt gij van de heldere blauwe hemel en de heerlijke zonneschijn, jongejuffrouw Cecilia?” vroeg hij op innemende toon.

„O, zeker! of ik er van houd,” hernam zij, de vrager bevreemd aankijkende. „Wie zou daar niet van houden? En de bloemen, en de vogels, en de groene velden, en al de schone werken van Gods hand — o, Sir John! wie zou niet van deze heerlijke wereld houden?”

„Ja,” antwoordde Sir John hartelijk lachende. „Ja, Gods schepping is schoon, en u even lief als mij, mijn kind! Maar luister nu eens: gesteld, er kwam iemand, terwijl gij hier naast mij op deze bank zit, met een scherp zwaard in de hand, en dat boven

uw hoofd houdende, zeide hij: „Cecilia Hunter, kies tussen dood en leven; wilt gij doen wat ik u zeg, al is het kwaad in uw ogen, dan moogt gij blijven leven; zo niet, dan moet gij sterven.” Wat zoudt gij daarop antwoorden?”

Bij deze onverwachte vraag kon Cecilia niet nalaten, rondom zich en naar boven te zien; Sir John had met zulk een nadruk gesproken, dat zij bijna vreesde, het dreigend wapen te zullen zien. Maar zij ontdekte niets dan de vriendelijke gloed der zon op de gele bladeren van de oude eik, waaronder zij zat; en zij voelde niets dan de aangename warmte, die haar aan alle zijden omgaf. In de verte hoorde zij het bruisen van de stroom, dichterbij ontwaarde zij de woning van oom en tante, en de klimop tegen de muren. Tussen de takken der olmen door bespeurde zij strepen der blauwe lucht, en op de takken de wilde duiven, die elkaar begroetten. Aanminnig en bekoorlijk was alles om haar heen, en toen de kleine Alice op enige afstand kwam aanspringen, kwam heel haar ziel in opstand tegen de gedachte van nu te moeten sterven, en Bertram en haar neefjes en nichtjes nimmer weder te zien.

„O, Sir John, ik zou niet durven sterven — ik zou niet durven!” zeide zij, het hoofd buigende, als schaamde zij zich over haar weinige moed.

„Ik ook niet, kind!” zeide Sir John daarop smartelijk. „Toen het ogenblik der beproeving kwam, was ik geen meester van mijzelf. Ik kon de gedachte niet dragen, de zonneshijn, deze heerlijke aarde te verlaten en in de bloei mijns levens in een koud graf gelegd te worden. Mijn hart is jong, al zijn mijn haren grijs, of liever, het was jong. Want na die dag der verloochening was ik al de vrede mijner ziel en al mijn rust kwijt, en er breekt geen dag aan, of ik bid, dat het mijn laatste mag zijn. Ik durfde niet te sterven, toen mij de keus gegeven werd; nu zou ik gaarne mijn hoofd nederleggen en heengaan. Maar wij moeten afbreken; ik zie uw neefje komen. Als ik u vreemde antwoorden op uw vragen heb gegeven, vergeef mij dan. Als gij licht begeert, bid er God om. En zo gij moet wachten, totdat het komt, bedenk: Gods tijd is de beste tijd, al verkiezen wij een andere tijd.” Met deze woorden stond Sir John op, drukte een kus op haar voorhoofd, zo teder als een vader zou gedaan hebben, en beiden wandelden huiswaarts.

HOOFDSTUK IX.

De vreemdeling

Die avond reed Sir John Cheke van Chastleton weg. Verscheidene dagen duurde het nog, eer tante Johanna haar plan uitvoerde en ging onderzoeken, of er ook onkruid in haar huis was, om het dan aanstonds met wortel en tak uit te roeien. Op zekere dag dan liet zij de kinderen hun Catechismus bij pater Lysons opzeggen, die zij natuurlijk in het geheim genomen had; en middelerwijl stelde zij een nauwgezet onderzoek in het werk, of zij ook op de kamers der kinderen papieren ontdekken kon, die naar ketterij roken. Maar zij vond volstrekt niets. Bertrams koffer was vol uitgeblazen eieren en opgezette diertjes. Cecilia's schatten bestonden uit een brief van haar moeder, een verdroogde bloem van de heuvel Golgotha, die de vriendelijke Franse pater haar had gegeven, en haar rozenkrans van Spaanse koralen. Pater Lysons slaagde niet beter. Hij beproefde de kinderen met allerlei strikvragen betreffende hun godsdienst, maar hun antwoorden waren eenvoudig en oprecht; en gelukkig werd de geschiedenis van de geheimzinnige papieren, die Sir John genoemd had, heel niet aangeroerd, evenmin als hetgeen hun vader geloofd en gezegd had. Voor ditmaal was dus het gevaar voorbij.

De herfst verliep, en dag aan dag zond Cecilia haar bede om licht omhoog, alsook om zekerheid aangaande haars vaders geloof. Sir Johns woorden hadden haar moed verhoogd; en hoe meer zij er over nadacht, des te meer was zij besloten om Gods tijd af te wachten, totdat Hij zou antwoorden. Zo gewende zij er allengs aan, om met God te verkeren en van Hem bescherming af te wachten, in plaats van het beeld aan de wand te vereren. „Zalig zijn die hongerden, want zij zullen verzadigd

worden," zegt de Heere Jezus en Zijn beloften falen nooit.

Eens gingen Bertram en Cecilia met de jongere neefjes wandelen. Verscheidene dagen had het aanhoudend geregend; het was eigenlijk de hele zomer en herfst regenachtig geweest, zodat menige pachter zijn goede verwachtingen omtrent de oogst ten enenmale verijdeld zag. Men zeide zelfs, dat, sinds Maria's troonsbestijging, de mooie dagen konden geteld worden. De velden geleken wel moerassen en de wegen modderpoelen, zodat de kinderen spoedig genoeg hadden van hun wandeling en door een pijnbos huiswaarts keerden. Midden in het bos begon Guido's hond eensklaps aan te slaan en vloog op enig kreupelhout toe. „Een vos!” riepen de jongens met vrolijke aangezichten. Doch toen zij de hond naliepen, vonden zij geen vos, maar een slecht geklede man met ingevallen gelaat, de rug tegen een boom geleund, zichtbaar door vermoeienis uitgeput; toen zij vlak bij hem kwamen zagen zij, dat zijn kleur dodelijk bleek was. „Haal water, gauw!” zeide Cecilia; „hij is ziek!”

Bertram kwam spoedig met een pet vol terug; en met medelijdende blikken zagen de kinderen toe, hoe de verdwaalde wandelaar de ogen opsloeg en langzaam oprees.

„Hij is een vreemdeling, hij hoort hier niet thuis,” fluisterde Guido zijn neef in het oor.

„Zijt gij lang op de been geweest?” vroeg Bertram vriendelijk.

„Ik heb een lange reis gehad, en ik ben flauw van de honger,” luidde het zachte antwoord.

„Kunnen wij hem niet thuis brengen? Tante Johanna is altijd goed voor de armen,” zeide Cecilia nauw hoorbaar tot haar neven.

„Ja zeker!” riepen de jongens tegelijk; en zij verzochten de vreemdeling, hen naar hun woning te volgen. Maar deze be-toonde zich niet heel vlug om mede te gaan; hij vroeg, wie de grond toebehoorde, die hij onwetend betreden had, en zeide ten laatste, dat hij zijn weg naar het dorp wel kon vinden en daar om een korst brood wilde vragen; dan behoefde hij hen geen overlast aan te doen. Terwijl hij dus sprak en zich haast schaamde, de zo vriendelijk aangeboden gastvrijheid van de hand te wijzen, hoorde men een stevige voetstap, en — pater Lysons stond in hun midden.

„Wat is dat? Een stroper?” vroeg hij, zijn doordringend oog op de vreemde man gevestigd houdende.

„Neen, toch niet!” antwoordden de kinderen, en zij deelden hem mede wat zij wisten.

„Gij kunt niet beter doen dan met ons mede te gaan, vriend!” zeide de priester. „Gij schijnt vandaag al genoeg gelopen te hebben, en moest dit vriendelijk aanbod maar dankbaar aannemen. Zie, het begint weer te regenen, laat ons haast maken.” Pater Lysons sprak op zijn gewone toon van gezag, en allen spoedden zich voort, terwijl de vreemdeling volgde, zo snel zijn vermoeide voeten hem dragen wilden. Eens of tweemaal kon hij bijna niet voort, maar de goedgehartige priester kwam hem te hulp, en Cecilia werd ontsteld door de gejaagde uitdrukking, die toen op het gelaat van de moede zwerver verscheen. Toen Chastleton bereikt was, werd hij aan de goede zorgen van Brigetta, de huishoudster, overgegeven, want mevrouw Hunter weigerde nooit barmhartigheid, wanneer iemand aan haar deur kwam. Alleen verscheen zij, toen zij hoorde, dat het een vreemdeling was, dadelijk in de keuken, om te zien, of hij niet door een der menigvuldige ziekten was aangetast, die in die natte herfst in Engeland heersten. Haar geoeffend oog zag spoedig, dat de vreemdeling slechts behoefte aan voedsel en rust had, maar overigens gezond was, en daarom liet zij hem stil gebruik maken van het goede, dat Brigetta en de kinderen in allerijl hadden klaar gezet. Hoe hongerig was hij! Cecilia sloeg hem met verwondering gade, terwijl de goede Brigetta hem soep, vlees en brood voorzette; hij scheen geen haast te hebben om er een eind aan te maken, maar at als een wolf.

„Ik ben blijde, dat wij u gevonden hebben,” zeide zij eindelijk, toen hem een beker warm bier voorgezet werd, „anders zoudt gij het in deze stormachtige avond hard te verantwoorden hebben gehad.”

„Ik ben u hartelijk dankbaar, jongejuffrouw,” antwoordde de vreemdeling, en toen hij haar glimlachend aanzag, scheen hij veel beter dan straks, maar zijn haar bleef toch verward en zijn klederen waren even versleten en vuil.

„Gij moet lang onderweg geweest zijn, vriend, waar gaat de reis heen?” vroeg Brigetta, toen haar gast opstond, versterkt en als vernieuwd door het degelijke maal.

„Ik reis door het land,” was zijn bescheid. En daarop zag hij Cecilia, die even in de keuken bleef, aan, gelijk hij haar al vroeger had aangezien.

„Hunter, zegt gij, heet de heer van dit huis?” vroeg hij plotseling.

„Ja, en daar komt hij zelf, om met u te spreken,” antwoordde Brigetta, die inmiddels teruggekeerd was en de stap van Gilles Hunter in de gang hoorde.

Als overheidspersoon had mijnheer Hunter een wakend oog te houden op de vreemdelingen, met het oog op de onrustige tijden, die men zowel op politiek als kerkelijk terrein beleefde; maar ongetwijfeld kwam deze man hem eerlijk genoeg voor, want terwijl Cecilia bij het vuur zat, hoorde zij haar oom vriendelijk met hem spreken en hem naar zijn verleden en zijn toekomst vragen. Toch scheen de gast met zijn inlichtingen niet heel vlug te zijn. Hij antwoordde beleefd, maar kort, en somtijds meende zij op te merken, dat hij haar oom niet durfde aanzien. Wat zij vernam, was, dat hij een wever was, die van stad tot stad reisde om werk te vinden; en dat ging door de gedrukte toestand van alle nijverheid niet zo gemakkelijk, zodat hij ten laatste in de treurige toestand gekomen was, waarin de kinderen hem hadden gevonden.

„Waar zijt ge het laatst geweest?” vroeg Gilles Hunter nu.

„Te Reading, mijnheer!”

„En gij zeidet zoëven, dat ge te Oxford geweest waart, en nu op weg naar Londen? Hier zijn wij nog geen uur van Newbury af. Mijn vriend, gij reist even als een krab,” zeide Gilles Hunter, niet zonder een wantrouwende blik op de wever te werpen.

„Hoe is uw naam?” ging hij voort.

„John Ellis,” was het zachte antwoord.

„Wel, vriend Ellis, dan raad ik u, langs rechte wegen naar Londen te gaan,” hernam Gilles Hunter, „want een rollende steen verzamelt geen mos. Gij hebt nooit in Spitalfields gewerkt?”

Bij deze vraag kleurde John Ellis, meende Cecilia, maar mogelijk was het het schijnsel van het vuur, dat zijn bleek gelaat bestraalde. Meteen wendde hij zich echter naar de vrager, en hem vrijmoedig aanziende, zeide hij: „Ik ben al vroeger te Londen geweest, mijnheer!”

„Zo,” was het wederwoord, „eerlijke lieden behoeven het land niet af te lopen om werk te zoeken. Een wever van Spitalfields heeft nooit gebrek aan werk, indien hij ten minste niet met alles ontevreden is; volg derhalve mijn raad, en als gij te Londen gekomen zijt, blijf dan daar.” Gilles Hunter nodigde de man uit,

die nacht onder zijn dak door te brengen, wyl bij zulk woest weder het reizen niet raadzaam was, en ging weg. De oude Brigetta zette haar spinnewiel bij onze wever neer en begon hem op haar beurt in het verhoor te nemen met de vraag of hij een vrouw had? In het eerst ontving zij geen antwoord, maar spoedig bemerkte zij, dat zijn ogen vochtig waren.

„Zij is ziek!” zeide hij droevig.

„Ziek! Ach, en gij dwaalt door het land. Dat klinkt wel wat vreemd.”

„Neen, goede vrouw,” antwoordde Ellis, „zij is te Londen bij goede vrienden. Ik ben nu op weg naar haar toe.”

„En hebt gij ook kinderen,” vroeg Cecilia op vriendelijke toon.

„Ja, jongejuffrouw! twee,” antwoordde Ellis met een zucht, „en zulke lieve kinderen als gij misschien weinig gezien hebt. De kleine Nelly kan juist lopen, en dan nog één knaap, Dyonisius; God bescherm hen!”

„Dyonisius? zo heette mijn vader,” zeide Cecilia zacht.

De wever keek haar lang opmerkzaam aan, en wendde toen de blik naar Bertram, die op dat ogenblik juist de keuken binnentrad.

„Wat?” zeide hij verbaasd, „zijt gij dan geen kinderen van mijnheer Gilles Hunter?”

„Neen, toch niet!” viel Brigetta een weinig scherp in. „Dit zijn de zoon en de dochter van zijn overleden broer. Dat was een rechte edelman, die kapitein Hunter!”

„Ja,” zeide de wever, het hoofd omwendende, „en een beminnelijk edelman bovendien. Ik heb hem goed gekend. Gij zijt dus zijn zoon, jongeheer? Ja, werkelijk, sinds ik mijn ogen op u sloeg, heb ik mijzelf gevraagd, wie gij toch zijn mocht, zo bekend kwamen mij uwe trekken voor. God bescherm u, arme schapen! Dus is mijn edele kapitein dood?”

„Waar hebt gij vader ontmoet?” vroeg Bertram, die even als de anderen zeer getroffen was door hetgeen hij had gehoord.

„In Londen. Ik weefde laken voor hem,” zeide Ellis kortaf. De toon zijner stem daalde, en Bertram vragend aanzien, vervolgde hij: „Men had mij verteld, dat hij de partij van Johanna Gray had gekozen en daarom gebannen was. Zeg mij, stierf hij in het geloof?”

Maar Brigetta had deze woorden gehoord, en vóór Bertram kon antwoorden, riep zij: „Lieve mensen! wever, of hij in het geloof

gestorven is? Natuurlijk, ongetwijfeld! Is dat een vraag? Heilige Maria! Alle heiligen bewaren ons!”

„Ik vraag verschoning, als ik u kom storen, goede vrouw!” zeide de rustige stem van pater Lysons, die onbemerkt de keuken binnentrad. „Ik kom alleen wat melk halen voor een zieke vrouw in het dorp. Bij niemand haal ik zulke goede melk als bij u, en niemand geeft ze zo van ganser harte.”

Brigetta ging heen om de melk te halen en de priester, die onderweg nat was geworden, zocht bij het vuur droogte en warmte. In de stilte, die nu volgde, hoorde men niets dan het gekletter van de regen, en het sissen der druppelen, die van de klederen des priesters op de stenen plaat dropen.

Opeens wendde de priester zich tot de wever, die in het vuur zat te staren, en vroeg: „Uw naam is John Ellis, niet waar?” Die vraag scheen de wever uit zijn gepeins te wekken. Hij richtte zich op en keek de vrager uitvorsend aan. Deze wachtte evenwel geen antwoord af, maar vervolgde: „Ik heb hier,” en hij haalde daarbij een papier uit de zak, „een lijst van al de wevers, die in de laatste jaren in Spitalfields hebben gewerkt, maar een John Ellis heb ik er niet op gevonden, wel een zekere John Gwynn.”

Hier zweeg de priester en zag Ellis scherp in het gelaat. Maar wat ook de oorzaak van het dralen des wevers was geweest, hij herstelde zich, en de priester vrijmoedig aanzienste, antwoordde hij:

„Welnu, mijnheer?”

„Welnu, vriend,” hernam de priester op dezelfde bedaarde toon, „John Ellis mag een eerlijk man zijn, maar wat John Gwynn aanbelangt, er is order gegeven om die aan te houden. Ik weet dit, omdat mijnheer Hunter overheidspersoon is. Indien gij,” vervolgde de priester vriendelijker, „bewijzen kunt, een getrouwe zoon der kerk te zijn, dan, John Ellis, valt er niets meer te behandelen, en gij zult mij mijn schijnbare onbescheidenheid wel vergeven. Gij weet wel, vriend, dat wij droeve tijden beleven?”

Ellis glimlachte een ogenblik en stond op. „Gij spreekt de waarheid, mijnheer, en ik zal hetzelfde doen!” voegde hij er zachtkens bij.

Daarop wendde pater Lysons zich tot de kinderen, die in de grootste spanning hadden toegelisterd, en zond hen de keuken uit, zeggende: „Ik moet een ogenblik met onze wever alleen zijn.”

Zij gingen de deur uit, en de priester sloot ze achter hen toe.

HOOFDSTUK X.

De ontsnapping

De kinderen bleven als bij instinct in de gang staan.

„Cecilia,” zeide Bertram, „ik geloof, dat Ellis het daarbinnen niet gemakkelijk zal hebben. Ik ben benieuwd, wat er wel aan hapert.”

„O, Bertram! kunt gij dat niet begrijpen?” zeide zijn zuster angstig. „Mij dunkt, hij is niemand anders dan de ketterse wever, van wie Sir John heeft gesproken.”

„Gij hebt gelijk,” zeide Bertram na een oogenblik nadenken, „hij kan geen ander zijn. Helaas! en wij hebben hem hierheen gebracht en in de val geleid. Ik begin die priester te haten,” ging hij heftig voort, „er is niets of hij heeft er de neus in.”

„St,” fluisterde Cecilia, „spreek niet zo luid, anders horen zij ons. Kijk daar, ginds in de gang naar de kelderdeur, laat ons daar in gaan en luisteren; het is zo donker, dat niemand ons daar zien kan.”

„Dat is een goed idee,” fluisterde haar broeder blijde, en zij slopen voorzichtig langs de wand tot vlak bij de kelderdeur, waar een klein venster op de keuken uitzag. Een oogenblik vernamen ze niets dan het kloppen van hun eigen hart en het niet te onderscheiden spreken van beide mannen in de keuken. Onverwachts schoot het venster, misschien wel door hun onbewust duwen, een weinig open, en nu zagen zij de priester, met opgeheven arm, als dreigde hij, voor de wever staande, en hoorden zij hem plechtig zeggen: „John Gwynn, gij hebt uw eigen doodvonnis getekend, de God aller genade ontferme zich uwer!”

„Ja, dat zal Hij,” was het vastberaden bescheid van de wever. Daarop ging de priester de keuken uit, sloot de deur, stak de

sleutel bij zich en haastte zich de gang door, zonder de kinderen te bemerken. Meteen hoorden zij hem een der dienstboden zeggen, dat hij dadelijk Gilles Hunter moest spreken, en daarop werd alles weer stil.

„Bertram! hij mag niet dood!” fluisterde Cecilia haar broeder met aandrang in het oor. „Hij heeft vader gekend en is nu op weg naar zijn vrouw en kinderen, niet waar?”

„Ja,” hernam de knaap, „dat moeten wij zien te verhinderen. Die arme man is hier lelijk te land gekomen. Zonder twijfel had de pater in het bos al achterdocht, en heeft hij hem hier willen hebben om een onderzoek in te stellen. Maar hoe leggen wij het aan? De keukendeur is op slot, daar kunnen wij niet door. Wacht! ik weet het al: door dit venster! Van hier naar de tuin is maar een hanetreë.”

„Gelukkig, gij zult hem redden! Vlug, Bertram; en wat moet ik doen?”

„Gij gaat de grote gang in en doet precies, alsof er niets gebeurt,” antwoordde haar broeder dadelijk. „Maar, Cecilia, doen wij er wel goed aan?” vroeg hij angstig. „De man is een ketter!” „Dat doet er niet toe — hij heeft vader gekend. Als gij hem niet helpt, doe ik het,” en meteen wilde zij gaan.

Bertram lachte. „Ik weet wel, wie er dapper is!” fluisterde hij terug. „Maar er is geen tijd te verliezen. Ga gauw naar boven en houd u goed. Intussen zal ik hem door het venster uitlaten en zien, dat hij goed wegkomt. Vlug, ga heen.”

Alles rondom hen was even stil; Cecilia liep terstond heen en kwam schier ademloos, gedurig biddende, boven, om daar een scherpe berisping van haar tante te ontvangen. Het avondeten was bijna gereed, en zij zag er uit alsof zij door de heg gekropen was. Gelukkig bemerkte haar tante niets, en vroeg alleen: „Waar is Bertram, meid?”

„Ik weet het niet, tante!” antwoordde zij, zo bedaard mogelijk, want haar angst voor Bertram nam elk ogenblik toe. Zo goed zij kon, maakte zij haar klederen schoon, en een poos later vernam zij door het geruis van de vallende regen heen, dat de honden losgelaten waren en om het huis rondliepen. Zij meende ook stemmen te horen en zware stappen als van mannen, maar het was te duister om buiten iets te onderscheiden.

„Hij krijgt een dubbeltje boete voor zijn te laat komen,” sprak de dame uit haar humeur. „Allen zijn hier, uw oom zal zonder

twijfel dadelijk komen. Maar, wat leven hoor ik daar?"

„De honden gaan te keer," riep Ralph, „ik ben benieuwd, wat er aan de hand is."

„Ga eens gauw onderzoeken, wat het is, en vraag, of vader dadelijk komt," hernam de moeder.

Ralph snelde ogenblikkelijk heen, en Cecilia haalde vrijer adem. Juist, toen tante Johanna, het wachten moede, het avondeten zonder haar echtgenoot en de beide jongens begonnen was, kwam Bertram, tot haar onuitsprekelijke blijdschap, de kamer binnen.

„Ik hoorde zeggen, dat er een man in de tuin is," zei Bertram met een vriendelijke knik aan het adres zijner zuster, die daardoor voorlopig gerustgesteld werd omtrent de afloop hunner onderneming, „maar ik ben niet gebleven om meer te horen, want ik heb grote honger."

„Eindelijk," riep de vertoornde tante hem te gemoet, „een dubbeltje boete, mijn jongen, en vanavond geen dessert. Ongehoorzaamheid aan de huisregels moet gestraft worden. Misschien kunt ge mij ook zeggen, waarom uw oom zo lang uitblijft, en waarom de honden losgelaten zijn en zo'n getier maken."

Geen nader onderzoek werd ingesteld, en spoedig kwamen zijn oom en zijn neef binnen. Toen kwam het verhaal van het gebeurde. Mevrouw Hunter sloeg herhaaldelijk een kruis, toen zij vernam, hoe die ongelukkige vreemdeling, die zij had wèl-gedaan, niemand anders was dan de ketterse wever, voor wie Sir John Cheke hen had gewaarschuwd; hoe pater Lyson's fijne neus hem het eerst had ontdekt; en hoe hij in zijn vurige ijver vergeten had, dat het venster in de keuken openstond, toen hij hem opsloot, zodat de gevangene ontsnapt was.

„Eén ding troost ons — hij kan in een nacht als deze niet heel ver komen!" riep Ralph, toen zijn vader uitverteld had. „Wij kunnen morgen met de honden op de jacht!"

„Zo zouden lafaards doen!" zei Bertram onnadenkend, maar met verontwaardiging op de wangen.

„Wie noemt mij een lafaard? Jij, arme ridder!" schreeuwde Ralph, en hij sprong van zijn stoel op om op zijn neef af te gaan.

„Stilte, jongens, geen gevecht aan tafel!" riep de vader op strenge toon. „Ralph, ga naar uw plaats en verwijt uw neef nooit weer zijn armoede. Manieren maken de edelman, niet geld, denk daarom. En gij, Bertram, jongen, ik heb nog nooit de ene

Hunter de andere lafaard horen noemen. Wees voortaan wat voorzichtiger met uw woorden.”

Deze dubbele vermaning herstelde de vrede, maar zwijgend moest Gilles Hunter Bertram gelijk geven. Pater Lysons had het plan geopperd om met de honden op jacht te gaan en Gilles Hunter, die een mannelijk karakter had, al was hij soms wat onverschillig, had niet verwacht, dat zijn zoon zulk een lafhartig plan zou toejuichen. Evenwel, hij zweeg, ofschoon nu nog vaster besloten, dat geen van zijn honden aan zulk een vreed spel zou deelnemen.

De maaltijd eindigde. Maar Cecilia, hoe brandend van verlangen om de uitslag van haar broeders pogingen te vernemen, moest haar nieuwsgierigheid breidelen en een gunstige gelegenheid afwachten. „Hij is in veiligheid — meer kan ik u niet zeggen, want Ralph is even scherp als pater Lysons,” had hij haar even toegefluisterd, toen al de anderen druk aan het praten waren. Maar zij was nauwelijks enige ogenblikken op haar kamer geweest, of een zacht tikken werd gehoord en Bertram kwam binnen. Hij viel op een stoel neer en kon zijn lachen nauwelijks inhouden.

„Dat wij die priester en al de anderen zo beet genomen hebben,” zei hij, in zijn grote blijdschap.

„Vertel mij toch, hoe het toegegaan is — vertel mij alles nauwkeurig,” drong Cecilia aan.

Bertram werd ernstig. „Ik zal u alles vertellen,” hernam hij zachtjes, uit vrees voor luisteraars. „Toen gij de gang waart ingegaan, vloog ik de andere kant uit om te zien, of hij veilig naar buiten komen kon. Toen ik terugkwam, vond ik de wever op de knieën” — en hier werd zijn toon plechtig — „Cecilia, hij bad overluid: „Als ik eerst nog mijn vrouw en kinderen mocht zien”. Ik hoorde hem dat duidelijk zeggen, en mijn hart bonsde mij tegen de keel; maar hij scheen mijn tegenwoordigheid niet te bemerken. Eindelijk stond hij op en keerde zich om, en zijn aangezicht zag er uit, als ging hij naar een bruiloft, en niet ten dode. Eindelijk begreep hij mij en kwam naar mij toe. „Vlug”, zeide ik, „er is geen minuut te verliezen. Gwynn of Ellis, wie gij ook zijt, maak haast, ik zal u helpen om te ontsnappen. — „Zei ik niet, dat de Heere zich mijner ontfermen zou!” antwoordde hij, als tot zich zelf sprekende, en met een blijde glimlach op het gelaat. Hij sprong uit de keuken en liep naar buiten,

maar hij was vreemd, en voor hij goed en wel buiten was, had hij zijn voet verstuikt, en daar stond hij nu als een kreupele. Ik denk, dat hij de wanhoop uit mijn ogen las, toen hij naar mij toestrompelde, want hij zei: „Vrees niet; mijn tijden zijn in Zijne hand. Ik zal niet sterven, voordat Hij het goedvindt”. — „Kunt gij niet harder lopen?” vroeg ik in grote angst. „Neen, jongeheer! mijn enkel schijnt wel gebroken. Vlucht zelf, opdat gij in geen ongelegenheid komt; ik zal mij wel in het kreupelhout verbergen.” En hij drong er op aan, dat ik heen zou gaan, opdat geen vermoeden op mij mocht vallen, maar zo laf wilde ik niet zijn”, ging de knaap met opgewonden drift voort, „zulk een ongelukkige aan zijn lot over te laten”.

„En wat deedt gij toen?” vroeg Cecilia, ademloos van belangstelling.

„Wel, ik wilde hem voor de nacht in de oude schuur verstoppen,” ging Bertram voort. „Die is vol takkebossen en ik kon er hem wel onder verscholen hebben; maar het ongeluk wilde, dat wij, toen wij die kant opgingen, stemmen in de tuin hoorden. En uit vrees van iemand te ontmoeten, keerden wij om naar de taxisheg om hem daar een schuilplaats te geven. Doch voordat wij er waren, hoorde ik weder stemmen van de zijde der keuken, en ik begreep, dat zijn vlucht ontdekt was en even later hoorde ik, dat men de honden losliet om hem te zoeken. Toen zonk het hart mij in de schoenen — en toch, mijn begeerte werd nog sterker om de ongelukkige te redden. Wat kon ik anders doen op dat gevaarlijk ogenblik, dan hem het huis door naar de geheime kamer te brengen?”

Bertram hiel even op en keek zijn ingespannen luisterende zuster met ogen vol vreugde en trots aan.

„Er was geen tijd om te bedenken, alleen om te handelen,” zei Bertram lachende. „Ik wist dat iedereen de ketter achterna was en dat de bovenkamers dus zonder dienstboden waren. Klimmende en duwende, klommen wij in de pereboom tot voor mijn venster, dat gelukkig openstond; wij kwamen er heelhuids in, toen mijn kamer door, naar de zolder en zo naar de geheime kamer met een kaars, die ik in het voorbijgaan van Ralphs kamer weghaalde.”

„Maar Bertram, als het eens uitkomt?” fluisterde Cecilia vol angst.

„Ik zou niet weten, wie hem daar zoeken zou,” hernam haar broe-

der beslist. „Ten eerste weet niemand, dat wij de kamer gevonden hebben; ten tweede kan hij bij mogelijke ontdekking nog door de schoorsteen vluchten. Maar dat zal wel niet gebeuren; hij is daar veilig genoeg; er is niets in de kamer, en niemand zal er heen gaan.”

„En hoelang moet hij er blijven?” onderzocht Cecilia verder. „Ik vrees, Bertram, dat gij heel wat moeite zult hebben om hem weg te krijgen.”

„Heb daarvoor geen vrees,” antwoordde Bertram. „Ik zal even slim zijn als Ralph, nu zijn leven op het spel staat. Maar natuurlijk moet eerst zijn voet beter zijn.

„En wij moeten hem iedere dag eten brengen!” fluisterde zij weder. „Bid God, dat Hij ons helpen moge.”

„De raven hebben Elia gevoed, zoals pater Lysons ons verteld heeft. Zouden wij niet even knap zijn?” lachte Bertram vrolijk, en zijn zuster kussende, snelde hij naar zijn eigen kamer.

Maar Cecilia, vol blijdschap over het welgelukken van hun plan en niet zonder bezorgdheid voor de toekomst, kon niet zo heel spoedig de slaap vatten.

HOOFDSTUK XI.

De ontdekking

Aan die geheime kamer was een bijzondere geschiedenis verbonden. Niet lang nog waren Bertram en Cecilia op Chastleton geweest, of zij vernamen, dat er zulk een plaats in huis was; en de kinderen, die natuurlijk naar dat geheimzinnige verbazend nieuwsgierig waren, zochten op alle gangen en in alle hoeken en overal op zolder, maar — alles vergeefs, de geheime kamer was niet te vinden. En daar was oorzaak voor; zij was namelijk zo kunstig verborgen, dat de weg slechts aan twee personen bekend was; de eigenaar van het landgoed mocht nog één ander in het geheim nemen. Te dien tijde had Gilles Hunter er zijn vrouw mede in kennis gesteld en niemand buiten hen wist ook maar ten naaste bij waar ze te zoeken was.

Zo zeker achtte hij ze verborgen, dat de huisheer meermalen zijn kinderen lachend gadesloeg, wanneer zij aan het uitvorsen waren. Ja, hij beloofde een gouden engel aan degene, die de kamer vond.

Evenwel, het gebeurde op zekere hete zomerdag, dat Cecilia en haar broeder zich alleen op een vliering van het ruime oude gebouw bevonden. Bertram hield zich overtuigd, dat hij in deze omtrek een jonge uil een venster had zien binnenvliegen en was vast besloten die machtig te worden; en Cecilia hield hem als gewoonlijk gezelschap. Deze vliering was vlak onder het dak en werd nooit gebruikt. Het zag er hier dan ook allesbehalve zindelijk uit, en de vliering stond in kwade reuk wegens ratten, die er huisden, terwijl het dienstpersoneel bovendien fluis-

terde van de schim van zekere John Hunter, die, gedurende de oorlogen tussen de Rode en de Witte Roos in de geheime kamer gevluht, de uitweg niet had kunnen vinden en de hongerdood gestorven was.

's Nachts, zeide men, wandelde hij in volle wapenrusting over de vliering, dat het rinkelde, en het zou iemands dood zijn, hem dan te ontmoeten. Dit bijgeloof hield, bij donker, iedereen van deze plaats verwijderd; en wyl men buitendien ruimte genoeg had, begon dat gedeelte des huizes te vervallen.

Mevrouw Hunter hield de vliering voor rommelkamer; versleten huisraad, ledige koffers enz. waren al wat ze bevatte en ratten en muizen de enige gasten. Nauwelijks eenmaal per maand kwam er iemand. Een enkele maal, als de kinderen verstopper-tje speelden, kwamen zij daar, maar zij bleven er nooit lang. De somberheid van het geheel, de donkere hoeken, de vele spinne-webben en de dikke laag stof gaven een nare indruk en de kinderen haastten zich altijd om weer weg te komen naar vrolijker delen van het huis. Maar als Bertram naar vogels of andere dieren zocht, dan gaf hij nergens om.

Zo moest en zou hij op genoemde dag die jonge uil hebben. Hij en Cecilia sloegen en staken met hun stokken overal tegen de wanden, maar een muizennest of een eenzame vledermuis was alles wat zij konden oplopen.

Wij moeten morgen nog maar eens zoeken, zei Bertram eindelijk, tegen een wand leunende. „Foei, wat zit mijn mond vol stof!” en hij begon uit verveling steentjes en kalk uit de muur tegen het behang aan de overkant te werpen.

Wat dat behang oorspronkelijk had voorgesteld, was niet meer uit te maken, want het was verkleurd en vol gaten; maar wel was nog duidelijk een witte paardekop zichtbaar en op het oog van dat dier mikte Bertram. Na verscheidene mislukte pogingen raakte hij het eindelijk.

„Hebt gij dat gehoord?” vroeg Cecilia terstond. „Wat een vreemd geluid maakte uw steen!”

„De geheime kamer,” lachte Bertram schertsend. En met een stuk kalk juist mikkend, was hij zo gelukkig, het oog andermaal te raken. Ditmaal vernamen zij duidelijk de klank van metaal.

„Wat kan dat zijn?” vroeg Bertram.

„Een koperen haak,” onderstelde Cecilia.

„Neen, daarvoor was het te luid,” hernam haar broeder, en toen

deed hij het behang op zij om het raadsel op te lossen. Tot op de hoogte van Bertrams borst was de wand rondom met eikenhout beschoten, maar waar zij ook stieten of sloegen, de klank van zoëven werd nergens herhaald.

„Gooi nog eens op het oog,” sloeg Cecilia haar broeder voor; wyl zij niets te verzuimen hadden, moest de eens gewekte nieuwsgierigheid voldaan worden; alvorens de plaats te verlaten wilden zij weten, waarom juist dat oog zulk een wonderbaar geluid gaf. Weer werd het oog geraakt, en weer hoorden zij dezelfde klank.

„Op die plaats alleen horen wij het!” riep Bertram en hij liep naar het behang en drukte met de vinger op het oog, zo hevig hij kon. Cecilia stond met zichtbare opgewondenheid toe te kijken.

„Wacht, er komt beweging in!” riep hij.

„Inderdaad!” antwoordde hij. „Kijk, zet uw vinger hier op en druk dan flink.”

Cecilia deed alzo, en tot hun grote verwondering schoof een stuk beschot zachtken onder haar hand op zijde. Toen zij achter het behang keken, zagen zij een reet in het beschot; Bertram stak er zijn vingers in en trok, en zie! een geheel vak schoof zonder geraas in een sleuf, en een nauwe opening kwam te voorschijn.

In sprakeloze verbazing staarden de kinderen elkander aan.

„Als dat de geheime kamer niet is, dan weet ik het niet,” waagde Bertram eindelijk te zeggen.

„Kunnen wij er inkruipen?” vroeg Cecilia. „Wat ziet het er donker uit!”

„Ik zie twee stenen trappen omlaag, dan een draai, en dan twee trappen omhoog,” hernam Bertram, die op zijn knieën de sombere ruimte opnam. „Ik ga er in, Cecilia!” ging hij voort, vol jeugdige moed.

„Dan ga ik mede!” antwoordde zij stout.

Bertram kroop naar binnen door de opening, die wijd genoeg was om één persoon tegelijk door te laten, en Cecilia, het behang recht hangend om geen spoor achter te laten, volgde hem onmiddellijk. Twee trappen omlaag en twee omhoog, gelijk Bertram had gezegd, brachten hen in een cel, die totaal duister zou geweest zijn zonder het licht, dat er door de schoorsteen inviel. De kamer was zo hoog, dat er juist iemand rechtop in kon

staan, en de vier stenen muren waren kaal. In het midden stond een tafel en terzijde een bank; overigens was ze ledig.

„Bertram! dit moet de geheime kamer zijn!” zeide Cecilia, wel wat bang over hun stoutmoedigheid.

„Kijk hier eens!” antwoordde Bertram, die begerig de schoorsteen onderzocht. „Hier is een soort van stenen trap, zodat men door de schoorsteen kan ontsnappen, wanneer de deur wordt geopend.” En voordat Cecilia spreken kon, was hij in de schoorsteen verdwenen. Een paar minuten later verscheen hij weder, bedekt met stof en vuil. „Wat een vergezicht daarboven!” zeide hij. „Gij kunt het gehele dorp overzien, en over de heuvelen de kerk te Newbury. Een stenen pijp loopt van het dak boven ons recht naar beneden, en al wat gij te doen hebt, als een vijand u op de hielen zit, is omlaag te glijden en door de boomgaard naar het bos te vluchten. En wat denkt gij? In de tuin zag ik juist Ralph en pater Lysons arm in arm wandelen. Ik nam een spreekwennest, waar ik precies mijn neus tegen gestoten had, en gooide het naar beneden, net op Ralph's hoed, die van zijn hoofd tuimelde. Wat zal hij raar opgekeken hebben!”

„O, Bertram! ik hoop, dat hij u niet heeft gezien?” vroeg Cecilia angstig.

„Wees maar niet bang! Ik was al weer omlaag, voordat zij begrepen, dat het van boven kwam. Maar wat zullen wij nu doen, Cecilia? Zullen wij om de gouden engel vragen?”

„Ik vrees dat oom Gilles het heel onaangenaam zal vinden, als hij verneemt, dat wij zijn geheim gevonden hebben. Hij is er zo trots op, het alleen te weten,” zei Cecilia met een zucht.

„Ik heb haast spijt, dat wij het hebben ontdekt.”

„Wij kwamen hier louter bij toeval, en hebben dus geen schuld,” hernam de knaap. „Maar ik geloof ook, dat wij het moeten verzwijgen. Weet gij niet, wat men zegt? Het is al gedurende verscheidene geslachten een familiegeheim geweest, en er geschiedt een groot ongeluk, wanneer iemand anders dan de eigenaar de geheime kamer uitvindt.”

„Dan moeten wij elkander beloven, nooit iemand te zullen vertellen wat wij nu hebben gezien,” zeide Cecilia. „Ik houd veel van kleine Alice, en oom Gilles en de jongere neven, en zou niet gaarne zien, dat hun enig kwaad overkwam.”

„Zo denk ik er ook over,” ging Bertram voort. „Zuster! wij moeten het eveneens geheim houden.” En hoe meer zij de zaak

overwogen, des te duidelijker werd het hun, dat zulks niet alleen goed, maar zelfs noodzakelijk was.

Daarop verlieten zij de geheime kamer, na nog gezien te hebben hoe een ijzeren bout van binnen de opening tegen indringers van buiten kon beveiligen. Weinig vermoedden broeder en zuster toen, dat zij, vóór het jaar ten einde was, een vervolgde ketter in deze kamer een schuilplaats zouden verschaffen.

HOOFDSTUK XII.

De geschiedenis van de wever

„Binnen drie dagen zal ik wel beter en in staat zijn, mijn reis voort te zetten,” had de wever tot Bertram gezegd, de avond toen hij zo gelukkig ontsnapt was. Maar de drie dagen werden drie weken, voor zijn voet genoegzaam hersteld was, om te kunnen lopen. Al die tijd hadden de kinderen niet alleen de zorg voor de veiligheid van hun beschermeling, maar erger nog, zij moesten hem ook ten minste éénmaal per dag van spijs en drank voorzien. Naar zijn schuilplaats te komen, was zo moeilijk niet, maar een en ander te krijgen, zonder achterdocht te wekken, was niet zo gemakkelijk, te meer, daar mevrouw Hunter's scherpe ogen hen nog nauwlettender dan vroeger gadesloegen.

„Uw eetlust is de laatste tijd verbazend toegenomen, jongen,” zei zij soms, als Bertram nog meer vroeg, nadat hij ongemerkt een gedeelte van zijn maal in zijn eigen en Cecilia's zakken had weggemoffeld.

„Hongerig als een wolf!” viel zijn oom dan in. Soms durfden de kinderen uit schaamte niet meer vragen, en om hun gast tenminste wat te brengen, spaarden ze het uit hun eigen magen. Nu en dan waagden ze het, de oude Brigetta om het een of ander aan boord te komen, en Bertram kocht een enkele maal, als hij het onbemerkt kan doen, een brood in het dorp. Soms vroegen zij lachend, of de raven evenveel moeite hadden gehad om Elia te voeren. Maar gelijk God de raven in de omtrek van de beek Krith de weg wees, zo bereidde Hij ook deze kinderen tijd en gelegenheid om de arme wever te onderhouden. Een groot

profeet of een arme wever — de Heere God vraagt niet naar rang of stand, maar naar geloof.

De morgen na de ontsnapping waren de kinderen niet weinig ongerust geweest, dat hun daad uit mocht komen. Indien hun eens iets gevraagd werd, of erger nog, indien een onwelkome getuige de vlucht van de wever had gezien? Maar niets was verder van alle bewoners van Chastleton, dan het vermoeden, dat de wever in het huis zelf zou verscholen zijn. De ganse nacht had het zo hevig geregend, dat alle voetstappen uitgewist waren; 's morgens was geen spoor meer van John Gwynn te vinden, en pater Lysons en Gilles Hunter, de laatste door zijn ambt daartoe verplicht, hadden een nauwkeurig onderzoek ingesteld, doch — vergeefs. „Hij was vlugger ter been, dan wij meenden,” zei de priester. Maar het volk had meer geloof voor de verklaring ener oude vrouw, die „de ketter in de nacht had zien voorbijrijden op een koolzwart paard, dat uit zijn neusgaten vuur snoof.” Hoe lachten Bertram en Cecilia, toen zij hun neven dat praatje voor waarheid hoorden uitkramen. Maar intussen ademden zij vrijer. Als zij maar iedere dag naar de vliering konden komen, dan ging alles goed; zij waagden het echter nooit dan des avonds, als hun neven en nichten bij de haard speelden en tante aan een handwerkje bezig was, of 's nachts, wanneer de maan helder scheen en allen in huis sliepen. Dan waarschuwde Bertram zijn zuster, en samen gingen zij naar de schuilplaats van de wever, want gevaar was er altijd, en Cecilia wilde dat steeds met haar broeder delen.

In den beginne waren zij angstig, dat zij maar een enkel ogenblik in de geheime kamer durfden vertoeven; maar allengs werd hun belangstelling en nieuwsgierigheid sterker dan hun vrees; hun bezoeken duurden langer, en spoedig was het uurtje, bij de wever doorgebracht, het aangenaamste van de dag, en het gevaar van ontdekking trotseerden zij steeds met moed.

„Ik hoopte u vandaag wat melk te kunnen brengen,” zeiden zij op zekere avond, toen zij samen de cel binnentraden, en met zekere spijt een kan water op tafel zetten, „maar tante ontmoette mij, toen ik ze droeg. „Wel, wel,” zeide zij, „die verschrikkelijke dorst wordt maar gewoonte, en dat moet een eind nemen,” en — de melk werd mij afgenomen. Ik heb dus niets anders voor u dan water en oudbakken pastei.”

„Kinderen! gij zijt al te zorgvuldig voor mij,” zei de wever op

dankbare toon, „brood en water is voldoende. Als gij eens wist, hoe lekker dit smaakt, vergeleken bij hetgeen wij in de gevangenis te Newgate kregen!”

„Gij zult dan wel blij zijn, dat gij uit die gevangenis ontsnapt zijt,” zei Bertram, „hoe lang zijt gij daar geweest?”

„Bijna een jaar, jongeheer. Het verbranden is kostbaar, ziet gij, nu het hout schaars wordt, omdat er al zo vele vuren zijn ontstoken. Daarom wacht men nu, tot er drie of vier zijn, die dan tegelijk verbrand worden.”

„Zijt gij dan ontsnapt, alvorens veroordeeld te worden?” vroeg Bertram.

„Ja, gewis. Ik vond gelegenheid, en ik verlangde zo sterk naar mijn vrouw en kinderen; want, weet gij, ons, ketters, ontzegt men alle verzachting en welwillendheid, om ons op die wijze tot afval te bewegen. Ik heb ze dat gehele jaar niet gezien, want ik moest na mijn ontsnapping Londen verlaten, en mijn vrouw was te ziek om mede te gaan. De Heere is echter barmhartig, en misschien ben ik nu op weg, om ze weer te zien. En wat ook gebeuren moge, nimmer hoop ik te vergeten, wie mij hier zo trouw beschermd hebben,” eindigde de wever, de kinderen teder aanziende.

„Wij hielpen u, omdat gij vader gekend hebt,” hernam Bertram in oprechtheid. „Er heerst in dit huis een grote vrees voor ketterij, en wij zijn er ook bang voor.”

De wever zuchtte, en zag de kinderen beurtelings in het gelaat. „Gave God,” zei hij, „dat ik u die ketterij mocht leren liefhebben!”

„Hoe hebt gij vader ontmoet?” vroeg Bertram, als om aan het gesprek een andere wending te geven.

„Het is vele jaren geleden,” antwoordde de wever, „gij waart nog heel klein, toen uw moeder in mijn huis in Spitalfields trad en mij een stuk laken bestelde. Zij was in gezelschap van uw vader, en dat was de eerste maal, dat ik hem zag, maar niet de laatste. Ik was getrouwd en had een enige zoon, inderdaad mijn oogappel. In die tijd begon hij te sukkelen, en in plaats van zo als vroeger vrolijk door het huis te huppelen, kwam hij uren lang bij mij zitten, vermoeid en stil; al zijn levendigheid was weg. Het greep ons aan, hem zo te zien. Zo zat hij weer bij mij, toen uw moeder ten tweede male bij mij kwam, om over het laken te spreken, dat niet geheel naar haar zin was. „Helaas!”

zei zij op haar innemende toon, „ik vrees, dat uw kind niet goed is.” Toen kwam ook mijn vrouw binnen en wij spraken een poosje over de arme jongen. „Kinderen!” ging de wever voort, „ik was toen ook al een ketter, en uw moeder van uw geloof — toch had zij geen hekel aan mij.”

„Dat hebben wij ook niet,” zei Cecilia met ogen vol tranen. „O, vertel ons nog meer van moeder!”

„Welnu, zij kwam daarna nog dikwijls om mijn vrouw en mijn kind te zien, en wanneer zij niet zelf medicijnen en beste oude wijn kon brengen, om de jongen zijn krachten weer te geven, dan zond zij er een dienstmaagd mede. Maar het was 's Heeren wil niet, dat hij weer sterk zou worden,” ging de wever voort, en zijn stem haperde een ogenblik; „hij stief, en toen was de wereld leeg voor mij en mijn vrouw. Als wij toen geen God gekend hadden, wiens oor open is voor het roepen der smart, dan waren wij van verdriet vergaan. Uw moeder was niet weinig verwonderd over deze kalmte, en op zekere dag vroeg zij, wat daarvan de oorzaak mocht zijn. Wij zeiden het haar; zij maakte geen aanmerking en ging heen, maar eerst verzocht zij mij, de woorden op te schrijven, die ik uit de Schrift had aangehaald, en dat stuk papier nam zij mede. Toen zagen wij haar maanden lang niet terug.”

„Welke waren die woorden, die gij opschreeft?” vroeg Bertram, met nieuwsgierigheid en vrees tegelijk.

„Komt herwaarts tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijn, en en Ik zal u rust geven. Neemt Mijn juk op u, en leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart; en gij zult rust vinden voor uwe zielen. Want Mijn juk is zacht, en Mijn last is licht. Recht troostvolle woorden,” ging de wever voort. „Menigmaal schoten zij mij des nachts te binnen, en dan waren zij mij als liefelijke muziek, toen ik in mijn vochtige kerker op stro lag, en mijn leden mij pijn deden door die zware ketting.”

„Tante Johanna heeft een Latijnse Bijbel, maar ik heb die woorden er niet in gevonden, als ik er nu en dan even in bladerde,” zei Bertram zuchtend. „Gij spreekt zeker van de Engelse vertaling.”

„Zeer zeker! Ik ken Latijn alleen uit de mond der priesters,” hernam de wever glimlachend. „Zie, hier is mijn boek.” En hij haalde van onder zijn klederen een kort, dik boek te voorschijn en legde het op de tafel. De kinderen hadden het vroeger al

eens op tafel zien liggen, als zij de wever bezochten, maar altijd had hij het ter zijde gelegd.

„Dit is het Nieuwe Testament, in goed Engels vertaald door William Tyndale,” ging hij voort. „Tyndale zelf is verraden en nabij Brussel in 1536 verbrand, maar zijn werken volgen met hem. Zo zei hij eens tot iemand, die om het geloof verbrand zou worden. „Uw zaak is die van het Evangelie van Christus, een licht, dat met het bloed des geloofs moet gevoed worden. De lamp dient dagelijks gevuld te worden, er moet des morgens en des avonds olie in, anders gaat ze uit.” En toen de beurt aan hem zelf kwam, stierf hij vol moed.”

Nu volgde een ogenblik van stilte, want de kinderen hadden met ontzag naar zijn verhaal geluisterd. Maar Cecilia legde haar hand in de zijne en vroeg dringend:

„Ik smeek u, vertel nog meer van moeder!”

„Dat wil ik, jongejuffrouw!” ging de wever verder. „Zoals ik u zei, zag ik uw moeder in maanden niet terug, en toen ik haar weer zag, was het niet in mijn huis. De Gereformeerden hielden toen op verschillende plaatsen om en bij Spitalfields samenkomsten om te bidden en Gods Woord te lezen, ofschoon koning Hendrik VIII verboden had, dat iemand onder de rang van koopman een bijbel zou hebben; en toch, zij, die er een hadden, zoals ik, konden het niet van zich verkrijgen, die af te geven. Wij kwamen dus in het geheim samen. Zo hadden wij eens weder een bijeenkomst bij een vriend in Islington Fields, en daar waren er heel wat tegenwoordig. Na de dankzegging ging de een voor en de ander na, huiswaarts, en zo zag ik ook een paar dames, dicht in mantels gehuld. Bij het licht ener toorts trok mijn vrouw mij aan de mouw en fluisterde: „Kijk, daar gaat de jonge mevrouw Hunter.” En zo was het, het volle licht viel juist op haar gelaat. Ik snelde haar achterna, want ik was bang dat haar enig onheil mocht overkomen, maar ze was met hare gezellin in de duisternis verdwenen. Weken gingen voorbij. Wij baden herhaaldelijk voor onze goede dame — en ziet, op zekere dag thuiskomende, vond ik ze bij mijn vrouw zitten. Niemand van ons allen sprak een woord over godsdienst, totdat zij juist heen wilde gaan. Toen keerde zij zich om en, met een hoogrode kleur op het vriendelijk gezicht, vroeg ze: „Meester Gwynn, mijn hart heeft geen rust gehad, sinds gij die woorden voor mij opschreeft. Zij zijn dag noch nacht uit

mijn gedachten, evenmin als die, welke gij te Islington Fields hebt gesproken." — „Waar kan ik u mede helpen, mevrouw?" vroeg ik. „Geef mij een Bijbel," hernam zij. En voor ik van mijn verbazing bekomen was, lag er een goudstuk in mijn hand."

„En gij gaaft er haar één?" vroeg de bevende stem van Cecilia. „Ach, nu begrijp ik, wat die droom betekent, die ik zo dikwijls gedroomd heb. Zij heeft zeker die dag in de Bijbel gelezen, en vader heeft het ontdekt, en in zijn toorn het boek vertrappt en zijn gebruik verboden. Helaas, arme moeder! wat hebt gij gedaan?"

„Ik kan u vertellen," ging de wever vol medelijden voort, terwijl hij het wenende kind naar zich toetrok, „dat zij met haar bekommernis regelrecht tot God ging en alle lijden geduldig droeg. Dat zij zo deed, weet ik, want wij ontmoetten later de dame, die haar naar Islington Fields gebracht had, en die zei ons wat er verder gebeurd is, toen uw vader haar de Bijbel ont-nomen had. Hij hield de zaak stil en was niet hard voor haar — alleen zond hij haar naar buiten als ware het voor verandering van lucht, en liet de kinderen niet bij haar komen, opdat zij niet door de nieuwe leer besmet zouden worden. En toch morde uw moeder niet, hoewel het haar soms bang genoeg werd. Haar lijden was evenwel niet van lange duur. Enige weken na haar verwijdering kreeg zij de koorts en stierf. Zij werd op Roomse wijze begraven, maar ik ben verzekerd, dat zij in het geloof in de Heere Jezus gestorven is."

„En mijn vader?" vroeg Bertram met verontwaardiging. „Wat kwaad hebt gij van hem te vertellen? Is dit onze beloning, dat wij u van pater Lysons bevrijd hebben?"

„Ik heb van uw vader geen kwaad te vertellen, zelfs niet te denken," zei de wever ernstig. „Na de dood zijner vrouw leerde ik hem kennen als een recht edel edelman, voor mij altijd even vriendelijk."

„Ongetwijfeld wist hij niet, dat gij moeder hadt bezoedeld," mompelde de knaap met een gelaat, bleek van toorn en schaamte.

„Misschien niet," antwoordde de wever droevig. „Ofschoon, als hij er mij van beschuldigd had, ik hem ronduit zou gezegd hebben, dat ik mevrouw Hunter een Bijbel had bezorgd. Maar ik moest er niet meer over spreken; ik zie, dat het u onaangenaam is."

„Wij kunnen nu het ergste wel horen,” hernam Bertram somber. „Wij hebben er al meer dan een jaar op gewacht. Dus had Sir John Cheke wel gelijk, toen hij ons „de kinderen van een ketter” noemde?”

„Heeft hij dat gezegd?” zeide Gwynn. „Ik geloof, dat Sir John een geleerd man is, en het zijn alleen de kinderkens, die het Koninkrijk der hemelen binnegaan. Hij achtte de wereld gewis te kostelijk om die voor Christus op te geven — anders zou hij niet achterwaarts gezien en de hand van de ploeg genomen hebben. Maar ik zou u over uw vader spreken. Weet dan, dat wij hem langer dan een jaar niet zagen. Toen kwam een dag in de vasten, waarop de goede bisschop Latimer weer preken zou, die ik elke week ging horen. Op die dag was ik weer in de St Pauluskerk; ik keek te midden der opeengedrongen menigte om mij heen en, tot mijn grote verwondering, ontdekte ik ook kapitein Hunter. Na de preek liep ik op hem toe, om hem te groeten. Hij sprak een paar woorden met mij, maar keek ontevreden, alsof hij liever niet gezien ware. Een volgende maal hield ik mij dus op een afstand, wel wetende, dat bisschop Latimer een goed zaaier was. Menig prediker was welsprekender, maar niemand sprak met zoveel kracht en zoveel vuur. Zijn woorden waren zo eenvoudig, dat een kind ze kon begrijpen, en zijn schone beelden vonden weerklank in ieders hart. Indien kapitein Hunter overtuigd kon worden, dan zou bisschop Latimer het doen. Nu en dan zag ik hem, als het ware hangende aan de lippen van de spreker; en toch, als hij heenging, dan was zijn voorhoofd zo droevig gefronst, dat mijn hart zeer deed.

Op zekere dag viel er een hevige regenbui bij het uitgaan der kerk, en zonder het te zoeken, scholen uw vader en ik onder dezelfde boom.

„Vriend Gwynn,” zei hij opeens, „komt gij dikwijls naar deze preken luisteren?” — „Ja, mijnheer!” antwoordde ik, „want ik behoor tot de Gereformeerde Kerk.” Dat waren de dagen van koning Eduard, toen wij volle godsdienstvrijheid genoten; maar wetende hoe ijverig Rooms uw vader was geweest, stond ik verbaasd, daar hij dat onderwerp aanroerde. Mij dunkt, de preken van Latimer moeten hem ter harte gegaan zijn, want hij deed mij allerlei vragen omtrent ons geloof, die ik zo goed mogelijk beantwoordde. Daarna ontmoette ik hem nog dikwijls, en hij had altijd geduld met mij en schold mij niet, wanneer ik hem

uitlegde, waarom wij de mis niet bijwoonden en geen beelden eerden, andere Roomse plechtigheden hadden vaarwel gezegd, en liever wilden sterven dan slaven te zijn der priesters en van hun dwalingen. Eens greep ik moed en bood hem een Bijbel aan, dezelfde, die nu voor mij ligt; maar hij nam hem niet aan; hij zeide, dat hij enige losse bladen thuis had, die even goed waren. „Ik heb eens een Bijbel in mijn eigen huis gevonden, die er toevallig in moet gekomen zijn,” zeide hij, „en die heb ik vernield, maar vreemd genoeg, enige bladen zijn tussen andere papieren geraakt, en die heb ik naderhand weergevonden, zodat ik die kan lezen als ik wil.” En ik geloof ook wel, dat hij er in las, en dat God Zijn Woord aan hem zegende. De laatste keer, dat wij samen spraken, even voor de onlusten met de partij van Johanna Gray, nam hij mijn hand in de zijne en zei: „Zo als eenmaal Agrippa, ben ik ook bijna bewogen, John Gwynn.” Later heb ik hem nooit weer gezien, en ik wist niet, dat hij in een vreemd land zijn hoofd had neergelegd, totdat gij het mij hier verteldet. Kinderen, kinderen!” eindigde de wever op recht hartelijke toon, „zijt gij niet blij, dat gij een vader hebt gehad, die hongerde naar de gerechtigheid, welke hem de priesters onthielden?”

„Nu weet ik het,” zei Cecilia zachtkens met glinsterende ogen, „nu weet ik het! Ja,” ging zij voort, zich tot Gwynn wendende, „en vader heeft het Licht gevonden, eer hij stierf. O, als gij eens gchoord hadt, hoe hij die laatste avond met ons sprak! Ik verstond hem toen niet, maar nu eindelijk komt het licht, waarom ik gebeden heb. Als hij was blijven leven, weet ik wel, dat hij het ons zou verklaard hebben, Bertram,” vroeg zij eensklaps, „als vader de Bijbel in het Engels las, waarom zouden wij het dan niet doen?”

Maar Bertram gaf geen antwoord. Zijn ogen waren vol ergernis en smart.

„Mijn jongen,” hernam John Gwynn, terwijl hij zich tot de knaap wendde en hem de hand zachtkens op de schouder legde, „het verwondert mij niet, dat uw hart bezwaard is. Al is het mij een blijde wetenschap, dat uw vader eindelijk de waarheid heeft gevonden, voor u moet dat wel bitter zijn; want gij hebt uw ganse leven die van de Gereformeerde Kerk leren verachten, en nu te vernemen, dat ook uw ouders ketters zijn geweest, dat moet u wel diep in de ziel grieven. Evenwel, zo gij die smart

de Heere wilt klagen, zal Hij u troosten, want wat zegt Hij? „Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijn, en Ik zal u rust geven.”

Bertram weerde zijn hand af en stond op.

„Kom, Cecilia!” zei hij kortaf. „Het is tijd, dat wij gaan. Wij hebben hier al te lang vertoefd,” en op de geheime veer drukkende, trok hij zijn zuster met zich het vertrek uit. Bij haar kamerdeur wilde hij doorlopen, maar Cecilia sloeg haar arm om zijn hals. „O, Bertram!” fluisterde zij door haar tranen heen, „kijk niet zo droevig! Zo lang vader leefde, hebben wij nooit kwaad van hem gedacht; waarom zouden wij het nu doen?”

„Dat is het niet,” antwoordde de knaap op wanhopige toon, „maar o, Cecilia! denk eens om de *schande!*”

En met deze woorden verliet hij zijn zuster om de gehele lange nacht met zijn droefheid te worstelen.

O schande! Het was vooral deze gedachte, die Bertram's vrolijkheid de eerste dagen vergalde. Niet zijn vader alleen, maar beide ouders met de ketterij der Gereformeerde Kerk besmet! Zijn manhaftige loochening voor Sir John was dus toch een leugen gebleken! Zijn twijfel omtrent zijns vaders rechtzinnigheid was op een wijze bewaarheid als hij niet vermoed had — de wever had te duidelijk en te eenvoudig gesproken om zijn woorden in twijfel te trekken; alle hoop was vervlogen; hij en Cecilia waren de kinderen van een ketter! Bertrams hoogmoedige hart kwam tegen deze bittere gedachte op, en dat Cecilia zijn teleurstelling en smart niet deelde, maakte het niet beter. Haar bruine ogen straalden van vreugde, en iedere nacht, wanneer Bertram met zijn rug naar de wever zat, deed zij hem vragen over zijn geloof of las met verrukking in zijn Bijbel.

„Gij zult er niet in lezen,” had Bertram bij zekere gelegenheid tot zijn zuster gezegd. En Cecilia had haar broeder smekend aangezien en geantwoord: „Ik doe het zo gaarne. Weet gij niet, wat vader stervende gezegd heeft? „De tijd is nabij, dat gij beiden er meer van zult weten.” Die tijd is nu gekomen. Ware hij niet gestorven, dan zou hij zelf alles duidelijk gemaakt hebben. Maar hij is gestorven, en nu is er niemand dan de wever, die ons de waarheid kan verklaren.”

„Waarom sprak vader zich niet duidelijk uit, als hij het zo goed vond een ketter te zijn?” vroeg Bertram.

„Ik denk, dat ik weet, waarom,” antwoordde Cecilia, „hij had

ons zo lief, dat hij eerst zelf volkomen zekerheid wilde hebben, uit vrees van ons te misleiden; daarom zeide hij niets; en toen hij zou gaan spreken, kwam de dood en sloot zijn lippen.”

Nu durfde Bertram niet langer tegenspreken. Hoe gaarne hij echter het oor wilde sluiten voor de woorden, die Cecilia nu en dan overluid in de Bijbel las, wanneer zij in het stille, nachtelijke uur bij de wever zaten, hij was daartoe niet in staat. En wanneer Gwynn op zijn eenvoudige manier vertelde, wat hem er toe geleid had, de kerk der vaderen te verlaten, en de opmerkzaam luisterende Cecilia toonde, welk een afgoderij er lag in de Roomse kerkleer, die zij had leren achten, leende ook Bertram zijns ondanks een oplettend oor en begon in zijn binnenste over die dingen na te denken. Soms zelfs was hij vol belangstelling. Want Gwynn was op die zonnige Octoberdag te Oxford geweest, toen bisschop Latimer en bisschop Ridley verbrand werden. Hij werd nooit moede, de kinderen dat toneel te schilderen, en hen aan te manen, in de voetstappen dezer heilige mannen te wandelen, die om Christus' wil alles verzaakt hadden. Zo werd hier wederom het goede zaad gezaaid.

Eindelijk kwam de dag, dat de wever zijn voet genoegzaam hersteld oordeelde om zijn reis voort te zetten. Bertram had evenveel spijt als zijn zuster, dat hij hen ging verlaten, hoewel hij zich steeds onthouden had van alle gesprek over het geloof en de toenemende vriendschap zijner zuster voor de onverschrokken ketter.

„Zouden wij elkander wel ooit wederzien?” vroeg Cecilia, toen zij de wever voor het laatst de hand gaf, als hij op het punt stond, de schuilplaats in de geheime kamer te verlaten.

„Als God will” fluisterde hij ten antwoord. „Kom morgen weer hier, dan zult gij wat vinden.”

Een ogenblik later ontsnapte Gwynn ten tweeden male door Bertram's venster, en bevond zich spoedig veilig op weg naar Londen. De dag daarna nam Cecilia de eerste de beste gelegenheid waar om de nu verlaten kamer op te zoeken, en vond — des wevers Bijbel. En toen ging uit het diepst haars harten een danktoon op tot die God, die haar ouders gezocht, en die zij nu reeds als kind gevonden had. Op Zijn tijd had Hij haar gebed verhoord; toen was zij nog blind, maar nu kon zij zien. En hoe heerlijk was het licht.

HOOFDSTUK XIII.

De Bijbel van de Ketter

Het Kerstfeest en al zijn vermaken waren voorbij, en de lente met haar liefelijke zonneshijn en vrolijk zingende vogels, naderde. Toen April in het land was, hield Bertram evenveel van de Bijbel des kettters als zijn zuster. Er staan zulke mooie geschiedenissen in," zeide zij vaak tot hem, „en zoveel mooier geschreven dan pater Lysons ze in de kerk vertelt."

Bertram had ten laatste zijn vrees voor schande overwonnen; wanneer zij meenden, dat allen in huis sliepen, sloop hij zijn kamer uit, haalde zijn zuster uit de hare, en samen gingen zij naar de geheime kamer om daar in veiligheid de heilige bladen te onderzoeken. Spoedig was Bertram zo ver, dat hij die uitspanning niet meer zou kunnen staken. Pater Lysons had dat boek in zijn preken dikwijls aan de kaak gesteld en dan gezegd, dat het boek vol kwaad was, dat het een vertaling was, door mannen gemaakt, die de ware kerk vijandig waren, en dat het gezicht van dat boek alleen reeds genoegzaam was om de ziel schade toe te brengen.

„Sprak hij dus in onwetendheid of uit boosheid?" vroeg de knaap verwonderd, toen hij voor de eerste maal de oude, oude geschiedenis in de liefelijke, eenvoudige woorden zijner moedertaal las. Daarop deelde hij zijn zuster mede, hoe hij haar beïnd Testament had leren liefhebben; en gelukkiger kinderen dan dit paar was nauwelijks ergens te vinden, als zij samen het veertiende hoofdstuk van Johannes' Evangelie lazen, welks woorden sinds die gedenkwaardige avond steeds in Cecilia's geheugen waren gebleven.

Tot dusverre was alles goed gegaan, maar nu kwam er een dag, waarop al die zonneshijn opeens in akelige duisternis verkeer-

de, hun beider moed op de uiterste proef zou worden gesteld, en de wel eens gevreesde storm met volle kracht boven hun hoofden losbarsten zou.

Tante Johanna had zich al eens verwonderd, waarom Bertram en Cecilia zo dikwijls naar de vliering gingen, of samen in een achterhoekje van de tuin gevonden werden. Zij vond daar op zichzelf geen kwaad in, maar zij verdacht hen van boze oogmerken, en op zekere dag zond zij Ralph uit om te zien, wat zij op de vliering deden.

Juist hadden zij de geheime kamer verlaten, toen zij zijn voetstap in de aangrenzende kamer vernamen. Zij hadden maar even de tijd, uit een venster te gaan staan kijken; en hun harten klopten hoorbaar, toen Ralph naast hen stond. Hij had echter te veel eerbied voor John Hunter en diens rinkelende wapenrusting. Maar na die dag was hij hen altijd onder een of ander voorwendsel op de hielen, en de wezen, wanhopende of zij ooit weer gerust hun geliefd Boek zouden kunnen lezen, besloten buiten de deur een schuilhoek te zoeken, een plan, dat nog versterkt werd, toen Bertram op zekere avond laat niemand anders dan zijn oom zelf ontmoette, terwijl hij zijn vliering opzocht. „'s Nachts geen uilen jagen, mijn jongen!” had Gilles Hunter gezegd en de jongen moest onverrichterzake terugkeren. Zij kozen dan een afgelegen plekje aan de voet van een weide, vanwaar zij ongezien alles konden bemerken, wat van huis uit daarheen kwam, en er was daar een holte, met losse stenen bedekt, waar hun Bijbel uitstekend kon verborgen worden. Menig vreedzaam uur brachten zij daar in het onderzoek der Schriften door, terwijl de Aprilzon al warmer werd en de bloempjes rondom hen vermeerderden.

Een week was voorbijgegaan, zonder dat zij een geschikte gelegenheid hadden gevonden om hun gemeenschappelijk onderzoek voort te zetten, toen zich weer een stil, rustig uurtje aanbod. „Gestolen brood is liefelijk, en ik verlang naar het onze,” zeide Bertram met een vrolijke lach, toen hij met zijn zuster naar het eenzame plekje ijld. Eenmaal aan het lezen, vergaten zij plaats en tijd. Zij lazen samen de Bergpredikatie en waren zo verdiept in dat heerlijke woord, dat zij het luide murmelen van het nabijzijnd beekje niet vernamen, noch bemerkten, dat de leeuwerik, die begonnen was te zingen, toen zij hun Bijbel openden, reeds opgehouden had en in hun nabijheid neerge-

streken was — toen eensklaps de hoge gestalte van pater Lysons voor hen stond. Het lange gras had zijn voetstappen gedempt, en zij werden zijn tegenwoordigheid niet eer gewaar, dan toen de gevreesde man hen aansprak.

„Wel kinderen!” zeide de priester, vriendelijk glimlachende, „wat voor boek hebt ge daar?”

Beide kinderen sprongen verschrikt op, en hun aangezichten verrieden maar al te duidelijk hoe angstig hun harten klopten. Ontkomen was niet mogelijk; pater Lysons stond vlak voor hen, en het boek lag in Bertrams handen. De priester bemerkte hun stilzwijgen en hun verlegenheid aanstonds. „Komt,” zeide hij ernstiger, „ik heb u toch zulk een schrikkelijke vraag niet gedaan. Laat mij het boek eens zien, mijn jongen, gij schijnt het geen naam te kunnen geven.” En meteen stak hij de hand uit om het aan te nemen. Bertram gaf het hem met een stil gebed tot God, en terwijl de priester het nam en inzag, fluisterde hij zijn zuster in het oor: „Wij zullen samen staan of vallen.” En Cecilia knikte hem bevestigend toe.

Toen de priester de inhoud van het boek gewaar werd, veranderden zijn kleur en houding geheel.

„Heilige Maria!” riep hij uit, op een toon, waarin toorn en verbazing om de voorrang streden. „Is satan dan mijns ondanks in mijn kudde geslopen?” Daarop smeed hij de Bijbel in het gras en vertrapte het boek. Zich toen tot de kinderen kerende, schreeuwde hij hun toe: „Hoe durft gij dat vervloekte boek in uw bezit hebben? Wat hebt gij erin gelezen?”

„Alles!” antwoordde Bertram bedaard.

„Wij hebben het samen doorgelezen!” antwoordde Cecilia, bereid om haar deel van de verantwoordelijkheid te dragen.

Des priesters woede kende geen grenzen meer. Met de vreselijkste verwensingen stelde hij hun de grootheid hunner zonde voor, en betuigde, dat alleen de strengste penitentie hoop kon geven, dat zij vergiffenis zouden verkrijgen.

„En vertel mij nu,” zo besloot hij, „hoe gij aan dat boek gekomen zijt, en hoe lang gij dat bedriegelijk werk al bedreven hebt!”

Bertram gevoelde zich beledigd door dat woord „bedriegelijk”. — „Voor valse leraars zo als gij zijt, zijn wij nog altijd eerlijk genoeg,” dacht hij bij zichzelf, en overluid antwoordde hij: „Wij hebben deze Bijbel pas een paar maanden”.

„Zo, en hoe kwaamt gij er aan? Wie is de wolf, die onbemerkt in mijn kudde is gedrongen?” bulderde de priester verder. Zien-
de, dat de knaap aarzelde, ging hij voort: „Ik wil de zuivere
waarheid, verstaat gij?”

„Niemand gaf het ons, wij vonden het,” zeide Bertram zacht.
„Vreemd,” mompelde de priester; „ik weet, dat niemand in on-
ze omtrek dit boek in zijn bezit had. Wie kan het dan onder het
bereik dezer jonge kinderen gebracht hebben?”

De zaak was zo overstelpend, dat hij voor het ogenblik de kin-
deren geen verdere vragen deed. „Ongelukkige kinderen!” zei-
de hij ten laatste iets kalmer, „hoe zal ik u het vreselijke uwer
zonde duidelijk maken? Volgt mij naar huis, en ik zal intussen
nadenken over hetgeen mij te doen staat.”

In het woonhuis ontmoetten zij tante Johanna. „Wat is er aan
de hand?” vroeg deze, toen haar scherp oog het bleke gelaat der
kinderen opmerkte. „Mijnheer Lysons, hebben zij misschien
hun lessen vandaag slecht geleerd?”

„Nee, mevrouw!, de zaak is van veel ernstiger aard,” ant-
woordde de priester. „Ik zou u wel alleen willen spreken,” ging
hij voort, en zond de kinderen ieder naar hun eigen kamer, op-
dat zij elkander niet door samenspreking zouden opzetten.

Een uur ging voorbij, eer Bertram en Cecilia werden teruggeroe-
pen. Toen zond men Brigetta om ze te halen, die al te voren
had moeten onderzoeken, of de kinderen niet samen waren,
want des priesters begeerte was dadelijk stipt opgevolgd. „Wij
moeten ze gescheiden houden,” had hij gezegd, „anders zullen
ze elkaar in het kwaad nog stijven.” Maar hij vergat, dat nie-
mand hen verhinderen kon, in het gebed elkander aan de voet
van Gods troon te ontmoeten.

„Helaas! kinderen!” zeide Brigetta, toen de kinderen medegin-
gen, „ik heb gehoord, dat gij een vreselijk ding begaan hebt.
Uw tante is doodsbleek en pater Lysons is schrikkelijk boos.
O, o, wat zal ons nu overkomen?”

Cecilia omarmde de vriendelijke vrouw.

„Gij zult ons toch blijven liefhebben, Brigetta,” vroeg zij, „wat
gij ook van ons hoort, niet waar?”

Het antwoord was weinig geschikt om hun moed te verhogen.
„Ja, ja,” zeide zij, „daarvoor behoeft gij niet te vrezen. Arme
kinderen, kan ik vergeten dat gij wezen zijt? Spreekt en doet
wat gij wilt, gij zult altijd een plaatsje in het hart der oude Bri-

getta behouden. Dat sluit ik voor niemand dan voor gemene ketters en zulk vuil volk!”

„Dan zullen allen tegen ons zijn!” fluisterde Cecilia haar broeder met smart in het oor.

„Ja, maar God voor ons,” hernam Bertram met zulk een gloed in de ogen, dat ook zijn zuster weer moed vatte. „Zo gij iets begeren zult in Mijnen Naam, Ik zal het doen.” De Heere Jezus zal ons kracht geven om alles te dragen, zuster!” zeide Bertram zacht, toen zij samen de kamer huns ooms binnentraden.

HOOFDSTUK XIV.

Vervolging

Gilles Hunter en zijn vrouw zaten aan tafel. Voor hen lag de open Bijbel met de gescheurde en vuile bladen, ten gevolge van pater Lysons' mishandeling. Achter hen stond de priester zelf met bittere boosheid op het gelaat. Het was duidelijk zichtbaar, dat ooms goed humeur op dit ogenblik geheel verdwenen was. Hij was klaarblijkelijk diep beledigd en ontsteld door de gedane ontdekking; en toen de kinderen naderbij traden om voor hun rechters te verschijnen, zagen zij met schrik de uitdrukking van afschuw op het gelaat hunner tante.

„Wat hoor ik van u?” zo begon Gilles Hunter terstond. „Een uur geleden werd gij beiden gevonden, heimelijk de Bijbel lezend. Wie gaf u verlof, dat te doen?”

„Niemand,” antwoordde Bertram.

„Hoe durfde gij het dan doen? Gij weet, dat dit boek slecht is,” ging hun oom op strenge toon voort.

„Wij deden niet verkeerd. Inderdaad, dat boek is niet slecht,” zeide Bertram met beslistheid. „Lees het zelf maar, oom! en u zult zien, dat er geen kwaad van kan komen,” voegde Cecilia er even nadrukkelijk aan toe.

„Moeder aller barmhartigheid!” riep tante Johanna wanhopig uit, „zij beroemen zich nog over hun zonde.”

„Met wie hebt ge over dit boek gesproken? Wie heeft het u in de weg gelegd?” vroeg de priester.

„Niemand in huis noch in de omtrek weet er iets van. Wij hebben de zaak zorgvuldig geheim gehouden,” antwoordde Bertram, besloten om, zo mogelijk, de wever buiten het geding te laten.

„Goede dingen behoeft men niet geheim te houden,” zeide Giles Hunter ernstig; „indien naar uw mening geen kwaad kan voortkomen uit het lezen van een boek, dat onze Heilige Kerk verboden heeft, waarom hebt gij het dan maanden lang verborgen gehouden?”

„Wij vreesden, dat het boek ons ontnomen zou worden,” antwoordde Bertram.

„Zeer terecht. Nu kinderen,” ging hun oom op strenge toon voort, „ik ben besloten, de gehele zaak te weten te komen.”

„Ik ben zeker, dat geen enkel boek, dat naar ketterij riekt, behalve dit, zijn weg in mijn huis heeft gevonden. Zegt mij rond-uit hoe gij er aan gekomen zijt, en indien gij in dit opzicht onschuldig zijt, dan kunnen wij zien op welke wijze uw zonde kan uitgewist worden. Nu, wie heeft u dit boek in de weg gelegd? Cecilia, geeft gij mij ditmaal antwoord!”

De arme kinderen voelden hun harten bezwijken. Gwynn kon door hun antwoord in geen gevaar gebracht worden, maar hoe konden zij de geschiedenis van de geheime kamer verzwijgen? Cecilia zweeg, maar dit gevoelde zij, de vraag was niet te ontwijken.

„Spreek!” schreeuwde pater Lysons, „of wij zullen middelen vinden om onwillige lippen te openen.”

Cecilia rilde bij deze wrede taal.

„John Gwynn liet het boek achter,” zeide zij ten laatste met flauwe stem.

Men behoefde niet te vragen wie John Gwynn was, wiens naam allen nog vers in het geheugen lag. Toch gaf deze mededeling als het ware een schok; maar gelukkig voor de kinderen ontging het aan hun aandacht naar de plaats te vragen, waar zij het gevonden hadden. Alleen de persoon des wevers hield hen bezig. In de haast van zijn ontsnapping mocht het hem wel uit de zak gevallen zijn. Zo stelde men zich stilzwijgend de zaak voor en niemand giste de ware toedracht.

„Ongelukkige dag! De wever was een vuurbrand, klaar voor de vlammen. Het is ontzettend jammer, dat hij ons ontsnapt is,” zeide mevrouw Hunter, die het eerst de stilte verbrak, op Cecilia's antwoord gevolgd.

„Het is nog een geluk, dat de ellendeling geen tijd heeft gehad om iemand in huis met zijn ketterse tong te besmetten, voordat hij vluchtte. Misschien is het kwaad nog zo heel groot niet.”

„Het is te hopen van niet,” zeide de priester, „maar wanneer de snede der wig in het hout staat, dan wordt de spleet gemakkelijker groter. Zij schijnen het boek doorgelezen te hebben. Laat ons eens zien of het hun ook kwaad gedaan heeft.”

„Jongen,” zei hij, de doordringende ogen op Bertram gevestigd, „spreek de waarheid. Zijt gij thans een even goed zoon der kerk als vóór gij dit boek gezien hadt?”

Bertram gevoelde dat het ogenblik der beproeving gekomen was. Hij had maar bevestigend te antwoorden en alle gevaar en moeite was voorbij. Allen rondom — de enige betrekkingen, die hij op aarde had — zouden hem liefhebben en als altijd zijn vrienden zijn. Was zijn antwoord integendeel een ontkenning, dan werd hij een verwoording en een uitvaagsel, misschien vervolgd en in ieder geval veracht in het huis zijner voorvaderen. En Cecilia? Wat zouden zij haar doen? Haar trouw zou hem niet in de steek laten. Hij wist wel, dat zij haar woord gestand zou doen: samen staan of vallen.

Vallen? Wat betekende dat? Niemand, die zijn hand aan de ploeg slaat en ziet naar hetgeen achter is, is bekwaam tot het Koninkrijk Gods. Die woorden kwamen de knaap voor de geest en daarop herinnerde hij zich die andere, zo lieflijk, dat zijn kracht als vernieuwd werd: Vrees geen der dingen, die gij lijden zult. Zijt getrouw tot de dood en Ik zal u geven de kroon des leven. — „Heere Jezus, ik ben de Uwe; ik kan niet terug. Geef mij slechts kracht om te lijden!” was de stille verzuchting van dat jonge hart.

Zijn ondervragers hadden zijn kleuren, de tranen in zijn ogen en het beven zijner lippen opgemerkt, maar niemand dan God had de strijd gezien, die in des jongens hart gestreden werd alvorens hij de zegepraal behaalde.

„Wanneer zullen wij uw antwoord vernemen?” zeide Gilles Hunter niet onvriendelijk.

In zijn hart deed hem de pijnlijke toestand der kinderen zeer, maar hij was te goed rooms om hun vergrijp licht te achten. Zodra Bertram tekenen van berouw mocht tonen, zou hij de eerste zijn om hem te vergeven. Hij wist, dat de jongen geen moed ontbrak; toch verbaasde hem diens kalme antwoord.

„Ik geloof dat ik door het lezen van de Bijbel veranderd ben,” zeide Bertram, de priester onbevreesd in de ogen sturende.

„Hoe veranderd?” was de snelle wedervraag.

„Daar zijn in de roomse godsdienst sommige plechtigheden en leerstellingen, die in Gods Woord niet genoemd worden. Daarom acht ik ze zonde,” zeide Bertram langzaam, gevoelende, dat de priester zijn net hoe langer hoe dichter om hem leggen wilde, maar meteen aangespoord door een warme handdruk van Cecilia.

„Inderdaad!” hernam pater Lysons bedaard, maar met een spotlach. „Het wordt inderdaad de verkeerde wereld, wanneer knapen als gij hun meerderen de les lezen! Misschien voldoet ook de mis u niet geheel meer?” ging hij voort.

„Juist,” antwoordde Bertram, meer gevoelende dan ziende, dat zijn tante vol afschrik de handen in de hoogte hief, en dat zijn oom hem met somber stilzwijgen aanstaarde.

„En wilt gij niet langer voor het altaar knielen, noch de heiligen aanbidden?”

„Gewis niet!” zeide Bertram.

„De jongen is werkelijk op en top een ketter!” riep Gilles Hunter in ontzetting uit.

„Zo werkt het zuurdeeg altijd!” zeide de priester bitter.

„Hij is krankzinnig!” riep de dame. „Cecilia,” vervolgde zij, „gij zult tenminste aan geen dezer goddeloosheden meedoen, gij blijft althans trouw aan onze allerheiligste godsdienst en spot niet met de liefde van allen hier in huis, gelijk uw broeder?”

„Waarlijk, tante, daar spot hij niet mee!” riep Cecilia door haar tranen, terwijl zij op haar tante toesnelde. „Wie hebben wij anders op de wereld om ons lief te hebben? O, ik bid u, vergeef en heb ons nog lief, ook al stemmen Bertram en ik op het punt van godsdienst geheel overeen.”

De dame stiet het smekende kind van zich af.

„Ga heen!” zeide zij. „Deze hardnekkigheid is onverdragelijk. Gelukkig, dat uw ouders deze dag niet beleefd hebben.”

Deze woorden hadden evenwel een gans andere uitwerking dan bedoeld was, want de kinderen bedachten nu met welk een vreugde hun ouders hun bekering zouden begroet hebben.

Een uur lang werd zo met hen geredekaveld, maar hun geloof en hun belijdenis bleven onverwikt.

Sir John's woorden tot Cecilia droegen vrucht; zij wilde tot geen prijs tot die dubbelhartigen behoren, die hij met zoveel verachting genoemd had. Haar moeder was haar geloof trouw gebleven, dat wilde zij ook. En Bertrams besluit stond even vast. Een

heilige vrede woonde in het hart der kinderen, die zij gevoelden niet te kunnen opofferen voor de ijdele vormendienst der roomse kerk.

Als overreding faalde, moest men de toevlucht tot geweld nemen; het waren toen dagen, waarin men met het laatste niet zo heel traag was. Ziende, dat de kinderen getroffen waren door de moeite, die zij veroorzaakten, maar dat zij toch niet te bewegen waren om hun „onrechtzinnige” meningen op te geven, fluisterde de priester ten laatste Gilles Hunter enige woorden in het oor, waarop deze met zichtbare spijt antwoordde:

„Helaas! er blijft ons geen andere weg meer over!” en zich daarop tot Bertram keerde.

„Mijn jongen,” zeide hij, „wij hebben veel geduld met u gehad, maar weet, dat ook ons geduld een einde heeft. Werp u dadelijk voor deze heilige vader op de knieën en vraag vergeving voor uw zonden.”

„Dat kan ik niet doen!” riep Bertram vastberaden. „Alleen God kan onze zonden vergeven.”

„Dat gaat te ver!” riep zijn oom in boosheid. „Meent gij dan meer te weten dan wij? Ik zeg u, dat deze onrechtzinnigheid er uit zal, en wel zonder uitstel. Ogenblikkelijk op uw knieën, of wij zullen straffe maatregelen gebruiken!”

Bertram bewoog zich niet. Zijn gelaat werd doodsbleek, maar zijn moed rees. Hij kon alles dragen, nu hij wist, dat zijn moeder ook alles gedragen had. Cecilia snikte luid, sloeg de handen samen en wachtte vol angst oom Gilles' woorden af.

Deze vervolgde spoedig:

„Welnu, indien gij niet horen wilt, dan zult gij moeten voelen. Wij zullen zien, wat Andreas met mijn rijzweep vermag.”

Andreas was Gilles Hunter's stalknecht, een stevig gebouwde, onverschillige kerel, die van den beginne af een wrok tegen Bertram had opgevat, omdat deze hem op menige lage en schandelijke daad betrapt en daarover zonder schroom zijn afkeer uitgesproken had. Met de zorgeloosheid, aan de jeugd eigen, had Bertram zich evenmin ontzien, wat hij zag en dacht, aan anderen mede te delen. Wanneer een der andere bedienden Andreas minder aangenaam bejegende, dan schreef hij dat op Bertram's rekening en meer dan eens had hij gezworen zich op de knaap zullen wreken. Cecilia's bloed verstijfde haast, toen zij die onheilspellende naam vernam. Het zou haar broeder kwa-

lijk vergaan, wanneer hij aan de ongenade van die man werd overgeleverd.

„Oom!” schreeuwde het kind, zich voor hem op de knieën werpende, „niet Bertram alleen moet geslagen worden. Zonder mij zou hij de Bijbel nooit aangeraakt hebben; ik heb hem er toe overgehaald. O, ik smEEK u, laat mij zijn straf delen.”

Gilles Hunter was een ogenblik bewogen. Hij keek zijn vrouw en de priester aan, maar hun gezichten stonden even strak en boos. Dweepzucht had hun harten verhard.

„Wij zullen later zien, wat wij met u doen; voor het tegenwoordige hebben wij alleen met uw broeder te maken,” hernam hij.

„Hij is ouder dan gij en moest wijzer geweest zijn. Gij gaat met uw tante mede, en als wij elkander weerzien, vertrouw ik, dat gij berouw zult hebben over uw grote goddeloosheid.”

„Wees voor mij niet bezorgd,” riep Bertram teder, toen het wenende kind hem om de hals viel. „Bid alleen dat ik ten einde toe mag volharden als een goed krijgsknecht van Jezus Christus. Dan is alles well!”

Een ogenblik later werd Cecilia door tante Johanna de kamer uitgebracht, en Andreas trad binnen met een glimlach van duiwelse voldoening op het gelaat.

Alvorens tot dit uiterste over te gaan, beproefden Gilles Hunter en pater Lysons nog eens, wat overreding baten kon — maar zonder gevolg. Bertram kon noch erkennen dat hij ongelijk had, noch beloven, dat hij geloven zou, wat de Roomse kerk leerde. Een stoutmoedigheid stond op zijn gelaat te lezen, die met elke nieuwe poging nog scheen toe te nemen.

Halve maatregelen werkten op zo'n karakter niets uit en de strafoefening, die nu volgde, was streng en wreed genoeg, om zelfs de gevoelloze Andreas te voldoen. In die dagen werden gewoonlijk meer slagen dan vriendelijke woorden gegeven. Zowel goede manieren als kennis werden de kinderen gewoonlijk met lichamelijke kastijding ingeprent, en op school had Bertram menigmaal het volle gewicht van hand of roede zijns onderwijzers gevoeld. Maar zulke slagen als deze had hij nog nooit geleden. Voor het eerst van zijn leven, nu de zware riem meedogenloos op zijn naakte rug neerkwam, leerde hij verstaan, wat pijn is en tot welke hevigheid die kan gaan. Maar, ofschoon telkenmale weder verzocht om genade te smeken, teneinde van deze verschrikkelijke geseling verlost te worden, de genade Gods

hield hem staande in de beproeving en hij verdroeg de straf-oefening met zulk een moed en geduld, dat zijn beulen er verbaasd over stonden.

„Geef toe, jongen, wij zullen u alles vergeven,” riep oom Gilles meer dan éénmaal. Maar Bertram, bevreesd om de lippen te openen, opdat hij niet in een ogenblik van zwakheid zijn geloof mocht verloochenen, schudde slechts met het hoofd ten antwoord.

De wrede geseling hield niet op, dan toen de arm van de stal-knecht machteloos was. Toen werd de knaap, uitgeput en ademloos, naar zijn kamer gebracht en daar opgesloten, in de hoop, dat de eenzaamheid, gepaard met de ondergane straf, zijn fiere geest zou buigen. Klein maakten zij hem, maar zijn geloof in zijn God verloor hij niet. Dat bleef hem gestadig bij gedurende de lange, vervelende dagen van eenzame opsluiting, die nu volgden, zonder bericht van Cecilia en geen ander gezicht dan dat van pater Lysons, die iedere dag eenmaal met hem kwam redeneren.

Cecilia's straoefening, hoezeer minder streng, was daarom niet minder gevoelig. Eveneens in haar kamer opgesloten, op brood en water gezet, van alle omgang met wie zij liefhad beroofd, leerde ook zij verstaan wat het zegt, vervolgd te worden om der gerechtigheid wil. Maar ook haar geloof en haar standvastigheid wankelden geen ogenblik noch bezweken voor de bedreigingen des priesters. Verstomd over de heldenmoed der jonge martelaren, of, zoals hij het noemde, de brutale hardnekkigheid der jeugdige kettters, moest pater Lysons ten laatste erkennen, dat geweld mislukt was, en dat de kinderen nog geen stap nader gekomen waren sinds de eerste dag hunner opsluiting. „Wij zullen evenwel andere middelen aanwenden,” zeide hij.

Een week was voorbij; Brigetta opende de kamers der gevangenen en bracht ze beneden. Zij mochten elkanders aangezicht weder zien en elkander de hand weder drukken.

„Ik weet, dat gij niet bezweken zijt; uw ogen staan zo helder!” fluisterde Cecilia, maar het bleke gelaat haars broeders opmerkende, ging zij voort: „Maar o, wat moet gij geleden hebben!” „Het is voorbij, Cecilia,” antwoordde Bertram rustig. „Ik kan alles verdragen, zolang wij samen lijden en de Heere Jezus met ons is en ons roepen hoort.”

„Dezelfde gisteren, en heden, en tot in eeuwigheid,” hernam

Cecilia eerbiedig. „Zolang wij die hope behouden, broeder, zullen wij niet bezwijken, vertrouw ik. Maar ik wilde wel, dat zij ons samen lieten lijden, en niet elk afzonderlijk; dat is het moeilijkste om te dragen. En zie eens, zelfs Brigetta is koel jegens ons en ziet ons niet meer aan!”

„Natuurlijk, nu zijn wij ketters!” zeide de knaap, wiens gelaat gloeide, nu niet van schaamte, maar van moed.

„Hoe moedig zijt gij, Bertram!” vernam Cecilia met blijde opgetogenheid.

„Ben ik?” vroeg haar broeder met heldere glimlach. „Dan hebt gij mij dat eerst geleerd.”

Zo bereikten zij de huiskamer, niet weinig versterkt door elkan- ders tegenwoordigheid, moed en woorden, en gewapend tegen nieuwe beproevingen. Een groot vuur brandde aan de haard, en daarbij stonden de priester met oom en tante. Toen de kinderen binnentraden, werd hun gelast voor het vuur te gaan staan, en daarop verbrandde pater Lysons des wevers Bijbel voor hun ogen. Blad voor blad kronkelde zich en verteerde, totdat het ganse Boek as geworden was; en toen keerde de priester zich naar de kinderen met de vreselijke woorden: „Ziet, toe, dat gij niet eens het lot van dit boek deelt.”

Men nam nu niet langer de toevlucht tot gewelddadige mid- delen, maar wat nu volgde, deed de kinderen wel eens denken, dat lichamelijke kastijding toch nog lichter te dragen is. Geen bitter noch spottend woord werd meer tot hen gericht — zij werden eenvoudig genegeerd. Hun ketterij bleef een diep ge- heim voor allen in huis, behalve voor Ralph en Brigetta, die er wel niet vatbaar voor zouden zijn. Maar aan ieder lid van het gezin, tot de kleine Alice toe, werd gezegd, dat Bertram en Cecilia zich aan zulk een groot kwaad hadden schuldig gemaakt, dat het iedereen verboden was, hun enige vriendelijkheid te be- wijzen, terwijl aan Bertram en Cecilia hunnerzijds verboden was, met hun nichtje en hun neven of iemand anders enige om- gang te hebben.

Er was geen vrolijk spelen meer in het oude huis, of in de zon- nige weiden. Bertram werd niet meer door zijn oom geroe- pen om mede uit jagen of rijden te gaan. Met Cecilia's blijde zwerftochtjes met Alice of de neefjes door het woud was het gedaan. Somberheid en stilte hadden de opgeruimdheid en het schaterend gelach vervangen, en tegenover de beide kinderen

nam ieder een koelheid en onverschilligheid in acht, die welhaast hun hart dreigde te breken. Niet dan het strikt noodzakelijke werd tot hen gezegd, en zij ontmoetten geen blikken dan die, waaruit toorn en verwijt spraken. Soms kroop de kleine Alice, als niemand anders tegenwoordig was, naar Cecilia toe en zeide dan: „Och, Cecilia, wees maar weer goed, dan kunnen wij weer als vroeger spelen en vrolijk zijn!” Of Robert en Guido kwamen, als het speeluur aanbrak, en spraken schande over de beide wezen, omdat die al hun spel bedierven, en vroegen, waarom zij voor het kwaad van anderen moesten lijden.

De tranen sprongen Cecilia in de ogen en Bertram boog zich nog meer over zijn boeken; geen van beiden durfde ook maar een enkel woord antwoorden, ofschoon die verwijten hen onuitsprekelijk grieden; waarheid was het, dat deze straf voor alle kinderen, misschien Ralph uitgezonderd, een straf was.

Maar dit was juist wat pater Lysons bedoelde, dit was een der „andere middelen”, waarop hij gezinspeeld had, en die de wederspannigen gedwee moesten maken. „Ongetwijfeld,” meende hij, „zijn hun harten te jong en te onstandvastig, om het gemis van vriendschap, toegenegenheid en liefde op de duur te kunnen verdragen. Eerlang zien wij ze voor ons op de knieën.” En hij ontzag geen moeite, om die uitkomst in de hand te werken. De dagen gingen langzaam voorbij; de zon scheen en liefelijke geuren vervulden de tuin; maar Bertram en zijn zuster kregen heel wat werk te maken en vervelende lessen te leren. Pater Lysons was nu veel meer op Chastleton dan vroeger, en wat nog het slimste van alles was: broeder en zuster konden elkander nooit een enkel woord toespreken. Altijd was er iemand om hen te bewaken of te bespieden. Ralph moest in Bertrams kamer de wacht houden, of Cecilia werd met een knorrige meid opgescheept. Geen onderlinge opbeuring en vertroosting was hun mogelijk; wanneer zij in de cellulaire gevangenis opgesloten waren geweest, had het haast niet erger kunnen zijn.

De moed, het kalme geloof der kinderen begon onder deze wrede tirannie te wankelen. Satan, die altijd van onze minder opgewekte ogenblikken gebruik maakt, bestormde ook deze martelaren met zijn verzoeking. Kon God vóór hen zijn, als Hij hun zulk een beproeving zond? Gaf Hij wel zo veel om de meer zuiwere dienst, die de kinderen Hem nu brachten, als Hij het pad zo moeilijk, zo ruw maakte voor hun wankelende schreden? He-

laas! hun Bijbel was verbrand. Zij konden niet meer de heilige bladen opslaan om raad en troost. De scherpziende ogen van pater Lysons bespeurden deze verandering, en hij verdubbelde zijn pogingen om deze verdoolde schaapjes tot zijn kudde terug te brengen. Hij kon niet dulden, dat twee kinderen over hem zouden zegevieren; bovendien zouden ze waarschijnlijk te eniger tijd in de bezittingen hun vaders hersteld worden, en er was de priester te veel aan gelegen, in deze moeilijke tijden bij de Roomse kerk te houden wat maar enigszins te houden was.

Op zekere dag in de maand Mei schoot er een vriendelijk, verkwikkend zonnestraaltje door de donkere wolk, die boven de kinderen hing. Zij vernamen iets omtrent John Gwynn. Als hij maar bij hen was geweest om hen moed in te spreken met zijn heerlijke woorden, en hen voor te lichten door zijn geloof en vertrouwen op God!

Op die dag dan, zaten de kinderen in de keuken, vermoeid en lusteloos, na menig uur in studie te hebben doorgebracht, toen Robert binnensprong en achter hem een gebocheld man aanstropelde, die een pak op de rug droeg.

„Hier is hij eindelijk!” juichte Robert, „met een veel groter pak dan ooit te voren. Kom, voor de dag met uw koopwaar; ik zal eens zien wat ik van u koop!”

„Wel, Pieter! wel, man!, wij hebben u langer dan een jaar niet gezien!”, riep Brigetta, eveneens verheugd. „Ga eerst in die leunstoel zitten en rust een ogenblik uit, dan kan ik eens nadenken, wat ik wel van u nodig heb. Ik heb al een hele lijst gemaakt, maar wij dachten dat gij dood waardt en nu weet ik waarlijk niet meer, waar ik het papier heb gelegd. Lieve tijd! misschien heeft Mevrouw het. Robert, jongen, ga gauw uw moeder vertellen, dat de marskramer er is, en vraag meteen, of zij de lijst ook heeft, die wij samen hebben opgemaakt van hetgeen wij nodig hebben, dan zal ik intussen ook nog eens zoeken.”

De goedhartige Robert liep dadelijk heen en Brigetta, in de mening, dat de twee ketterse kinderen, voor wie zij op het ogenblik zorgen moest, met de marskramer wel niet veel spreken zouden, ging de keuken uit om haar onderzoek in te stellen. Zij was evenwel nauwelijks weg, of de marskramer keerde zich om en keek Bertram en Cecilia opletterend aan. Bertram keek

door het venster en Cecilia was aan een lange zoom bezig.

„Jongeheer,” zeide hij plotseling met zekere voorzichtigheid.

„Ik herinner mij niet u hier nog ooit gezien te hebben, en ik ken de jongelui hier toch goed. Hoe heet gij?”

„Bertram Hunter,” antwoordde de knaap verwonderd.

„En zij?”

„Mijn zuster, Cecilia.”

„Juist, dat vermoedde ik wel! Kinderen! ging hij voort, ik ken John Gwynn. Als ik ooit weder op Chastleton kwam, heeft hij mij verzocht u te vertellen, dat hij veilig in Londen is gekomen en dag noch nacht ophoudt voor u te bidden.”

„O,” riep Cecilia uit, „hoe blij ben ik, hoe blij ben ik! Wij hebben al zo lang verlangd iets van hem te vernemen. Zeg, heeft hij zijn vrouw ontmoet?”

„Vrouw en kinderen beiden. Het is maar een maand geleden, dat ik hen allen nog gezien heb. Bovendien kan ik u mededelen — hier stond hij op en sloot de keukendeur, om vrijer te kunnen spreken — dat hij naar Reading komt om werk en zal beproeven in deze buurt te komen om te zien, hoe gij het maakt, want hij houdt wonderveel van u. En dat is dan ook geen wonder, wijl hij, naar hij mij verteld heeft, naast God aan u zijn leven te danken heeft! O, hij is zo'n goed man, die John Gwynn! Eenmaal was hij zelfs weversbaas, met een winkel en knechts; maar hij gaf alles op om Christus te volgen en moet nu zijn brood zoeken om niet om te komen.”

De tranen kwamen Cecilia in de ogen en haar broeder loosde een diepe zucht. God had dus hun gebed voor die man gehoord en verhoord en ook het eigen gebed van de wever: Als ik eerst nog mijn vrouw en kinderen mocht zien! Maar waarom was hun lot zo duister en zwaar, waarom moesten zij aldoor met bedrukt-heid, met tranen zaaien?

„Kinderen!” zeide de marskramer op medelijdende toon, „gij schijnt geleden te hebben. Is het geheim ontdekt?”

„Dat geheim niet!” antwoordde Bertram droevig.

„Zo,” ging de marskramer voort, diep zuchtende. „Dan versta ik u. Het licht heeft u bestraald en omdat de mensen de duisternis liever hebben dan het licht, zouden zij uw licht willen uitblussen. Is het zo niet?”

„Ja,” antwoordde Cecilia, „dat is het. Zijt gij dus een ketter gelijk wij?”

Een vriendelijke glimlach bestraalde het gelaat van de oude man.

„Ik volg Christus,” zeide hij zacht, „en help gaarne anderen om dat ook te doen. Lieve kinderen! hebt gij troost nodig? Is er iets, dat ik voor u doen kan?” voegde hij er aan toe, ziende, hoe zijn jonge hoorders verbleekten.

Cecilia schudde het hoofd.

„Wij moeten het dragen,” zeide zij snikkende. „Niemand kan ons helpen.”

„Dan God,” vulde de oude man snel aan. „O, vergeet Hem niet,” ging hij voort, met ontroering de ellende der kinderen opmerkende. „John Gwynn zeide mij, dat ik u aan uw opgeruimde gezichten zou kennen; maar helaas, wat zie ik? Niets dan zwaar-moedigheid. Ik zie wel, dat gij vreselijk geleden hebt, arme schapen! Maar hoort eens wat een heilige martelaar, Willem Tyndale namelijk, eens aan een vriend schreef, die om Christus' wil beproefd werd. „Als de smart uw kracht te boven gaat, herinner u, dat er geschreven staat: Zo gij iets begeren zult in Mijn Naam, Ik zal het doen: „bidt dus uw Vader in die Naam en Hij zal uw smart verlichten of verkorten. Er is een kroon der heerlijkheid bereid voor al degenen, die ten einde toe volhardden,” besloot de marskramer op plechtige toon.

„Het einde ligt soms zo ver weg en de weg, die daarheen leidt, is zo moeilijk,” zeide Cecilia, terwijl haar tranen op haar hand-werk vielen.

De oude man stond op het punt nieuwe troostwoorden te spreken, maar in dit ogenblik vloeg de deur open en met veel lawaai stormden Guido en Robert binnen om nieuwe tolleren te kopen; ook de andere leden van het gezin kwamen één voor één binnen en begonnen in het pak van de marskramer te snuffelen.

Pieter was blijkbaar een man van gewicht en aller vriend; maar hij kon geen gelegenheid meer vinden om de twee kinderen, wier betraande ogen en droeve aangezichten hem zo zeer ter harte gingen, verder een woord toe te voegen.

„Ik kan slechts voor hen bidden,” fluisterde hij, toen hij na een poos zijn reis weder aanving en toefde, of er nog enige kans was. Maar het werd hem onmogelijk gemaakt.

Het vooruitzicht, dat ze misschien John Gwynn spoedig zouden zien, spoorde de kinderen aan om de goede strijd des geloofs met vernieuwde moed en nieuw geduld te strijden.

Maar toen dag na dag verstreek en John Gwynn uitbleef, terwijl strenger handeling en koeler terughouding van de zijde hunner omgeving hen pijnigde, dreigde de wanhoop hun harten te overmeesteren.

„Waarom nog langer de worsteling volhouden?” fluisterde de verleider hen toe? Geeft toe en ge hebt vrede; de priester is machtig en gij zijt uitgeput! Zo bestormde hij de vesting huns harten, gelijk een dief in de nacht.

HOOFDSTUK XV.

Overreed, maar niet overtuigd.

Omtrent deze tijd werd Chastleton door een andere ramp getroffen. De kleine Alice Hunter werd ziek. Wat haar scheelde, wist aanvankelijk niemand, want zij klaagde niet, maar zij werd met de dag bleker en zwakker en eindelijk was zij niet in staat haar bed te verlaten. Men begreep, dat zij door één dier slepende koortsen aangetast was, die in het ongunstige jaargetijde niet zeldzaam waren. Dag en nacht waakte haar moeder aan haar zijde, terwijl allen in huis treurden, nu het levendige, door allen geliefde kind niet meer door het huis en naar buiten huppelde.

Gilles Hunter liep doelloos rond met bezwaard hart en Ralph, die het lieve kind bijzonder beminde, werd stil en somber. Soms zagen de wezen hoe hij hen boosaardig aankeek en meer dan eens gaf hij zijn gemoed in zulke lage verwijten lucht, dat Bertram moeite had zich in te houden.

Nu aller gedachten zo zeer met de lieve kranke bezig waren, kregen de wezen meer vrijheid, als ten minste de priester niet in huis was en zo konden zij elkander nog menig verkwikkend woord toespreken. Op een zonnige dag, toen de leeuweriken buiten lustig zongen en de heldere lucht daarbuiten een scherp contrast maakte met de somberheid daarbinnen, liep Bertram de deur uit en naar het veld, in de hoop zijn zuster te ontmoeten. Hij spoedde zich door het lange gras, de heerlijke zomerlucht indrinkende en trachtte aan niets te denken dan aan de vreugde rondom hem. Hij wist wel waar zijn zuster gaarne verwijlde en vond haar dan ook spoedig, maar met het gelaat in de handen, bitterlijk wenende. Meteen zag hij Ralph weglopen. Zeker had die zo even met Cecilia gesproken.

„Wat is het, lieve Cecilia? Wat heeft hij u gezegd?” vroeg Bertram, die terstond op de knieën naast haar lag om haar te troosten.

Cecilia hief het hoofd wat op. „Ik kan het niet verdragen, riep zij uit, „o, Bertram, ik kan niet! Ik heb getracht geduldig te zijn, en het baat niets. Wij worden niet enkel veracht, men haat ons ook, ja, Bertram, men haat ons!”

„Wat heeft Ralph tot u gezegd? Ween zo niet, Cecilia, het breekt mijn hart,” zeide de knaap, zijn zuster tederlijk naar zich toe trekkende. Maar Cecilia scheen geheel onbekwaam om haar snikken in te houden. De langdurige kwelling, de zenuwachtige vrees voor de nieuwe beproeving, die elke nieuwe dag brengen kon, had het gestel der beide kinderen aangegrepen. Cecilia had geen kracht meer om de stroom harer tranen te stuiten; en Bertram vermocht niets dan haar opbeurende woorden toe te spreken en bij zichzelf te vragen, hoe lang deze foltering nog duren zou.

„Ik denk, dat God ons vergeten heeft,” zeide Cecilia eindelijk op gedempte toon tot haar broeder, terwijl zij met haar hoofd aan zijn borst leunde. „Ik ben deze strijd zo moede, o zo moede!” Bertram slaakte een diepe zucht, en zijn stem stakte haast, toen hij hernam: „Er heeft u zo even iets diep gegriefd, Cecilia. Zeg mij toch, wat het is. Welke lage woorden heeft Ralph u toegevoegd?”

„O, Bertram, hoe zal ik het u vertellen!” riep Cecilia, terwijl een nieuwe tranenvloed losbarstte. Na een poosje ging zij voort: „Dit heeft hij gezegd: hij zeide, dat Alice vandaag erger is, en dat zij misschien zal sterven, en als dat gebeurt, is het mijn en uw schuld alleen. Omdat wij ketters zijn geworden, heeft God ons huis zo bezocht en al deze ellende over ons gebracht. En o! hij zeide, dat hij ons haat, en dat tante Johanna ons niet meer kan uitstaan, om de ziekte, die onze goddeloosheid Alice berokkend heeft, en al het verdriet, dat wij haar nu al deze weken veroorzaakt hebben. Bertram, Bertram! ik wilde, dat zij ons verbrandden, dan kwam er een einde aan!”

„Ralph heeft gelogen; het is niet waar, dat het onze schuld is,” antwoordde Bertram fier. „Cecilia, wees getroost, zolang wij samen zijn, kunnen wij alles verdragen, niet waar?”

„Ja, maar wanneer wij niet meer samen zijn,” hernam zijn zuster met gebroken stem, „Bertram, hoor eens wat Ralph gezegd

heeft. Hij zeide mij, dat zij ons beiden moede zijn, en dat het maar het beste zou zijn, dat zij u in het klooster van Newbury stopten. De monniken daar zouden u wel spoedig tot rede brengen. Ik smeekte hem, de waarheid te zeggen, maar hij hield vol, dat het zo was, en wij konden pater Lysons vragen, of dat zo was besproken. Bertram, zij mogen u niet van mij weghalen; zij mogen niet!" besloot Cecilia hartstochtelijk.

„Ik zou liever sterven dan bij de monniken opgesloten te worden" zeide de knaap, op de tanden bijtende. „O Cecilia, wat zullen wij doen?" ging hij wanhopig voort, zijn gelaat in beide handen verbergende.

Een lange stilte volgde; de harten der kinderen werden bijna verpletterd onder het gewicht van angst en smart, en zij wisten niet, waar troost te zoeken.

Eindelijk zuchtte Cecilia diep. „Bertram," zeide zij, haar broeder smekende aanzien, „gij zult mij niet verlaten? gij zult u niet laten wegsturen?"

Bertram zweeg, en zijn aangezicht werd doodsbleek. „Er is maar één middel om samen te blijven," zeide hij ten laatste, bijna onhoorbaar.

Cecilia vouwde hare handen en keek omlaag op het zonnige gras. „Ik ben de worsteling zo moede," fluisterde zij zacht. „Ik meende om des Evangelies wil alles te kunnen verdragen. Maar o, Bertram, veracht en gehaat te worden — ik kan het niet langer verdragen. Ik heb zo graag, dat zij mij liefhebben; en als zij mij allen zo aanzien, dan is het, of mijn hart in mij breekt. En dan die kleine Alice, die is als een zusje voor mij, maar ik mag niet bij haar komen; ik heb haar zelfs niet mogen omhelzen sinds die dag, dat de priester ons geheim ontdekte. Als zij moest sterven, en gij van mij weggevoerd werdt, dan kon ik niet langer leven!"

„Hebben wij niet gezegd, dat wij samen zouden staan of vallen? Helaas! hoe hard is het recht, recht te doen!" bracht Bertram er met moeite uit. Het scheen of de knaap al zijn geestkracht had ingeboet; indien hij nooit gewankeld had, dan was het thans, nu hij vergat, dat een ernstig gebed tot God altijd uitkomst brengt, ook wanneer moed en geduld ons gaan begeven, en de hoop bijna weg is. Ook Cecilia dacht daar niet aan; en de verleider, altijd op de loer, verzuimde deze gelegenheid niet. Hij waakt altijd, ook al waken wij niet.

„Wij hebben het al zo lang uitgehouden; het is hard om nu toe te geven,” ging de knaap droevig voort. „Maar die bedreiging met de monniken —”

„Behoeft die bedreiging wel uitgevoerd te worden?” zeide een medelijdende stem. Niet Cecilia had dat gezegd. Zij hadden toch niemand over het zachte gras horen naderen; maar toen zij verwonderd hun ogen opsloegen, zagen zij pater Lysons voor hen staan en hen ernstig aankijken.

Bertram bleef roerloos staan, maar Cecilia vloog op de priester toe en greep diens hand. „Zend hem niet van mij weg!” smeekte zij, „hij is mijn enige broeder, wij zijn ons gehele leven niet gescheiden geweest. O! eerwaarde vader! ik bid u, wees niet zo hard voor ons!”

„Mijn arm kind!” antwoordde de priester met een stem, die verried, hoe de bede van het kind hem trof, „indien wij hard zijn, is het voor uw bestwill. Het is beter, nu gestraft te worden, dan hiernamaals. Bovendien, meent gij, dat wij niet geleden hebben al die tijd, dat wij getracht hebben, u van uw dwaasheid en goddeloosheid te overtuigen? Onze harten zijn niet wreed, al hebt gij ons gedwongen koel te schijnen. Wij hebben over u getreurd als over verloren schapen, geloof mij.”

„Zeg alleen maar, dat u Bertram niet naar de monniken zult zenden,” riep Cecilia met heftige aandrang.

„Dat hangt van hem af,” antwoordde de priester, getroffen door de wederzijds innige aanhankelijkheid der kinderen. „Ik wens waarlijk niet, dat gij een van beiden lijden zult. Laat ons vrienden zijn als vroeger, en alles is voorbij, Bertram!” ging de priester voort, zijn hand vriendelijk op de schouder van de knaap leggende, en hem doordringend aanziende, „laat dit tegenstreven een eind nemen. Het is alleen hoogmoed, die u drijft; want gij zijt droevig en moede genoeg. Kom terug tot ons heilig geloof, jongen, en gij zult in vrede bij uw zuster mogen blijven.”

Deze vriendelijke woorden zonken de knaap in het hart. O, wat zou hij niet willen geven om vrede te hebben; wat zou hij niet willen geven, om weer een glimlach op Cecilia's gelaat te zien en de liefde te genieten van degenen, die rondom hem waren! „Gij zult mij later op die vraag antwoorden. Voor het ogenblik wil ik er niet verder op aandringen,” besloot de priester, bemerkende welke indruk zijn woorden op de kinderen gemaakt had-

den. „Kom met zonsondergang bij mij in de kamer, Bertram,” voegde hij er nog aan toe, „denk inmiddels over de zaak na, en geef mij dan voor goed een antwoord. In de volgende week kon uw beslissing wel eens te laat komen. Bekeer u, nu het nog tijd is.”

Met deze veelbetekenende woorden verliet pater Lysons de kinderen. „Met zonsondergang,” zo vleide hij zich met de glimlach van victorie op het gelaat, „liggen zij voor mij op de knieën.”

Toch wachtte hij niet geheel zonder vrees de beslissing af. Bertram had getoond, dat hij lijden, Cecilia, dat zij dulden kon — hij wist niet, waartoe zij nog in staat waren. Helaas! de listige priester had geen vrees behoeven te koesteren. Bertrams moedige hart was moedeloos, en ook Cecilia was die strijd tegen de machten der duisternis moede. En nu was de laatste bittere druppel in hun lijdensbeker aan de lippen gekomen. „Al het andere kan ik dragen, maar dit niet.”

Met machteloze harten wachtten zij de ondergang der zon achter de verwijderde heuvelen af; en toen gingen zij, schier zonder nadenken — zo vurig verlangden zij naar de vriendelijke woorden en de vrede, waarvan de priester gesproken had — naar huis en naar zijn kamer. „Geef mij uw hand, Cecilia, wij vallen samen, gelijk wij samen stonden,” zeide Bertram flauw.

En enige minuten later stonden zij naast elkander in het vertrek, en de uitgeputte jeugdige krijgsknechten van Christus legden de wapens neder en maakten vrede met pater Lysons. Daarna keerde de glimlach op Cecilia's gelaat terug, en Bertrams bleke wangen begonnen weer te kleuren; maar waren zij gelukkig? In zekere mate keerden rust en vrede terug, maar hun harten bleven ledig, er ontbrak altijd iets aan hun vrede; al hun rust was gemengd met onrust; alle zoetheid met bitterheid. Helaas, over allen, jong en oud, komt een akelig ledig, wanneer wij Gods licht onder de kandelaar zetten en een sprank van Gods Geest uitblussen. Wij mogen leugen voor waarheid, schaduw voor licht inruilen, vroeger of later doet de consciëntie zich gelden, en de ware vrede is weg. „Niemand, die zijn hand aan de ploeg slaat en ziet naar hetgeen achter is, is bekwaam tot het Koninkrijk Gods,” dat zegt niet alleen Gods Woord, maar de mens ervaart dat ook; en ten laatste is geen smart zo groot, en geen schande grievender dan die daarmede verbonden zijn.

In het eerst was het al zonneshijn en liefde, die de kinderen in huis ondervonden. Aller oog helderde op, toen het bekend werd, dat niet alleen hun vergrijp vergeven, maar dat ook de straf ten enenmale opgeheven was.

„God zegene u, mijn jongen!” zeide oom Gilles, terwijl hij zijn vriendelijke hand op Bertrams schouder legde en zo dankbaar keek, dat de knaap de tranen in de ogen schoten. Tante Johanna drukte Cecilia aan haar hart, zoals zij nooit te voren had gedaan. „De heiligen zijn geprezen!” riep zij; „lief kind, van welk een last hebt gij mij bevrijd!” En daarop nam zij Cecilia bij de hand en bracht haar aan Alice's bed. Het kind sliep, met een kleur in het gelaat, maar het was niet meer de gloed der koorts. „Zie,” zei tante Johanna, „een uur geleden zweefde zij tussen leven en dood. De heiligen hebben haar ons teruggegeven, nu gij met onze heilige kerk verzoend zijt.” En inderdaad, de kleine Alice werd van dat ogenblik aan beter. Natuurlijk werd dit herstel èn door pater Lysons èn door tante Johanna als een wonder, het gevolg van de bekering der wezen, voorgesteld. De dagen gingen snel voorbij. Geen lange, vervelende lessen werden de kinderen meer opgegeven, geen koele blikken ontmoetten zij meer, alle ban was opgeheven. Iedere dag was een feestdag; er werd gejaagd of gereden, vrolijk gespeeld of een nieuwe vermakelijkheid beraamt. Nooit was oom Gilles zo opgeruimd of tante Johanna zo vriendelijk geweest, en al kwam pater Lysons vaker in huis dan eertijds, zijn toezicht hinderde niet, zo innemend en welwillend was hij geworden. Inderdaad, alles werd gedaan om de kinderen het verleden te doen vergeten en hen alleen aan het gelukkig heden te doen denken. Ook de oude Brigetta kon niet genoeg haar blijdschap tonen. „Arme kinderen!” zeide zij meermalen, terwijl tranen langs haar wangen biggelden, „wat hebt gij geleden! En gij meendet, dat mijn hart van steen was geworden, omdat ik geen woord of blik meer voor u had? Mijn hart brak menigmaal, maar ik durfde niet anders handelen, want van alle zonden is ketterij de ergste en het moeilijkste te vergeven.”

Op zekere dag vond Bertram Cecilia alleen zitten, schreiende. „Wat scheelt u, Cecilia?” vroeg hij terstond. Maar zij wilde het hem niet zeggen. Zij antwoordde: „niets!” en droogde haar tranen en maakte hem diets, dat zij aan het leren was.

Toen zij de volgende Zondag de mis bijwoonden, waartoe zij na

hun terugkeer tot de Roomse kerk weder toegelaten waren, zag Bertram, dat zijn zuster beurtelings rood en bleek werd, en zij was de eerste om op te merken, hoe ook op zijn aangezicht droefheid en schaamte te lezen stonden. Hoe aangenaam en gelukkig hun leven nu uitwendig ook was, zij konden de inwendige vrede niet vergeten, die zij verloren hadden, toen zij, de verdrukking moede, voor pater Lysons geknield en oom zijn vergiffenis gesmeekt hadden. Het was zo verrukkelijk bemind te worden, zo aangenaam de geleden smart te vergeten, dat zij trachtten zich voor te stellen, dat zij recht deden in de ogen des Heeren. Maar het hielp niet. Wanneer de Bijbel nooit in hun handen, wanneer het eenvoudige, Goddelijke Evangelie nooit met hun hart in aanraking gekomen was, dan zou alles anders geweest zijn; maar nu zij eenmaal het licht der waarheid aanschouwd hadden, kon de dwaalleer van Rome hen niet meer voldoen. Des daags was er allerlei om hun gedachten af te leiden, maar zodra zij in de eenzaamheid kwamen, werd hun geest in het binnenste van hen overstelpt. „Wat een lafaard ben ik, en moeder heeft alles verdragen!” zuchtte Bertram. En Cecilia vroeg onder bittere tranen bij zich zelve, of de Heere Jezus haar ooit vergeven zou, nu zij Hem verloochend had.

Zij spraken er samen niet over, zij schaamden zich haast elkan- der in de ogen te zien. Inderdaad, ten laatste bleek de zo be- geerde rust niet zo liefelijk te zijn. Slechts één hoop koesterden zij samen: dat John Gwynn nimmermeer op Chastleton mocht komen. Zij meenden, dat zij hem nu niet meer konden aanzien, daar zij hun Meester hadden verloochend, die hij hun geleerd had lief te hebben.

Pater Lysons raadde spoedig wat in hun binnenste omging. Hij zag, dat zij, ondanks alle herwonnen vrolijkheid en vrijheid, toch niet gerust en niet opgeruimd waren — hij las hoe langer hoe meer vertwijfeling uit hun blikken. Hij gelastte Ralph, acht te geven op hun woorden en daden — Ralph, de enige, die zich over hun terugkeer niet verblijd had, maar wiens hart nog met wrok tegen zijn neef vervuld bleef — Ralph kon geen spoor ont- decken van enig voornemen, om andermaal tot ketterij te ver- vallen, hoezeer hij het ook wenste. „Zij zijn niet zulke vrienden meer als vroeger,” was alles wat hij met een boosaardige glim- lach kon aanbren- gen.

Pater Lysons wachtte en hoopte, dat hij het vertrouwen der

twee bekeerden opnieuw mocht winnen, want van wroeging over verloochening der eens beleden waarheid had hij geen kennis, en hij was even verbaasd als uit het veld geslagen, toen de kinderen weder hun afkeer van hem lieten blijken. „Hoogmoed,” meende hij, „is geen ondeugd der jeugd; als er iets is, dat Bertram vreest, dan is het dit: schande te brengen over de naam Hunter. Als ik nu maar een middel wist om hem eens klaar en helder te tonen, welk een spot en afschuw het deel is van hen, die tot de Gereformeerde Kerk behoren, wat het betekent, door allen veracht en verfoeid te worden — dan zou ik ongetwijfeld zijn wankelende schreden vast maken.”

Zo overlegde de Roomse priester, die zijn eigen hart en verstand voor de Goddelijke waarheid gesloten hield, toen hem een gerucht ter ore kwam, dat hem de gewenste gelegenheid scheen te bieden, het wapen, dat hij zocht om Bertram, en door Bertram ook Cecilia, voor immer voor zijn kerk te winnen.

HOOFDSTUK XVI.

Getrouw tot in de dood

De 16e Juli 1556 was een prachtige zomerse dag; de zon was in al haar glans opgegaan, en er woei een koelte, juist genoeg om de overmatige warmte te temperen. Alles werkte mede om eens mensen hart vrolijk te maken. Vroeg in de morgen was Gilles Hunter met zijn vrouw, dochter en enkele bedienden uitgereden om enige tijd in een naburig graafschap door te brengen, bij vrienden, die hen na Alice's herstel dringend uitgenodigd hadden. Ofschoon het kind aldoor in beterschap was genomen, had zij toch haar oude kleur nog niet terug, en haar ouders waren zeer ingenomen met dit uitstapje, wijl zij van verandering van lucht wat goeds verwachtten. Pater Lyons zou gedurende hun afwezigheid het huis besturen, en toen die morgen de studietijd voorbij was, nodigde hij Ralph en Bertram uit tot een wandeling naar Newbury. In dat voorstel was niets buitengewoons. De stad lag slechts een klein uur ver, en de weg er heen was aangenaam te wandelen. De priester moest er om ambtsbezigheden heel dikwijls heen, en te allen tijde gold het voor een eer, die wandeling met pater Lyons te mogen maken. De jongens gingen dus gaarne mede. Ralph had van een nieuw boekstalletje gehoord, en Bertram greep, in zijn onaangename stemming, de gelegenheid gaarne aan, die aan zijn gedachten een andere richting beloofde te geven.

De weg naar Newbury leidde door groene weiden, aan beide zijden met bomen beplant, waarachter heerlijke korenvelden lagen, boven welke de leeuwerik zingende opsteeg.

Het was markt te Newbury, en de weg was vol mensen, die allen hetzelfde doel schenen te hebben. Zo ongewoon veel gingen

er ditmaal, naar een tamelijk woeste plaats, die de naam droeg van „Zandholen”, dat Ralph de vraag waagde, of er vandaag wat bijzonders te doen was.

„Wij zullen wel zien, als wij er zijn,” antwoordde de priester. Toen zij de stad eindelijk bereikten, was er een grote menigte op de been. Bertram had er nooit zulk een massa mensen gezien, en zijn sombere gedachten verdwenen geheel bij de verwachting van hetgeen er geschieden zou. Vee en veldvruchten werden op de markt verhandeld; doch de grootste hoop trok langzaam, maar bestendig, in zekere richting, voorbij de kerk. Ralph kocht aan het stalletje het begeerde boek, en pater Lysons begaf zich met de jongens dezelfde weg op, zeggende: „Wij willen eens gaan zien, wat daar aan de hand is.” Naarmate zij vorderden, groeide de menigte aan, en ofschoon allen eerbiedig plaats maakten voor de priester, kwamen zij toch slechts langzaam vooruit. Toen eerst begon Bertram te vermoeden, wat het eigenlijke doel hunner wandeling was. Op eens konden zij niet meer voort, en voordat de priester, die zijn hand op Bertrams schouder legde, door de massa een pad had gemaakt, hoorde de knaap deze woorden: „Goeden dag, buurman! Mij dunkt, dat de zon heet genoeg is, en dat wij geen vuurtje nodig hebben om ons te warmen!” De spreker veegde zich het zweet van het voorhoofd af, en zijn vriend lachte schor.

„Ja, ja,” zeide hij, „een mooie dag, en hoe mooier dag, hoe mooier werk, zeggen ze. Ik geloof, dat ik Newbury nog nooit zo vol volk gezien heb, maar wij kunnen ook niet elke dag een brand zien.”

„Ik heb meer dan een uur gelopen om er ook bij te zijn,” hernam de ander. „Waar liggen de takkebossen?”

„Ga maar mee, dan zult ge het zien,” was het gereede antwoord, en beide mannen verdwenen in het gedrang.

Een bange vrees, een gevoel van onuitsprekelijke afschuw en wanhoop be kroop Bertrams hart. Welke onheilspellende betekenis hadden deze duistere woorden? Waarvoor was een vuur nodig onder de brandende stralen der zon? Weldra kwam het antwoord.

„Goede lieden, maakt plaats, maakt plaats!” riep de priester, totdat een pad zich opende, en zij weldra aan de rand der mensenmassa, midden op het zandige plein kwamen. Aan de linkerhand stroomden de mensen in twee lange tijen met een open

weg in het midden — aan de rechterhand lag een open vierkant, met een grote hoop takkebossen in het midden.

Die takkebossen alleen zouden Bertram geen vrees aangejaagd hebben, maar daartussen stond een lange paal met ijzeren ringen er aan. De knaap sidderde van angst, toen hij al die aanstalten begreep; hij was hier, ten einde een marteldood te zien om het geloof, dat hij verzaakt had! Hij trachtte van 's priesters hand los te komen.

„Laat mij gaan,” smeekte hij zachtkens, „laat mij gaan!” Maar de priester hield hem des te steviger vast.

„Mijn zoon,” zeide hij op ernstige, strenge toon, „durft gij u een trouwe zoon van moeder de kerk te noemen, en weigert gij te staan waar gij staat?”

De knaap gevoelde, dat ontsnapping onmogelijk was. „Maar ik behoef ook niet te kijken,” dacht hij opeens, en hij sloot zijn ogen voor de zonneschijn, de blijde gezichten der toeschouwers en de akelige hoop takkebossen. Hij stond daar als verstijfd, doodsbleek en bewegingloos, als in een benauwde droom. Zelfs de wrede priester gevoelde iets, dat op spijt geleek, toen hij de marteling van de knaap zag, en maakte vergelijking tussen hem en zijn neef, die met zichtbaar vermaak het vreselijk schouwspel afwachtte.

Maar al had Bertram zijn ogen gesloten, zijn oren stonden nog open. Een groep nieuwsgierigen stond in zijn nabijheid, en hij kon woord voor woord verstaan, wat zij tot elkander zeiden.

„Lieve schepsell” riep een jonge moeder met een kind op de arm, „wat een akelige dood, onder zulk een heerlijke zonneschijn en helderblauwe lucht te moeten sterven! Dickon! ik wil ze alleen voorbij zien gaan en dan maken wij allen, dat wij weg komen.”

„Gij kunt gaan, waar gij wilt, meid! maar ik blijf hier,” antwoordde een oude vrouw, die haar grootmoeder wel scheen.

„Newbury heeft nooit te voren zo iets schoons gezien, en ik ben te oud om veel kans te hebben, het weer te zien. Zeker, het is een gezegend uur, wanneer er een ketter verbrand wordt!”

„Misschien well!” hernam een man; „maar ik begeer evenmin als Joyce, mensenvlees te zien branden; dus, vrouw! wij gaan heen, als die boeven hier komen. Bij onze lieve vrouw! zie, daar loopt een man, die olie of pek op de stapel giet. Is hij bang, dat de zon het vuur zal uitblazen?”

„Wie zullen er verbrand worden? Ik hoorde van drie spreken,” vroeg een andere stem.

„Zeker, ziet gij niet drie ringen aan de paal?” was het antwoord.

„Ik weet slechts de namen van twee, maar niet van de derde. Het zijn Joscelin Palmer en Thomas Askim”.

„En wat zijn dat voor lui?”

„Natuurlijk laag volk!” werd al lachende geantwoord. „Hebt gij ooit gehoord, dat fatsoenlijke mensen verbrand worden? Een man als Latimer — God zegene hem, want hij was een goed man — maakt een uitzondering. Joscelin Palmer was geleerde en meester der Vrije School te Reading; hij is door zijn vrienden verraden, in de „Hoed van de Kardinaal” betrapt en midden in de nacht gevangen genomen; en nu is hij op weg naar de hemel.”

„Naar de hemel? De heiligen mogen ons bewaren! gij zijt zelf een brave ketter, Dickon!” schreeuwde de oude vrouw met schrille stem.

„Ik mag wel nog erger zijn,” antwoordde de man lachend, en dan ging hij met ernst voort: „Askim komt van buiten en had een stukje land, zoals ik zelf; meer weet ik niet van hem. Maar hoor! daar begint het twaalf uur te slaan, zij komen dadelijk.” Terwijl hij nog sprak werd, onder het slaan der klok van Newbury, een dof gemompel vernomen, dat al luider werd en steeds nader kwam, totdat het de plaats bereikte, waar Bertram stond, en het gesis en getier, de verwensingen en spotternij, de laffe en gemene aardigheden der omstanders duidelijk genoeg gehoord konden worden. Tegelijk naderde de kleine stoet, die al dat rumoer opwekte.

Op eens voelde Bertram zich ruw aangrijpen. „Wakker, jongen!, wakker,” riep pater Lysons. „Zie, voor het te laat is, welk een onuitwisbare schande het lot van iedere ketter wordt.”

Een rilling voer Bertram door alle leden, en, als gedwongen om aan die aansporing gevolg te geven, hief hij zijn bleek gelaat op en zag de stoet reeds in zijn onmiddellijke nabijheid. Eerst kwam een afdeling hellebaardiers, dan een groepje monniken, die de litanie der stervenden zongen, daarna enige mannen, die ieder een takkebos op de schouder droegen en met neergeslagen ogen en schaamrode aangezichten voortliepen.

„Mijn zoon!” luidde des priesters antwoord, „dat zij degenen, die in het openbaar hun dwalingen afzweren. Na deze dag moeten zij nog een heel jaar lang op de linkermouw een gestikte

takkebos dragen, als een teken van boete en gehoorzaamheid aan de kerk. Zijt gij niet blijde, Bertram, dat wij u die schande niet opgelegd hebben?" Maar Bertrams hart was te vol om te antwoorden.

Daarna kwam een open ruimte, en een gemompel van gespannen verwachting liep door de menigte. Even later hoorde men roepen: „Daar komen ze!" en Bertram was te weinig meester van zich zelf om iets anders te doen dan de personen aan te staren, die nu verschenen.

In het eerst was er zo'n geschreeuw en gevloek, dat Bertram horen en zien verging. Maar even later zag hij alles duidelijk. Drie gewapenden gingen hen voorbij, en onmiddellijk daarachter volgden de drie ten vure gedoemden, achter elkander, en iedere begeleid door een pater, die tot het laatste toe de martelaar naast hem aanspoorde om te herroepen, eer het te laat was. „Dat is Palmer," zeide een man, dicht bij Bertram, de voorste der veroordeelden met de vinger aanwijzend. „Hij is van hoger stand dan de anderen, en daarom zijn zijn handen niet gebonden, zoals de anderen."

Bertram zag een grote man voorbijgaan, een weinig voorovergebogen, maar met opgericht hoofd; zijn gelaat was bleek, en afschoon er een traan in zijn oog schoot, toen hij een vriend de hand reikte, die gekomen was om hem in zijn laatste ogenblikken te bemoedigen en ondanks alle gevaar naast hem te gaan, zijn gelaat tekende kalme moed en oprechte vroomheid. Vlak na hem volgde een man met een grote baard, wiens handen gebonden waren. Een vrouw met een kind op de arm hield zijn hand in de hare, en de martelaar boog zich nu en dan op zijde om de kleine te kussen.

„Kijk, daar komt Thomas Askim, zie ik," zeide Dickon, die naast Bertram stond. Een hevig snikken beving diens arme vrouw.

„Laat ons heengaan, man!" riep zij, „mijn hart breekt, als ik die vrouw zie, die zo aanstonds weduwe zal zijn!"

Man en vrouw gingen heen, en Bertram stond vlak bij de derde martelaar. Dat was iemand, die, hoewel zijn handen gebonden waren, toch een boek in de hand hield en voort ging er in te lezen, ten spijt van al het praten van de pater naast zich en het geschreeuw der menigte. Geen vriendelijke hand hield de zijne omklemd — hij ging alleen de wrede dood tegemoet, maar toonde evenwel door zijn vaste tred en moedige houding, hoe wèl

het hem te moede was, en dat hij, één Vriend bezittende, geen andere nodig had. Bertram kon eerst zijn aangezicht niet zien, want het was over zijn boek gebogen, toen een ruwe stem uit de massa eensklaps riep: „Weg met dat boek; luister naar de pater, schurk!” en een grote steen, tegelijkertijd geworpen, de martelaar het boek uit de hand smeed en schier vlak voor Bertram's voeten neerwierp.

Nog eenmaal vielen de welbekende bladen voor hem open, en hij las de woorden: Gospelle of Saynte Johnne, Evangelie van Johannes. Ontroering greep de knaap aan, maar toen hij de ogen opsloeg en de man aanzag, wie dat boek behoorde, dreigde zijn hart stil te staan. Want al zou niemand uit de menigte de derde martelaar herkend hebben, in het aangenaam uiterlijk, het kalme, onbevreesde oog, dat zijn ruwe vervolger zo medelijgend aanzag, herkende Bertram — John Gwynn. Een paar dagen geleden had hij gehoord, dat de wever veilig in Reading was; een paar dagen geleden hadden hij en Cecilia uit schaamte gehoopt, hun trouwe onderwijzer nimmer weer te zien, — en nu?

De indruk van deze onverwachte aanblik was zo overweldigend, dat Bertram zich omkeerde, en de priester met een blik vol toorn en verontwaardiging aanziende, riep hij hem toe: „Ja, nu doorzie ik alles; gij hebt mij met opzet hier gebracht, maar uw wapen zal tegen u gekeerd worden!”

„Doldriftige knaap! waar wilt gij heen?” riep de teleurgestelde priester, toen Bertram al zijn kracht inspande om los te komen. „Naar hem, die geen vriend naast zich heeft!” was het snelle antwoord; en voordat pater Lysons hem weer vast kon grijpen, ontkwam de knaap en sprong aan de zijde van John Gwynn. De aandrang der massa belette de verblufte priester, zijn slachtoffer weer terug te halen. Hij was inderdaad in zijn eigen net gevangen.

„Lieve jongen! wat brengt u hier?” waren Gwynn's eerste woorden, terwijl hij zich naar de knaap boog, die nog sprakeloos was van ontroering; „weet gij niet hoe groot gevaar gij loopt, wanneer gij u een vriend toont van een ketter?”

„Wat geef ik daarom?” was het antwoord. „Gindse priester heeft mij bedrogen en hield mij toen vast, dat ik niet weg kon. Maar nu heb ik eens voor al met hem gebroken! O, John Gwynn,” eindigde hij stamelende, „ik wilde, dat ik met u ster-

ven mocht, maar ook dat ben ik niet meer waardig!”

„Niet waardig? Gij hebt toch de Heere Jezus lief?” hernam de wever ernstig, terwijl Bertram, die alleen voor zijn vriend oog en oor had, gestadig aan zijn zijde bleef. „Heeft de oude Pieter mij dat niet verteld, en ook, dat gij Hem niet alleen liefhebt, maar ook geleerd hebt om Zijns Naams wil te lijden? Ik dank God, lieve jongen! dat hij mijn zwakke pogingen heeft willen gebruiken om uw ogen voor de waarheid te openen.”

„Wij hebben het geloof verzaakt, toen de strijd te zwaar werd,” antwoordde Bertram met diepe schaamte. „En, o, wat moeten wij doen om onze zonden te boeten?”

Een blik van onuitsprekelijke droefheid trok over het gelaat van de martelaar, toen hij die belijdenis vernam. Zijn gelaat klaarde evenwel weder op, en hij antwoordde: „Doen? gij moet niets doen. De priesters zijn het, die altijd van doen praten — de Bijbel nooit. Bekeer u en geloof, zegt de Schrift. Doe belijdenis aan uw hemelse Vader met een verbroken en verslagen hart, leg uw hart voor Hem open, en doe niets anders dan geloven. De rokende vlaswiek blust hij niet uit, en het gekrookte riet verbreekt Hij niet; de Heere Jezus heeft Zijn verloren schapen lief, en wie op Hem vertrouwt, wordt niet uitgeworpen. Geloof, mijn jongen, geloof! Geloof, dat gij om Christus' wil, Die altijd leeft om voor u te bidden, vergiffenis en troost zult ontvangen. Als een mens valt, is niemand zo bereidwillig om hem op te richten dan de Heere Jezus.”

Deze eenvoudige, maar hartelijke woorden stroomden als helen-de balsem in Bertrams gemoed; het kinderlijk geloof en de blijde gelaatstrekken des martelaars schenen hem met nieuwe kracht en nieuwe vrede te bezielen.

„Ik versta u!” zeide hij ootmoedig. „Op mijn knieën wil ik u om vergeving smeken; en dan de Heere op Zijn Woord gelovende, nogmaals de goede strijd strijden, en op Hem hopen om ten einde toe te volharden. Maar helaas! John Gwynn, met u verliezen wij onze enige aardse leidsman en trooster. Wij achtten u veilig en dachten niet, dat gij, aan de dood ontkomen, zo spoedig zoudt moeten sterven.”

„Gods wil geschiedel!” zeide de martelaar met gloed. „Ik dacht reeds dat alles goed ging, maar een spion ontdekte mijn schuilplaats, en wijl ik, naar hun zeggen, rijp was voor de brandstapel, namen zij geen uitstel en vergunden mijn vrouw nauwelijks, mij

vaarwel te zeggen. Ongetwijfeld," ging hij met vochtige ogen voort, „zullen wij elkander in het betere land wederzien. Christus stierf voor mij, en zou ik voor vuur terugdeinzen?"

Er was geen tijd meer; de schrikkelijke paal was bereikt, en men maakte toebereidselen om de martelaren er aan te binden. John Gwynn greep met zijn gebonden handen die van de wende knaap en zeide: „Vaarwel, lieve jongen! de Heere, Die uw ouders in de weg der waarheid heeft geleid, late Zijn licht ook over u en uw zuster schijnen, opdat gij niet meer struikelen moogt, hoe ruw de weg ook zij! En nu," besloot hij met aandrang, „loop, terwijl de weg nog open is. Er zijn loerende ogen op u gericht, en ik zou niet gaarne zien, dat u enig leed overkwam, omdat gij mij zo moedig naar de strafplaats geleid hebt. Vaarwel! Houd Christus maar met beide handen vast, dan zijt gij in eeuwigheid veilig." En met deze woorden zag John Gwynn zijn lieve kwekeling voor de laatste maal aan, en werd toen weggevoerd om verbrand te worden.

Nog eenmaal zag hij Bertram aan. De menigte was zo dicht opeengepakt, dat hij er niet dadelijk doorheen kon dringen — geen gevaar vreesde hij, maar het gezicht der verterende vlammen. Hij was gedwongen te blijven staan waar hij stond; maar zijn neerslachtigheid week, toen hij zag, hoe Gwynn hem nog eens toelachte, terwijl het vuur aangestoken werd. Daarop keerde de martelaar zijn ogen naar de heldere hemel met zulk een blijde, zalige blik, dat het de knaap toescheen, alsof de hemelse Meester, Die de wever zo trouw gediend had, hem reeds toeriep: „Wel, gij goede en getrouwe dienstknecht, over weinig zijt gij getrouw geweest, over veel zal Ik u zetten; ga in tot de vreugde uws Heeren!"

Toen steeg een dikke rookwalm omhoog en verborg de martelaar voor zijn blik.

HOOFDSTUK XVII

Pater Lysons getrotseerd

Bertram wist niet wat hij deed noch waar hij heenging; maar ten laatste bevond hij zich in een bosje nabij Chastleton; daar viel hij op de knieën, deed belijdenis voor zijn Vader in de hemelen, en stond weer op, getroost en vol moed om alles om Christus' wil te verdragen. Daarop spoedde hij zich naar huis en vond zijn zuster bezig met in de heg rozen te plukken.

„Wat zijt gij lang weg geweest! en waar zijn de anderen?” vroeg Cecilia. Zij zag haar broeder bij deze vraag aan en bemerkte meteen, dat er iets bijzonders met hem was voorgevallen.

„Wat is er gebeurd?” vroeg zij angstig. Toen greep Bertram haar hand en vertelde haar met levendige kleuren de geschiedenis van die dag. Cecilia luisterde ademloos en werd bleek. „Wij vergaten wat hij ons geleerd had, en nu heeft God ons gestraft,” klaagde zij eindelijk, verborg het gelaat in haar handen en weende bitterlijk.

„Ween zo niet,” zei Bertram met liefde. „Hij rust nu, en o, Cecilia! ik rust nu ook.” En daarop vertelde hij verder, hoe hij nu voor goed met de valse godsdienst had gebroken, hoe de laatste woorden des wevers hem hadden getroost en gesterkt, en hoe hij nu van God wederom vergeving voor zijn afvalligheid, en kracht ontvangen had om geduldig te dragen, welke nieuwe beproevingen ook over hem mochten komen.

Een stilte volgde. Eindelijk snikte Cecilia en zeide zacht: „Bertram! dan zullen zij u van mij wegnemen!”

„Ja, maar zij kunnen Jezus niet van ons wegnemen, als wij Hem maar vasthouden,” antwoordde Bertram met de oude moed

weer in de ogen. „Wij zijn elkander altijd getrouw gebleven,” ging hij voort, „gij staat nu ook weer met mij, niet waar, Cecilia, om Jezus' wil?”

„Ik heb geen vrede meer gehad sinds de avond, dat wij met pater Lysons vrede hebben gemaakt,” hernam Cecilia. „Dikwijls en dikwijls heb ik verlangd naar kracht om de strijd tegen hem en de valse godsdienst, die hij ons predikt, opnieuw te beginnen. Maar o, broeder! hoe zou ik het kunnen verdragen, als zij u van mij afrukten!”

„Weet gij niet, dat God gezegd heeft: „Mijn genade is u genoeg; Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht?” zeide Bertram deelnemend. „Zuster, laat ons Zijn belofte geloven, en opnieuw aanvagen en op Hem zien, om geholpen te worden.”

„Ik wil mijn best doen,” zuchtte Cecilia, haar tranen afwissende, en toen zij in huis gegaan waren, sloop zij naar de eenzaamheid harer kamer, en worstelde daar op haar knieën om vergeving en om nieuwe moed.

Kort daarna kwamen pater Lysons en Ralph thuis. Zij waren heet en vermoeid van al hun vruchteloos zoeken naar Bertram. Om rechtvaardig te zijn, de priester had niet geweten, dat John Gwynn een der veroordeelden was, toen hij de knaap medenam naar de plaats der terechtstelling, en was door Bertrams plotseling weglopen evenzeer verrast als vertoornd geworden. Maar die avond zei hij niets. Zijn strik had voor het ogenblik hemzelf gevangen, en hij was zijn boosheid genoeg meester om de volgende dag af te wachten, in de hoop, dat Bertram zelf uit zijn hoek zou komen en hem dus de gewenste gelegenheid geven, zijn sterke hand te gebruiken. Maar Bertram volgde dezelfde tactiek, want Cecilia keek zo droevig en verslagen, dat hij het gevreesde ogenblik niet wilde verhaasten.

De volgende dag evenwel bracht de beslissing.

Toen Bertram die morgen in de huiskamer trad, vond hij er niemand dan de priester. Gedurende de nacht had pater Lysons nagedacht, en hij was vast besloten, de zaak in orde te brengen; geen moeite mocht bespaard worden om deze gehele familie bij de kerk te houden. Toen Bertram hem, als naar gewoonte, groette, gaf de priester hem de hand en zei, hem met belangstellende bezorgdheid aanziende:

„Mijn zoon, hebt gij met geen woord leed te betuigen over uw gedrag van gisteren?”

„Als ik u onheus bejegend heb, dan vraag ik verschoning,” zeide de knaap, na een ogenblik met zijn opwellende toorn gekampt te hebben, want de bittere vernedering van de vorige dag lag hem nog vers in het geheugen.

„Dan is het wel,” hernam de priester. „Dan zijn wij weder goede vrienden als te voren.”

„Nee, niet als te voren,” antwoordde Bertram zacht, de priester eerlijk in de ogen ziende.

„Hoe meent gij dat?” was de ongeduldige wedervraag.

„In die zin, dat, zo ik ooit een ketter geweest ben, ik er nu een ben,” zei Bertram kalm. „U hebt mij inderdaad door zonderlinge middelen op uw zijde zoeken te houden. Wie kon die heilige mannen zien sterven, zonder te erkennen, dat hun geloof het ware is, dat hun licht nimmer uitgeblust zal worden?”

„Gij wilt dus uw oude streken van voren aan weer beginnen, opnieuw uw onderwijzer leren?” riep de priester, met dreigende gebaren opstaande. „Knaap, neem terug wat gij hebt gezegd, of het zal u kwalijk vergaan!”

„Ik heb niets terug te nemen,” was het besliste antwoord, en tranen sprongen de jongen in de ogen, toen hij voortging: „Ik was gisteren heel boos op u, mijnheer Lysons, maar nu dank ik u van ganser harte, dat gij mij daar gebracht hebt om John Gwynn te zien sterven; anders zou ik om des lieven vredes wil in de duisternis gebleven zijn. Nu en voor altijd ben ik een ketter!”

„En ik ook,” zei Cecilia, die onbemerkt binnengekomen was en nu naast hem stond met haar hand in de zijne.

Voor een ogenblik stond de priester sprakeloos. Hij staarde de jonge kettters aan, die hem onbevreesd in de ogen zagen, en uit wier blik onwrikbare vastberadenheid sprak. Zijn eerste gevoel was verbazing, maar die maakte spoedig plaats voor hevige toorn. Hij hief de gebalde vuist omhoog en scheen op het punt, hen te slaan. Doch hij had geleerd, zijn hartstochten te bedwingen; hij liet dus de arm zakken en zei alleen, met een wrede koelheid, die de kinderen als slagen op het hart viel: „Zo zij het! Bertram gaat onmiddellijk naar de kloosterschool achter Newbury. Ik laat dadelijk mijn paard zadelen en rijd er heen, om de nodige aanstalten te maken.” En met deze woorden keerde pater Lysons zich om en verliet de kamer.

De gehele dag verliep, en pater Lysons keerde niet terug. Op

Chastleton verwonderde men zich algemeen, waar de priester zo plotseling heen was gereden; Bertram en Cecilia, die het alleen wisten, zeiden niets, maar bleven dicht bij elkander, ieder uur duchtende, dat de gevreesde scheiding zou aanbreken.

Pater Lysons had echter nauwelijks een eindweegs gereden, of hij veranderde in zoverre van plan, dat hij voor die dag althans geen verdere maatregelen nam. Hij bedacht, dat Bertram bij zijn oom in een extra goed blaadje stond; en hoezeer hij een intieme vriend van Gilles Hunter was en bovendien als dienaar der kerk gezag kon doen gelden, vond hij het raadzamer, eerst mijnheer en mevrouw Hunter te raadplegen, alvorens de voorgenomen harde straf toe te passen. Hij ging dus niet naar Newbury, maar sloeg de richting in naar de plaats, waar de familie op bezoek was, ongeveer twee dagreizen van Chastleton.

Intussen wachtten Bertram en Cecilia tussen hoop en vrees, doch met harten vol vrede en moed, en in het nederig vertrouwen, dat, wanneer het ogenblik der beproeving kwam, hun kracht zou geschonken worden om ze te dragen.

HOOFDSTUK XVIII.

De gevangenis van Newbury

Het verwachte ogenblik kwam ten laatste, maar de beproeving was van gans andere aard dan Bertram en Cecilia gemeend hadden.

Het was middag, twee dagen na het vertrek van de priester. Bertram zat aan tafel en was bezig al de Bijbelteksten uit te schrijven, die hij zich kon te binnen brengen, opdat Cecilia daaruit troost zou kunnen scheppen, wanneer hij weg was, en zij niemand meer hebben zou om haar bij te staan. Dat liefelijke „Komt allen tot Mij,” dat het eerst het hart hunner moeder had getroffen; de woorden, van hun vader op zijn sterfbed; en zoveel meer werden aan het papier toevertrouwd, terwijl Cecilia vol zorg aan zijn zijde zat. Robert, die uit het venster had zitten staren, brak opeens in luid gelach uit en riep: „Zie, wat komen daar voor twee snaken aan?”

„Het zijn precies vogelverschrikkers op stelten! Kijk, ze komen de laan op naar ons huis toe,” zei zijn jongere broeder, die naast hem stond. Cecilia's hart klopte. Als dat eens de monniken waren, om Bertram te komen halen! Zij ging naar het open venster en keek naar buiten. Aan het einde der olmenlaan zag zij twee gestalten langzaam naderen, zoals haar neefjes hadden gezegd; zij droegen lange mantels en hadden ieder een stok in de hand — maar monniken waren het niet.

„Bertram,” riep zij, „kom eens zien!” Haar vrees was verminderd, doch zij begreep niet, wat die mannen kwamen doen.

Bertram legde zijn pen neder en voegde zich bij het kijkend groepje. Cecilia zag, dat zijn gelaat verbleekte, toen hij de naderenden bemerkte. En daar was oorzaak toe. Het waren name-

lijk dienaren der kerkelijke rechtbank, en Bertram wist zeer goed, wat het doel hunner komst was: een huiszoeking naar Bijbels en ketters. Doordat hij veel in gezelschap van zijn oom was geweest, had hij kennis gemaakt met allerlei, dat in betrekking stond tot de onderdrukking van het Gereformeerde geloof. Hij wist wel, dat vrederechters gemachtigd waren, om geheime mededelingen te ontvangen van hen, die hun bureu wilden aanbrengeu; dat zij recht hadden de waarheid dier mededelingen te gaan onderzoeken; dat iedere Bijbel, die in hun handen viel, zijn eigenaar in de gevangenis bracht; kortom, dat hun barmhartigheden wreed waren.

„Er zijn loerende ogen op u gericht,” had Gwynn twee dagen geleden gezegd; en het scheen, dat hij de waarheid gesproken had. Hoe konden deze mannen anders hier komen?

Bertram wenkte zijn zuster, dat zij bij hem zou komen. „Vrees niet, Cecilia!” fluisterde hij haar in het oor, „maar wij moeten op alles voorbereid zijn. Die twee zijn gerechtsdienaren, en zij komen huiszoeking doen. Onze ketterij moet op de een of andere wijze ruchtbaar geworden zijn.”

Grote vrees greep Cecilia aan.

„Vlucht, vlucht!” zeide zij. „Verberg u haastig in de geheime kamer! O, doe het maar om mijnentwill!”

„Het komt mij haast laf voor, maar toch, zolang een weg ter ontkoming openstaat, moet die gebruikt worden,” overwoog Bertram. „Ja, ik ga mij verbergen. Maar gij, zuster?”

„O, zij zoeken natuurlijk u,” zuchtte Cecilia. „Uw onverschrokkenheid bij John Gwynn's dood is niet onopgemerkt gebleven. Loop nu gauw weg, en ik sluit de deur, om ze nog wat langer buiten te houden.”

Een snelle omhelzing, een opwekking om standvastig te zijn, en Bertram was de kamer uitgelopen. Toen sloot Cecilia de huisdeur en keerde naar haar neefjes terug, terwijl zij in het voorbijgaan het blad met teksten opnam en tussen haar klederen verborg. De jongens waren te zeer vervuld met de vreemdelingen om het heengaan van Bertram te bemerken. Enige ogenblikken later waren de mannen aan het huis en klopten luide op de deur. Robert sprong op, liep de kamer uit, de gang door, en opende hun de deur.

„Is mijnheer Hunter thuis?” was hun vraag.

„Neeu,” antwoordde Robert dadelijk, „en hij zal waarschijnlijk

nog wel enige dagen wegblijven. Wat begeert gij van hem?" „Wie heeft hier dan voor het oogenblik het bestuur?" vroeg de spreker, de vraag van Robert ontwijkende. „Wie heeft nu hier iets te zeggen?" En eer de verontwaardigde knaap wist wat hij zeggen zou, waren zij de gang binnengetreten en hadden de huisdeur achter zich gesloten.

„Dat is inderdaad een vreemde manier, heren!" riep de oude Brigetta, die op de klank der vreemde stemmen naar de deur gelopen was; en Cecilia, die op enige afstand alles met ademloze angst stond aan te zien, bemerkte hoe de oude Brigetta achteruit week en sidderde, als herkende zij de beide vreemdelingen als gerechtsdienaren.

„Het doet ons leed, u te storen," hernam de eerste spreker, „maar hoe onaangenaam onze plicht ook zij, wij moeten die vervullen. Hier, vrouw, is een dagvaarding, die ons tot taak stelt, zekere Bertram Hunter op te zoeken om zich voor de overheid te Newbury te verantwoorden wegens een aanklacht van ketterij. Als de knaap dadelijk medegaat, dan zijn wij gereed; maar als wij het huis moeten doorzoeken, kunnen wij u veel last veroorzaken."

Deze koude, officiële boodschap bracht ontzetting in heel de kleine groep. Cecilia werd bleek en begon te beven, en haar neefjes keken uiterst bedrukt.

Brigetta kreeg het eerst haar tegenwoordigheid van geest terug. „Laat mij uw dagvaarding zien," zeide zij.

„Wie weet, of gij geen omgekochte spionnen zijt, die eerlijke lieden overlast komt aandoen."

Een der mannen liet haar een stuk papier zien, en wees met een boze glimlach de handtekening van de overheid te Newbury aan.

„Ik zie het, 't is zo, te meer schande voor hen!" zei Brigetta nijdig. „Goed, maar gij kunt gaan, gelijk gij gekomen zijn, want er is geen enkele ketter onder dit dak, op mijn woord!"

„Wij zijn blijde, zulks te horen," antwoordde de gerechtsdienaar. „Evenwel, genoemde Bertram Hunter moet noodzakelijk mede naar Newbury. Als de beschuldiging tegen hem niet bewezen kan worden, is hij van avond terug."

„Jullie bent lafaards, hier in huis te dringen, nu jullie weet, dat vader weg is," viel Robert in. „Terug naar de stad. Ik zeg jullie, dat mijn neef geen ketter is, en al wat jullie gezegd hebt, is vals."

„Waar is de genoemde knaap?” vroeg de gerechtsdienaar aan Brigetta, zonder acht te geven op de verontwaardiging van Robert. „Weet, dat wij hier zijn in naam der Koningin, en dat wij de wet achter ons hebben.”

„Lieve hemel,” riep de oude vrouw. „Hoe kan ik weten, waar de jongen is? Hij houdt veel van klimmen — het zou mij niet verwonderen, zo hij in de bomen zat om nesten te zoeken.”

„Dat moeten vreemde vogels zijn, die midden in de zomer nesten bouwen!” was het wederwoord. En zich tot zijn metgezel kerende, zei hij: „Wij verbeuzelen onze tijd; kom, wij gaan het huis doorzoeken.”

Zonder meer, en ondanks de tegenspraak van de oude Brigetta, begonnen de beide mannen hun huiszoeking, op de voet door haar gevolgd. Robert en Guido vlogen naar Cecilia.

„Wees niet bang, nicht! wees niet bang!” riep Guido op hartelijke toon. „Zeg ons maar, waar Bertram is, en wij zullen hem verbergen,” zei Robert.

„Hij is zichzelf al gaan verschuilen; ik weet wel, maar mag u niet zeggen, waar hij is,” antwoordde Cecilia door haar tranen heen. „Ik vertrouw, dat hij in veiligheid is. Maar wie kan zo laag geweest zijn, hem bij de overheid te Newbury aan te brengen?”

„Waarom zouden ze hem van ketterij verdenken? Hij is geen ketter, niet waar, Cecilia! ge wilt toch niet zeggen, dat hij een ketter is?” vroeg Robert, alsof hij opeens de zaak begon te begrijpen.

„Toch is het zo,” hernam Cecilia snel, haar tranen drogende. „En ik ook. En nu zult gij ons allebei haten,” ging zij voort, haar neefjes smekend aanziende.

Guido keek verschrikt naar haar, maar Robert liep dadelijk op haar toe en antwoordde ernstig: „Niet alzo, nicht! al waart gij twintigmaal kettters, ik blijf bij u. Helaas! dat was dus het kwaad, waarom wij allen zoveel geleden hebben! Waarom hebt gij dat niet verteld — waarom hebt gij nooit gevraagd aan Guido en mij, om u te helpen, uw geheim te bewaren?”

„Het was ons verboden, met u te spreken — en nu is het te laat,” zeide Cecilia, maar zij vatte dankbaar de hand van haar neef, en de kleine Guido kwam en kuste haar.

„Wees goedsmoeds, Cecilia!” fluisterde hij, „zij mogen doen wat zij willen, maar wij zullen niemand vertellen, dat Bertram

zich verschuilt." En toen gingen zij, vol bezorgdheid voor Bertram, de gerechtsdienaren na.

„Helaas! dat wij de geheime kamer niet weten!" zuchtten de broeders. En Cecilia kon niet nalaten, door haar tranen heen te lachen. Zij bleef een ogenblik alleen, liep de kamer in, en viel bij het venster op de knieën en bad, dat Bertram geen kwaad mocht overkomen; maar dat, wat er ook gebeuren mocht, zij zich naar Gods wil mochten voegen. Toen scheen zij een lichte voetstap te vernemen, en meteen voelde zij een hand op haar schouder. Cecilia sprong op, en zag met schrik Bertram voor zich staan. „Wat is het?" vroeg zij ademloos. „Zijn die mannen weer weg, dat gij voor de dag komt?"

„Ik kon niet in de geheime kamer komen," zei Bertram rustig, maar droevig. „Wij zijn er in lange tijd niet in geweest, en het behangsel is helemaal weg. Ik heb overal op de panelen geklopt, maar kon de geheime veer niet vinden; die is zo kunstig verborgen en het paardenoog was er nu niet. Cecilia, wees niet bang, het is misschien zo het beste."

„Helaas! en niettegenstaande al mijn bidden zullen zij u toch nog krijgen!" zeide Cecilia, bleek van angst. „Verschuil u ergens anders, en ik ga naar boven om te zien, of ik de veer kan vinden. Zij zijn allen vóór ons, Robert en Guido; gij kunt dus wel ontsnappen."

Met deze woorden wilde zij vlug heensnellen om naar boven te gaan, maar iemand hield haar tegen, zodat zij niet voort kon; op hetzelfde ogenblik drong Ralph haar met geweld terug.

„Laat mij door, neef! gij zult ons toch niet tegenhouden?" smeekte Cecilia. „De gerechtsdienaars komen Bertram halen, en ik zoek een schuilplaats voor hem. Laat mij door, lieve neef! laat mij door."

„Ga terug," antwoordde de knaap, haar ruw achteruitdringende, „Bertram komt hier niet door." Ralph's ogen flikkerden, en zijn lippen beefden van boosaardige vreugde, terwijl hij dit zeide.

„Waarom zoudt gij mij tegenhouden? wat kwaad heb ik u gedaan?" vroeg Bertram, zijn neef onverschrokken in het gelaat ziende.

„Kwaad gedaan? Gij hebt mij mijns vaders genegenheid ontstolen; gij hebt in de verlopen maanden niets dan moeite en verdriet over ons huis gebracht. Kwaad gedaan? Vraag mijn moe-

der, vraag pater Lysons, wat gij gedaan hebt met uw vervloekte ketterij. Waarom hebben wij bijna onze kleine Alice verloren? Zeg mij dat eens. Ik zeg u, dit huis is door de heiligen vervloekt om u, Bertram Hunter, en er zal geen vrede in terugkeren, tot dat gij en uw ketterij er uit zijn. Ik voor mij zal deze mannen in hun zoeken niet hinderen."

Cecilia zag, dat alle smeken vergeefs zou zijn. Er lag een trek van leedvermaak en bittere haat op Ralph's gelaat, die haar deed zien, dat hij ten enenmale van hen vervreemd was. Met afkeer wendde zij zich van hem af en riep haar broeder toe: „Loop de deur uit, Bertram! Gods hand zal u buiten beschermen!"

„Ja, maar hier ook," zei Bertram, „al keert zich ook mijn eigen bloed tegen mij. Die deur ginds, Cecilia," ging hij teleurgesteld voort, „is van buiten gesloten; ik heb het al beproefd."

Terwijl hij nog sprak, werden zware stappen in de gang gehoord, en Bertram zag zijn neef met toorn en afschuw aan. Maar terstond zag Cecilia de gloed in zijn ogen verminderen en hoorde hem zachtkens herhalen: „Heb uwe vijanden lief; zegen ze, die u vervloeken; doe wel degenen, die u haten."

De knaap had zich aan Christus overgegeven, en Christus' woorden leidden hem. Het harde woord, dat hij op de lippen had, bleef achter; met ware edelmoedigheid en lijdzaam geduld zweeg hij. Hij vertelde ook niemand, dat hij gezien had, hoe Ralph zelf hem aan de gerechtsdienaren had aangewezen, en hoe Andreas de deur van buiten had dichtgemaakt, toen hij, na zijn vruchteloze pogingen om de geheime kamer te vinden, naar buiten had willen gaan.

De stappen kwamen haastig nader, en daar stonden Bertram's vervolgers weder.

Zijn gelaat was bleek, maar kalm; zelfs Cecilia was nu rustig geworden, daar zij zag, dat ontsnapping onmogelijk was.

„Het is Gods wil, lieve Cecilia!" fluisterde hij haar toe, „laten we ons lot met lijdzaamheid dragen;" en daarop trad hij de gerechtsdienaars tegemoet.

„Ik ben Bertram Hunter," zei hij, luide en op vaste toon, zodat allen, die daar bijeen waren, het duidelijk hoorden en zich de mannelijke woorden nog lang daarna herinnerden. „Gij zijt gekomen om mij naar Newbury mede te nemen; ik ben bereid, met u te gaan."

„O weel wat overkomt mij nul” klaagde de oude Brigetta, „de knaap haalt zich het touw om zijn eigen hals! Heren! op mijn woord, hij is geen ketter,” zei zij, de gerechtsdienaars smekend aanziende.

„Ik dank God, dat ik er wèl een ben,” antwoordde Bertram kalm; en de toon, waarop hij deze eenvoudige woorden uitsprak, was zo beslist en blijmoedig, dat de oude vrouw niets anders wist te doen dan haar handen wanhopig wringen, maar geen woord kon uitbrengen.

Een paar minuten later had men elkander een laatst vaarwel toegeroepen, en ging Bertram tussen de beide gerechtsdienaars mede.

„Ik ben ook een ketter! ik smEEK u, neem mij ook medel!” bad Cecilia de beide mannen. Maar zij maakten haar duidelijk, dat dit niet kon, omdat hun dagvaarding slechts van Bertram sprak. Zij mocht de kleine stoet tot aan de poort begeleiden, doch niet verder. Daar namen broeder en zuster van elkander een roerend afscheid.

Toen werd de poort weder gesloten; Bertram riep haar nog toe: „Schep moed en smEEK om genade, dat ik ten einde toe moge volharden!” Cecilia bleef onder de bomen staan, en keek de stoet na, totdat zij hem uit het oog verloor.

Robert Hunter ging met zijn neef mede. „Ik wil zien, of zij hem goed behandelen,” had hij tot Cecilia gezegd; en ondanks het bevel der gerechtsdienaars om terug te keren, weigerde hij en bleef de gehele weg tot aan de gevangenis te Newbury bij Bertram.

HOOFDSTUK XIX.

Cecilia gaat naar Londen

De avond daalde, toen Robert terugkeerde, maar hij kwam alleen.

Cecilia, die met de anderen van uit de huiskamer naar hem had uitgezien, verwachtte niet anders. Zij wist wel, dat haar broeder nu standvastig zou zijn, en hadden zij niet beiden gebeden, dat zij als krijgsknechten van Jezus Christus tot het einde toe mochten volharden?

„God is met Bertram, even goed in de gevangenis als ergens elders,” troostte zij zich zelf. Wat Guido en Robert en de andere leden der huishouding betrof, die de moedige knaap hadden lief gekregen, voor hen was de terugkomst van Robert zonder Bertram de oorzaak van bittere teleurstelling en smart.

Allen bestormden hem met vragen, en met droeve blik en vochtige ogen vertelde hij wat Bertram wedervaren was. Hij was niet met zijn neef in de gevangenis gelaten. Uren lang had hij dus de straat rondgedwaald, ieder ogenblik verwachtende, dat de deuren zouden opengaan en Bertram op vrije voeten zou worden gesteld. Maar de tijd ging voorbij, en toen nog geen Bertram verscheen, verloor hij zijn geduld en trachtte nogmaals, in de gevangenis te komen. Ditmaal kwam de cipier bij hem. Hij sprak kortaf, maar niet onvriendelijk. Hij vertelde Robert, dat Bertram voor de rechters was geweest, en dat, ofschoon slechts één getuige tegen hem was opgetreden, namelijk de pater, die hem had gadeslagen, toen hij openlijk sympathie voor de veroordeelde wever betoonde, Bertram vrijmoedig voor zijn ketterij uitgekomen en dus op zijn eigen getuigenis in de gevangenis gelaten was. De cipier had verder gezegd, dat zijn vrouw zorgen zou, dat Bertram geen gebrek leed, wijl zij zagen, dat hij

van edele geboorte was, en dat Robert, als hij de volgende dag omstreeks de middag kwam, misschien in de gevangenis zou toegelaten worden. Toen waren de zware deuren achter hem gesloten en was hij naar huis gekomen.

Diezelfde avond werd een bode afgezonden, om deze treurige tijdingen naar Gilles Hunter over te brengen. Overal had men reeds pater Lysons gezocht, maar omtrent hem geen ander nieuws vernomen dan dat hij zijn eigen bediende de boodschap had achtergelaten dat hij plotseling genoodzaakt was geworden, op reis te gaan. Hij had het doel zijner reis geheim gehouden, in de hoop, dat vier lange dagen wachters bij de jeugdige ketters de kracht en de moed mocht doen verflauwen om zo een herhaling van hun terugkeer tot de Roomse kerk te bewerken. De nacht ging voorbij en een zonnige zomermorgen brak aan. Lang voor het bepaalde uur haastte Robert zich naar Newbury om Bertram te zien, indien hem dat veroorloofd werd of anders ten minste iets van hem te vernemen.

Cecilia liep bij de poort heen en weer om de terugkomst van haar neef af te wachten. Zij was nu kalm en onderworpen, al deed het haar zeer, dat Bertram alleen moest lijden. Maar dit was Gods wil, en ongetwijfeld had Hij daar reden voor. Met deze gedachte troostte zij zich, terwijl zij Robert opwachtte, vol verlangen om te vernemen, of men ook haar wilde toestaan, Bertram te bezoeken.

Eindelijk zag zij hem van verre aankomen, en nu vloog ze hem tegemoet.

„Wel, Robert!” zei zij, want de knaap scheen haar nauwelijks te durven aanzien noch de eerste te willen zijn om u te spreken: „Hebt gij hem gezien?”

„Zij wilden u er niet in laten? Maar ik mag hem toch morgen komen bezoeken?” stamelde zij.

„Lieve nicht, hoe zal ik het u zeggen?” snikte Robert. En, alsof hij dacht: het moet er toch uit, ging hij voort: „Bertram is niet meer te Newbury, zij hebben hem gisterenavond naar Londen gebracht, tegelijk met anderen, om daar terecht te staan.”

„Naar Londen?” herhaalde Cecilia doodsbleek.

„Zijn overtreding was te Newbury bedreven, daar moest hij dus terechtstaan,” ging Robert verontwaardigd voort, „maar iedere wet mag op zijde geschoven worden, als het ketters betreft! He-laas, dat vader nu ook juist weg moet zijn.”

Groot was de smart en de ontroering in het huis, toen het nieuws omtrent Bertram bekend werd. Ralph was daarbij tegenwoordig. Cecilia had hem niet gezien, sinds de gerechtsdienaren de hand op Bertram hadden gelegd, en zij was blij, dat hij wegbleef, want, als zij bedacht welk aandeel hij in Bertrams gevangenneming gehad had, werd haar hart bitter tegen hem. En zijn volle aandeel in die ramp wist zij nog niet. Zij zag, dat hij verbleekte, dat een uitdrukking van vrees en spijt op zijn gelaat kwam, toen Robert het nieuws mededeelde en dat hij vervolgens stilletjes wegsloop. Maar zij wist niet, dat hij nog meer en erger gedaan had dan Bertrams ontsnapping verhinderen. Hij had Bertram willen straffen, maar hij had zichzelf een put gegraven. Hij zou nu heel wat liefs gegeven hebben om die enkele woorden terug te nemen, die nijd en wrede dweepzucht hem hadden ingeblazen, toen een pater, die getuige was geweest van de strafoefening op de Zandholen, hem de dag na pater Lysons' vertrek had gevraagd: „Wie was die onbeschaamde knaap, die onze kerk zo openlijk heeft gesmaad? Een ogenblik te voren had ik hem bij u gezien.” En Ralph, alleen denkende aan zijn haat tegen Bertram en geleid door begeerte naar wraak, gaf de verlangde inlichting en was zo oorzaak van Bertrams gevangenneming. Helaas! nu het te laat was, had hij bittere spijt, dat woord gesproken te hebben; hij had gemakkelijk de vraag van de pater kunnen ontwijken, of Bertram voor het naderende gevaar waarschuwen. Maar noch het een, noch het ander had hij gedaan, en nu was Bertram naar Londen, buiten het bereik zijner vrienden, en alle hoop was afgesneden. En hij, Ralph Hunter, was de geheime oorzaak van dit alles. Meer dan één ging er die avond met bekommerd hart naar bed; maar niemand was zo bekommerd als Ralph, want van alle last, die deze wereld te dragen heeft, is er geen zwaarder dan eigen schuld. „Uw zonde zal u vinden,” zegt God; en dat komt altijd, vroeger of later uit.

Het was die avond tien uur. Een heldere maan scheen aan het uitspansel, en Cecilia's kamer werd er geheel door verlicht. Zij lag op haar knieën in het oude hoekje bij het venster, en trachtte met haar betraande ogen het papier te lezen, dat Bertram had achtergelaten.

„Zo gij iets begeren zult in Mijnen Naam, Ik zal het doen,” las Cecilia, en toen vouwde zij de handen en zag op naar de flik-

kerende sterren. „Ja, Heere! en ik weet, dat Gij mijn begeerte doen zult, want Uw beloften zijn zeker en zullen nimmer gebroken worden.” En daarmede stak zij het papier weder in haar boezem, stond op, ging naar de deur en luisterde met inspanning.

In die dagen was negen uur de gewone tijd om naar bed te gaan. In het huis was dus alles stil, en al waren nog niet allen in de rust, ieder was toch op zijn eigen kamer, en Cecilia begreep, dat het ogenblik gekomen was om haar plan uit te voeren, namelijk Bertram te Londen te gaan opzoeken.

Robert had die morgen nauwelijks het treurige nieuws medege-deeld, of reeds was het plan in haar liefhebbend hart gekomen. Zolang Bertram te Newbury gevangen zat, kon zij van hem horen en hem misschien zelfs zien; maar nu hij in Londen was, scheen het haar, alsof hij voor haar verloren was, en viel het haar zwaar deze nieuwe smart te dragen. Zij zag geen andere uitweg dan Bertram te volgen, en óf zijn lijden te delen, óf het zo mogelijk te verlichten. Zij herinnerde zich, dat Sir John Cheke te Londen woonde. Hij was zo wijs; hij had zich jegens haar zo vriendelijk en welwillend getoond; hij zou zeker middelen weten te vinden om de harten van Bertrams rechters te vermurwen. Zij overlegde de zaak verder gedurende het overige van de dag, maar haar plan wankelde geen enkel ogenblik.

Londen lag meer dan twaalf uren verwijderd, maar met Gods hulp zou zij er wel komen. Zij sprak die dag weinig, en wjl allen bijzonder met haar begaan waren, liet men haar stil treuren. Robert keek haar nu en dan met medelijden aan, waarbij hem de tranen in de ogen stonden; maar Cecilia begreep, dat zij met geen woord van haar voornemen moest reppen, zo zij het wilde volbrengen. Robert zou haar bepaald willen vergezellen, en zij wilde hem aan geen ellende blootstellen. Brigetta zou waarschijnlijk uit louter vrees, dat haar onderweg iets kwaads mocht bejegenen, de deuren sluiten, om haar heengaan te beletten, en zou zij Bertram nimmer weerzien. Neen, zij moest haar plan voor iedereen geheim houden. Met koortsachtige spanning wachtte zij, tot de dag voorbijgegaan was, en toen het eindelijk avond en nacht was geworden, maakte zij zich gereed om de lange, eenzame wandeling aan te vangen.

Zij sloeg haar mantel om, stak twee stuivers — haar ganse rijkdom — bij zich, en verliet Chastleton.

Vier dagen later bereikte Cecilia Hunter Londen. De Heere had over Zijn gelovige discipelin gewaakt; anders ware zij nooit aan haar doel gekomen. De wegen waren eenzaam en haar ten enenmale onbekend; zij bezat slechts twee stuivers, en was weinig meer dan een kind. Ondanks dat alles was zij veilig in Londen aangekomen.

Toen zij eindelijk de stad bereikte, vulden zich haar ogen met tranen, zodat zij eerst niets kon zien. Welk een ontzaglijke stad was dat! Hoe ontelbaar die daken, maar onder welk dak moest zij nu Bertram zoeken? Inderdaad, nu begon het moeilijkste deel harer taak!

Twee uren later stond Cecilia binnen de akelige muren van de Newgategevangenis. Dat was de enige, die zij bij name kende, en door middel van vragen had zij die eindelijk gevonden. Hoe klopte haar hart! Hoe hoopte zij, de rechte kerker gevonden te hebben, en uit medelijden binnengelaten te worden en Bertram te zien.

„Wel, wat wil je?” vroeg een norske cipier, toen zij binnengelaten was.

„Zijn hier ook ketters, en is onder hen ook een zekere Bertram Hunter?” stamelde het arme kind.

„Wat weet ik!” lachte de gevoelloze kerel, „kettters zijn er deze dagen evenveel als braambessen! Wou je dat ik al die namen onthield, even als een oud grootje haar gebeden met haar rozenkrans? Dank je, ik heb wel wat anders te doen!” Cecilia waagde nog een- en andermaal haar verzoek te herhalen, maar de cipier bleef doof voor haar bidden en eindelijk werd haar de deur voor de neus dichtgegooid. Met een bezwaard gemoed ging het kind heen. Na een poos antwoordde een vriendelijke voorbijganger op haar vraag naar andere gevangnissen behalve Newgate, dat er ook één was in de Fleet. Met vernieuwde moed richtte zij daarheen haar schreden. Maar — nieuwe teleurstelling wachtte haar, want, ofschoon vriendelijker bejegend dan de vorige keer, deelde de cipier haar mede, dat er in alle gevangnissen ketters zaten, maar dat, zonder bijzondere vergunning der overheid, niemand tot hen toegelaten werd. Zich evenwel over de zichtbare ontroering der jeugdige vraagster erbarmende, liet hij haar een ogenblik wachten en kwam spoedig met een groot boek terug. „Ziel!” zei hij, „hier staan de namen van allen, die in deze

gevangenis zitten; maar Bertram Hunter, die gij zoekt, is er niet bij."

Ook deze deur werd weder achter haar gesloten, en nu besloot zij, eerst Sir John Cheke te gaan opzoeken. Zijn naam was algemeen bekend; ieder, meende zij, moest hem kennen. Zo bleek het ook te zijn, maar zij moest nog heel wat lopen, eer zij eindelijk de Woodstreet bereikte, waarin hij woonde. De dag begon ten einde te spoeden. Het was in al die enge straten zwoel en benauwd geweest, en Cecilia, die in Londen de weg niet wist, had op haar navorsingen heel wat straten omgelopen. Zij was uitgeput van vermoeienis en droefheid; haar voeten deden haar pijn, haar hoofd bonsde, en de honger kwelde haar. Maar zij vergat dit alles of telde het niet, als zij eindelijk haar geliefde broeder maar mocht vinden.

Met een diepe zucht en een verkwikkend gevoel van verlichting stond zij eindelijk voor de deur van Sir John Cheke's huis, en wachtte op verlof binnen te treden. Eindelijk was zij dan bij een vriend, van wie zij waar medegevoel en gereede hulp meende te mogen verwachten.

Maar God verhoort onze gebeden niet altijd op de wijze, die wij ons voorstellen, want Zijn wegen zijn hoger dan onze wegen. Een bejaarde vrouw opende de deur.

„Is Sir John Cheke thuis?” vroeg zij in angstige spanning.

De vrouw keek haar verwonderd aan en scheen een ogenblik onwillig te antwoorden.

„Wat wilt ge van Sir John Cheke?” vroeg zij eindelijk, op droeve toon, naar het Cecilia toescheen.

„Ik zou hem wel willen spreken; inderdaad, ik moet hem spreken!” antwoordde zij snel. „Is hij niet thuis?”

De vrouw schudde het hoofd en scheen verlegen, wat te zeggen.

„Wanneer komt hij terug? O, zeg het mij, dan kom ik weder, ik moet hem waarlijk spreken!” stamelde Cecilia, die de oorzaak van dat stilzwijgen niet begreep, en door de koele houding der vrouw verontrust werd.

„Wie zijt gij? dat is te zeggen: van waar komt gij, meisje? O, mijnheer had altijd zo'n vriendelijk hart,” zeide de vrouw, terwijl een traan haar oog ontglipte.

„Ik heet Cecilia Hunter. Ik smeed u, zeg hem, dat ik hier ben, dan mag ik zeker binnenkomen,” hernam het kind.

„Helaas, helaas! gij komt te laat!” antwoordde de vrouw. „Sir

Cheke is voor drie dagen gestorven.”

Toen Cecilia die woorden hoorde, scheen haar hart stil te blijven staan. Zij hield de handen voor de mond als om een kreet tegen te houden, en viel doodsbleek op de grond.

Toen zij haar bewustzijn herkreeg, lag het overspannen, uitgeputte kind op een bed, in een kamer, die spaarzaam verlicht was. Zachte handen betten haar voorhoofd, een vriendelijke stem sprak haar aan, toen zij de ogen opende, en zeide:

„Vrees niet, mijn kind! gij zijt onder vrienden, en behoeft voor niets bang te zijn. Vertel mij nu eens alles.”

Maar Cecilia was nog te zeer, naar lichaam en ziel, ten prooi aan vermoeienis en teleurstelling. Geduldig had zij al de bezwaren en ontberingen ener vierdaagse reis doorstaan, geduldig Londen doorkruist, alles in de hoop om Bertram en Sir John te zien, zonder een vriend kon zij tot haar broeder geen toegang krijgen, en zie, de enige vriend was dood. Zij barstte in tranen uit, en dit gaf haar verlichting. Zij ging overeind zitten en zag nu bij het flauwe licht een dame, in zware rouw gekleed, met een ernstig, maar niet onvriendelijk voorkomen, naast haar zitten.

„Schrei maar, arm kind! niets verlicht de smart beter dan tranen,” zei de dame, terwijl zij opstond om haar zachte hand op Cecilia's voorhoofd te leggen.

„Ik denk er over, wat ik nu doen zal,” zei Cecilia, „waarlijk, ik zou u nooit lastig gevallen zijn, indien ik geweten had, dat Sir Cheke ziek was. . . .” Meer kon zij voor het ogenblik niet uitbrengen.

„Gij moet mij vrij alles vertellen, mijn kind,” hernam de dame, wier ogen eveneens vochtig werden. „Weet, dat ik Sir Cheke's zuster ben — Mildred is mijn naam — en wij zijn altijd samen geweest.”

Daarop vertelde zij dat Sir Cheke al lang had gesukkeld, hoewel zijn einde nog onverwacht gekomen was. Hij was van hartzeer gestorven. Zijn fier, gevoelig gemoed had het verlies van zijn vermogen en de wroeging over zijn afval niet kunnen dragen.

„Mijnheer Cheke zal ditmaal niet sterven, want ik heb om zijn leven gebeden, en God heeft het mij gegeven,” zeide koning Eduard VI tot de dokters, die in 1552 zijn geliefde leermeester in een ernstige ziekte behandelden. Maar nu was er geen jonge koning geweest om voor Sir John Cheke te bidden, en hij was ook levensmoede. Eindelijk rustte hij. Hoezeer hij op Roomse

wijze begraven was, toch gevoelde Cecilia in haar hart, dat hij als Protestant was gestorven.

Allengs merkte zij, dat, al had de Heere een vriend van haar genomen, Hij een vriendin in diens plaats gegeven had; want ongetwijfeld mocht zij Sir Cheke's zuster zo noemen, niet alleen om haar hulpvaardigheid voor een vreemdelinge, maar ook om haar vriendelijke woorden en oprechte ogen. Zij herinnerde zich enigszins, dat Mildred Cheke even geleerd was als haar broeder, maar zij wist niet, dat zij reeds gehuwd was met William, wiens roem zij echter niet beleefd heeft.

Eerst nadat zij haar jonge gast gedrongen had, het voedsel te gebruiken, dat zij zozeer nodig had, begon zij naar het doel harer komst te vragen. Daartoe nam zij haar bij zich en zei met levendige sympathie: Mijn goede Matje hield u voor een bedelares, Cecilia Hunter (zo heet gij, naar zij zegt), maar toen wij uw stoffige mantel afdeden, zagen wij, dat ge van edele geboorte zijt. Mijn kind, ik weet wat smart is, want heb ik niet juist mijn beste vriend en raadsman verloren? Kom, schep moed en zeg mij wat u drukt; wellicht ben ik in staat, u enigermate van dienst te zijn."

Cecilia's blik sprak diepgevoelde dankbaarheid uit.

„Ik moet u eerst één ding mededelen,” zei zij zacht, „anders mocht u denken, dat ik u misleiden wil. Ik ben een ketterse.”

„En wel een onbevreesde, om dat zo onbewimpeld uit te spreken,” zei de dame. En meteen glimlachte zij bemoedigend en ging voort: „Ik denk daarom niet minder van u, Cecilia Hunter!” Haar ganse vertrouwen was gewonnen, en nu vertelde zij alles aan Sir John Cheke's zuster, wat zij hem zelf had willen vertellen. De dame luisterde oplettend, nu eens met blikken van verbazing, dan weder met betraande ogen, een enkele maal een vraag doende, totdat zij geheel en al met Cecilia's en Bertram's geschiedenis bekend was.

Toen het verhaal ten einde was, drukte de gevoelige dame het kind aan haar hart, en tot haar grote verwondering vernam Cecilia, dat de dame, die aan John Gwynn bericht had gegeven omtrent de laatste weken van haar moeders leven, — die haar eerst naar de preek in Islington Fields had begeleid — niemand anders was dan Mildred Cheke zelve.

„Ik heb al mijn leven uw moeder gekend,” zei de dame, Cecilia met innige liefde aanziende; „maar hoezeer uw naam en uw

trekken mij dadelijk aan haar herinnerden, toen ik u het eerst in Matje's arm vond, kon ik mij niet verbeelden, hoe een harer kinderen alieen en in zulk een toestand in Londen kon gekomen zijn. Helaas! het zal waar blijven tot aan het einde der wereld, dat op het stuk van godsdienst iemands huisgenoten zijn vijanden zijn. Mijn arm kind! dus hebt gij twaalf uren ver gelopen om uw dappere jonge broeder op te zoeken?"

„Zo is het!" zeide Cecilia. „Ik dacht, als ik Sir John Cheke mocht ontmoeten, dan zou die mij wel zeggen, op welke wijze ik het best het hart zijner rechters zou kunnen bewegen. Misschien, als ik voor bisschop Borner op mijn knieën viel en om genade smeekte, zou hij naar mij willen luisteren."

„Helaas! hij is wreder dan iemand anders!" was het droeve antwoord. Maar ziende, dat Cecilia's gelaat bleek werd, haastte zij zich, er aan toe te voegen: „Wij behoeven daarom nog niet te wanhopen, lief kind, zolang wij op een levende God vertrouwen. Hij zal middelen en wegen weten, om de harten der wreden en onrechtvaardigen te vermurwen, indien Hij wil, dat Bertram bevrijd wordt. Gij moet nu rusten en van nacht hier uitslapen, en ik zal intussen met iemand spreken, die zeer wijs is en wiens lust het is, knopen te ontwarren. Vergeet niet, dat „degenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede."

En met deze woorden gaf mevrouw Cecil haar gast aan de zorg van haar getrouwe dienstmaagd over, en ging heen om haar echtgenoot, William Cecil, te raadplegen.

HOOFDSTUK XX.

Gelukkiger dagen

Hoewel Cecilia menige traan stortte bij de gedachte, dat Sir John Cheke, die zij zo vast gehoopt had te zullen aantreffen, nu dichtbij in de St.-Albans-Kerk in zijn stille graf lag — het kalme vertrouwen zijner ernstig gestemde zuster had hoop en moed in haar doen herleven. Uitgeput door hetgeen die dag gebracht had, sliep zij lang en rustig; toen zij ontwaakte, was de zon al lang op, en zat de dame weer aan haar zijde.

„Ik heb u niet willen storen, arm kind,” zei de dame, „gij zijt lang op de been geweest, en uw wangen zijn nog bleek. Maar mijn man, de heer Cecil, heeft een middel bedacht om Bertram's toestand te verbeteren, en dat moet spoedig beproefd worden.”

Cecilia's gelaat kleurde van verlangen en hoop.

„Is het iets, dat ik voor hem doen kan?” vroeg zij bevende. „Zeg, zal ik mij aan bisschop Bonner's voeten werpen en hem om Bertram's leven smeken? O, zeg mij — hebt gij iets van Bertram vernomen, goede dame?”

„Wij zijn reeds iets te weten gekomen,” hernam de dame. „Wij zijn zeker, dat uw broeder in een gevangenis binnen deze stad, en dat hij reeds verhoord is, en bovendien bewezen heeft, sterk genoeg te zijn om martelaar te wezen. Maar mijn man gelooft niet, dat gij naar bisschop Bonner moet gaan, lieve Cecilia, maar naar iemand, die hoger staat dan Bonner, indien gij daartoe moed hebt.”

„Is Bertram's leven niet in gevaar? Zeg mij alleen wat ik doen moet, en ik zal niet bang zijn om het te doen,” antwoordde Cecilia. Haar ogen vulden zich met tranen, en zij fluisterde: „Ik wist wel, dat hij getrouw zou blijven!”

„Gods kinderen worden nooit verlaten,” zei de dame op haar gewone, kalme toon, „daarom is uw broeder staande gebleven. En nu ga ik weer naar mijn man. Ik zal hem zeggen, dat gij de moed hebt om alles te doen, wat hij voor Bertram nodig vindt, niet waar?”

En met een vriendelijke glimlach vertrok mevrouw Cecil weder. Korte tijd daarna wandelde Cecilia in een nauwe laan van een tuin met hoge muren, aan de oever der rivier de Theems. Zij was alleen, want mevrouw Cecil en haar dienstmaagd Matje hadden haar slechts tot aan de poort van de tuin gebracht, en haar gezegd, dat zij hier geduldig moest wachten op de komst van twee dames, aan de oudste van welke zij haar verzoek moest richten. Cecilia wist heel niet, wie die twee dames waren, en vroeg er ook niet naar; het was haar genoeg te weten wat zij voor Bertram doen kon, misschien om hem uit de gevangenis te bevrijden.

Een eindeloos uur ging voorbij, en Cecilia wachtte en wachtte, naar het scheen, te vergeefs. Niemand was in de tuin dan zij alleen; het statige gebouw aan het einde der laan scheen in de hete zomerzon te slapen; een paar roerloze gedaanten stonden op het terras. Geen geluid bereikte haar ook dan het zachte ruisen der rivier en een flauw gegons uit de drukke straten rondom.

Nog een uur ging voorbij, en Cecilia's moed begon te zinken. Als die dame, die, op welke manier dan ook, haar broeder kon helpen, in het geheel niet verscheen? Juist, toen dit somber vermoeden haar begon te kwellen, hoorde zij een geluid als van zijden klederen, en opziende, bemerkte zij twee dames, die de plaats naderden, waar zij stond.

Het lang verwachte ogenblik was dus eindelijk daar. Cecilia wachtte, tot zij bij haar gekomen waren; toen trad zij naar voren en wierp zich op de knieën. Zij zag het bleke, droeve gelaat der oude dame veelbetekenend aan en bood haar tegelijkertijd een met smaak saamgelezen bloemruiker.

De dame, die op de arm harer gezellin leunde en er zwak en ziekelijk uitzag, scheen een ogenblik onthutst; toen nam zij de bedeesd aangeboden bloemen aan en zei niet onvriendelijk: „En zeg mij eens, hoe kwaamt gij hier, kleine meid?”

Men had Cecilia gezegd, dat zij op iedere vraag een open antwoord moest geven en niets verbergen; zij zeide daarom ter-

stond: „Mevrouw Cecil heeft mij de weg hierheen gewezen, goede damel!”

„Mevrouw Cecil — dat is immers Cheke's zuster?” vroeg de dame op minder vriendelijke toon. En daarop richtte zij haar strenge en donkere ogen op de smekeling aan haar voet. Cecilia was niet beter gekleed dan de vorige dag. Haar mantel en kap waren nog even stoffig, en haar schoenen waren nog in even slechte toestand.

„Zij heeft een schrander hoofd, maar een goed hart, die Mildred Cecil,” zei de dame, nadat haar onderzoek was afgelopen; „gij zijt zonder twijfel met een bepaald doel hier gekomen, meisje. Wel, ik wil naar u luisteren — uw kleding is bestoven, en gij schijnt een lange weg gekomen te zijn. Sta op en volg ons naar ginds priëel.”

De dames vervolgden haar weg, en de jongste — een schone jonge dame — glimlachte even tegen Cecilia, om haar te be-
moedigen en haar genegenheid te betuigen.

„Nu, kind! laat mij horen wat gij te zeggen hebt,” zei de oudste dame, toen zij gezeten was. „Bedenk evenwel, dat het veel gemakkelijker is, een verzoek te doen dan het toe te staan. Voor wie vraagt gij hulp van mij?”

„Voor mijn broeder, mijn enige broeder!” antwoordde Cecilia met bevende lippen; „hij is maar een jaar ouder dan ik, en hij zit in de gevangenis.”

„In de gevangenis?” riep de vraagster uit. „Wel, meisje! wat voor een misdaad kan zulk een knaap bedreven hebben?”

De tranen vloeiden over Cecilia's wangen, en voor een ogenblik kon zij niet antwoorden.

„Vrees niet,” ging de dame op vriendelijke toon voort, wyl haar belangstelling begon te ontwaken, toen de manieren van het meisje haar een edeler afkomst deden vermoeden dan haar gewaad wel verried. „Genade gaat hand aan hand met rechtvaardigheid; zeg mij, wat uw broeder misdreven heeft, en wat gij voor hem begeert.”

„Zijn vrijlating,” zeide Cecilia, „zijn vrijlating, of, als dat niet kan, verlof om zijn lijden te delen.”

„Verlof om zijn lijden te delen? Dat is een vreemd verzoek!” antwoordde de dame, nadat ze het meisje een ogenblik aange-
staard had. „Gij moet uw broeder wel bijzonder liefhebben?” „Iedereen moet Bertram liefhebben,” zei Cecilia snikkende, „hij

is zo trouw en zo goed. Bovendien zijn wij wezen, en tot nog toe nooit gescheiden geweest.”

„Maar welke misdaad heeft uw broeder dan begaan?”

„Hij heeft heel geen misdaad begaan; niet om iets kwaads is hij in de gevangenis gezet,” riep Cecilia met kwalijk verborgen geraaktheid; „mevrouw, ik smeed u, het is alleen een gewetenszaak.”

„Een gewetenszaak?” herhaalde de dame, met zichtbare verbazing. Haar toon veranderde opeens in die van koel wantrouwen, toen zij vervolgde: „Of bedoelt gij misschien godsdienst?”

„Ja, dat is het!” antwoordde Cecilia, de dame smekend aanzijnde, „mijn broeder is een ketter, en ik vraag gratie voor hem.”

„Een gratie, die hij niet mag hebben,” zei de dame, wier gelaat plotseling streng en hard werd. „Ik begrijp niet, hoe mevrouw Cecil de moed gehad heeft, u tot mij te zenden,” vervolgde zij met blijkbaar ongenoegen. „Ga dadelijk naar haar terug en zeg, dat ik. . . Maar neen, blijf, want gij weet wie ik ben?” vroeg zij, haar opkomende toorn snel bedwingende.

„Neen, inderdaad niet!” antwoordde Cecilia, wier hart schier in de schoenen zonk. „Ik had bisschop Bonner om gratie willen smeken, maar mevrouw Cecil oordeelde beter, dat ik tot u ging — waarom, weet ik niet, alleen zeide zij, dat uw macht groter is dan die van Bonner, en uw oor gewilliger voor de kreet der ellendigen. Ik geloof waarlijk, dat zij geen kwaad meende, toen zij mij hierheen zond om u mijn verzoek te doen.” Meer kon Cecilia niet zeggen, want de tranen verstikten haar stem.

„Mijn kind! als uw broeder een ketter is, dan heeft hij de wetten des lands overtreden en verdient rechtens daarvoor te lijden,” hernam de dame ernstig.

„Dan begeer ik niets anders dan met hem te lijden. Als hij niet vrij mag zijn, waarom ik dan wel, die een even grote ketter ben?” Deze ernstige woorden, en het bleke, jonge gelaat, maakten het medelijden der beide dames nog meer gaande. „O, mevrouw! ik heb gehoord, dat uw macht groot is, beweeg de rechters om mij mijn verzoek toe te staan.”

De dame, tot wie zij gesproken had, zei nu: „Stil stil, dit is de plaats niet voor zulk een open belijdenis. Ik kan niets beloven, maar gij moogt mij uw naam opgeven, en misschien zal ik onderzoek laten doen.”

Zij was opgestaan, als ten teken, dat het gesprek nu moest eindigen; en op zwakke toon, want het meisje dreigde haast te bezwijken, gaf zij haar naam op.

De dame bleef staan, toen zij die hoorde. Toen zeide zij: „Ik zal er aan denken, want die naam klinkt niet slecht; en mij dunkt, ik heb die meer gehoord.”

Al sprekende keek zij vragend haar gezellin aan, die, op de bloemen in haar hand wijzende, veelbetekenend zeide: „Mevrouw! u hebt de ruiker nog niet oplettend gezien!”

„Rozen, en wel rode — dat is mijn bloem,” zei de andere, flauw glimlachende, „maar dat zegt mij niets. Laat mij zien: hier is rozemarijn, en dat betekent: herinnering. Ha! daar ligt het geheim. Cecilia Hunter, wat wildet ge mij in herinnering brengen? Weet, dat ik Maria Tudor, de koningin, ben.”

Cecilia stond ademloos van verbazing bij deze onverwachte ont-hulling. Een ogenblik keek zij de koningin verslagen aan, wier bleke trekken en droevige ogen de verwoesting aantoonde, die ziekte en een verwonde geest in haar tengere gestalte aanrichtten; opeens begreep zij, waarom Mildred Cecil rozemarijn bij de rozen gevoegd had: het was, om de diensten van Dyonisius Hunter in de herinnering der koningin terug te roepen.

Cecilia viel op haar knieën voor de koningin en antwoordde bescheiden: „Met uw verlof, mevrouw! mijn vader heeft wijlen onze geëerbiedigde koning trouw gediend, en ook koning Hendrik, daar hij lange tijd kapitein der lijfwacht geweest is”

„Ik herinner het mij,” hernam de koningin ernstig. „Hij was toen een trouw dienaar der kroon — helaas! dat is hij niet gebleven, want ik zou hem even gaarne behouden hebben als mijn voorgangers. Zeg mij, waar woont gij?”

„Sedert vaders dood hebben wij bij een oom in Barkshire gewoond. Maar toen zij Bertram van mij weghaalden, kon ik dat niet dragen en ben hem naar Londen gevolgd.”

„En wie heeft u begeleid, kleine meid?” vroeg de koningin met grote belangstelling, die zij trouwens de jeugd altijd toedroeg. „Mevrouw, ik ben alleen gekomen,” zei zij zacht. „Ik meende, dat men mij verbieden zou te gaan, als ik er van sprak. Ik kwam naar Londen in de hoop, mijn broeder te zien, maar ik werd niet toegelaten. Toen wilde ik raad gaan vragen aan Sir John Cheke, vaders vriend, maar toen ik zijn huis gevonden had, was hij dood.”

„Het kind spreekt de waarheid, mevrouw!” zei de hofdame der koningin, ziende dat Cecilia te zeer door droefheid overmand was om voort te kunnen gaan. Het gelaat der koningin verried verbazing. „Zij is gisteren te Londen gekomen, en wist te voren niet, welke weg zij nemen moest om van Newbury naar Londen te reizen; maar zij hield zoveel van haar broeder, dat zij de reis dadelijk aanvaard heeft. Dat heeft mevrouw Cecil betuigd.”

„Dan is het inderdaad geen wonder, dat zij vermoed en bestoven is,” antwoordde de koningin, met medelijden het meisje aanziende. Daarna legde zij een vriendelijke hand op haar schouder en voegde er op bemoedigende toon aan toe: „Cecilia, uw zusterliefde verdient alle lof. Keer nu naar uw goede vriendin, mevrouw Cecil, terug. Zeg haar, dat ik uw bede niet zal vergeten, en dat gij beiden maar wachten moet, tot gij verder van mij hoort.”

En met deze woorden glimlachte zij — wat zelden gebeurde — Cecilia toe, en op haar gezellin leunende, begaf zij zich langzaam verder. Cecilia keerde met een dankbaar hart naar de poort terug, waar Matje haar opwachtte, en twijfelde niet meer aan de vaderlijke zorg van Hem, Die alle dingen weet, en zonder Wiens wil zelfs geen musje ter aarde valt.

Veel is er gezegd en geschreven tegen Maria Tudor, misschien de ongelukkigste van al Englands koninginnen. Maar zij was volstrekt de harde, ongevoelige vrouw niet, die vele geschiedschrijvers van haar maken. Van haar jeugd aan in de verderfelijke leer der roomse kerk opgevoed, was zij dweepziek van natuur; en ziekte, gepaard met het schandelijk leven van haar vader, had er veel toe bijgedragen om haar te verbitteren. Bovendien, hoewel de regeringszaken, naar het heette, door haar bestuurd werden, hadden eigenlijk koning Filips II van Spanje en haar minister het roer in handen. Aan deze laatsten, meer dan aan haar, moeten de vervolgingen en gruwelen worden toegeschreven, die de Protestanten onder haar regering troffen, zij was door haar ziekte vaak maanden lang onbekwaam om de teugels van het bewind te voeren. Het is bekend, dat zij, tijdens het leven van Gardiner, meermalen het leven der om des gewetens wil veroordeelden heeft gered, door hun doodstraf in gevangenis of boete te veranderen; en evenals het hart harer zuster Elisabeth was het hare te allen tijde open voor de jeugd. Mijnheer Cecil en zijn vrouw konden derhalve geen doelmatiger

middel uitgedacht hebben dan Cecilia in eigen persoon naar de koningin te zenden, liever dan naar Bonner, de wrede bisschop, die toen de kerkelijke rechtbanken beheerste. Ten slotte bleek dat middel niet alleen wijs, maar ook heilzaam.

Maria's hart was getroffen.

Nog dezelfde dag werd Magdalena Dacre, mevrouw Cecil's vriendin en hofdame der koningin, die niet alleen Cecilia's zaak in de tuin gesteund, maar ook de gelegenheid tot de ontmoeting aan de hand gedaan had — uitgezonden om een onderzoek in te stellen; en vóór de zon onderging stond Cecilia met een kloppend hart binnen de muren van Bertrams gevangenis.

Had iemand in die dagen geld of vrienden, dan werd zijn verblijf in de gevangenis veel verbeterd; en deze cipier had, toen hij Bertrams stand had opgemerkt, hem in een afzonderlijke cel geplaatst en hem alzo de ellende bespaard van met dieven en schurken opgesloten te zitten. Hij zat in een duistere hoek dezer cel, in stilte sturende op de zonnestraal, die de stenen vloer zijner gevangenis bescheen, toen de deur geopend werd en Cecilia met blijde kreet in zijn armen vloog.

Inderdaad, dat éne ogenblik van onuitsprekelijke zaligheid vergoedde de vele voorafgaande uren van angst en smart.

Tegen het vallen van de avond was Bertrams gevangenschap ten einde. Op grond van zijns vaders trouwe diensten en Cecilia's tedere gehechtheid was Bonner overreed, de knaap los te laten, en Bertram werd nu overgegeven aan de goede zorgen van mijnheer Cecil, totdat zijn verwanten over hem zouden beschikt hebben.

Wie zou de blijdschap en dankbaarheid van broeder en zuster kunnen schilderen, nu zij bij het maanlicht hand in hand door de tuin van mevrouw Cecil wandelden?

De dame had Bertram de geschiedenis van Cecilia's reis verhaald, en de knaap werd niet moede, Cecilia telkens en telkens weder de verschillende voorvallen van die reis te laten vertellen.

„God heeft u beschermd, anders had ik u nooit weer gezien!” zei Bertram, toen zij ten laatste het huis binnentraden.

„Ja, en Zijn rechterhand ondersteunde u!” antwoordde Cecilia door haar blijde tranen heen; want hoe kort zijn gevangenschap ook geduurd had, ze was de knaap hard genoeg gemaakt. In zijn bleke wangen en ernstige trekken las zij de sporen van de strijd,

die gestreden was, toen de ure des gevaars was geslagen en de dood hem aangrijnsde, en niemand hem bijstond om hem te troosten en te sterken dan de onzienlijke God.

„Pater Lysons was gewoon te zeggen, dat elke beproeving een les bevat, wanneer wij maar de moeite willen nemen opmerkzaam te zijn,” zei Bertram, toen hij nog eenmaal naar de heldere sterrenhemel opzag, „en ik heb uit onze beproeving deze les geleerd: dat hoe zwak ons vertrouwen in God ook zij, Hij het niet veracht, en dat wij in deze wereld alle dingen dragen en alle dingen doen kunnen als Jezus maar onze sterkte is.”

„Want zonder Hem kunnen wij niets doen,” voegde Cecilia er zachtkens bij.

Met een vreugdevol hart, was het ook tegelijk met een ernstig gelaat, werd Gilles Hunter de volgende dag in de kamer binnengeleid, waar de kinderen zaten. Pater Lysons had nauwelijks met hem en tante Johanna de maatregelen besproken, welke ten opzichte der kinderen genomen moesten worden, of de bode kwam, die Bertrams gevangenneming berichtte. Ogenblikkelijk snelde men naar Chastleton terug, maar daar wachtte hun een nieuwe jobstijding: Cecilia had heimelijk het huis verlaten, en geen spoor was sedert van haar gevonden. Robert opperde het vermoeden, dat zij haar broeder naar Londen kon gevolgd zijn; en terwijl de priester achterbleef om in de omtrek nasporingen te doen, reed Gilles Hunter in allerijl naar de stad. Uit inlichtingen, die hij onderweg hier en daar inwon, bleek de juistheid van Roberts vermoeden; meer dan één aan de weg wonende had een meisje zien voorbijlopen, in de richting van Londen. Toen hij de gevangenis bereikte, vernam hij, dat Bertram er niet meer opgesloten zat, maar zich ten huize van de heer Cecil bevond, tot wie hij zich dan ook dadelijk wendde.

Bertram en Cecilia werden aangedaan, toen zij bemerkten, hoezeer hun oom om hunnentwil had geleden. Het lijdten verzacht soms meer dan het verbittert, en Gilles Hunter was te blijde, dat hij de kinderen veilig en gezond weerzag, dan dat hij hen iets verweten zou hebben. Toch begreep hij, dat het voor hen onmogelijk zou zijn, naar Chastleton terug te keren. Pater Lysons was te hard en te onverzoenlijk, en tante Johanna te dweepziek, om de jeugdige „kettters” met rust te laten, want hij begreep wel, dat zij nu van hun geloof wel geen afstand meer zouden doen. In deze moeilijkheid kwam mevrouw Cecil met een voor-

stel in het midden. „Laat mij deze kinderen,” zei zij, „want ik heb er geen!” En zo werd de zaak geschikt.

Jaren gingen voorbij, en de kinderen van Chastleton waren mannen en vrouwen geworden.

Op een zomerdag werd feest gevierd binnen de muren der oude woning, waarbij slechts twee leden der familie gemist werden, namelijk tante Johanna en Ralph. Hoewel Bertram het nooit iemand, zelfs Cecilia niet, verteld had, welk aandeel zijn neef in zijn gevangenneming had gehad, de wroeging van de knaap, terwijl zijn neef te Londen in doodsgevaar verkeerde, had een onuitwisbare indruk op hem gemaakt. Hij werd bij de dag stiller en teruggetrokken en kende geen vrolijke ogenblikken meer dan wanneer hij studeerde of met Pater Lysons samen was.

Toen koningin Maria stierf en door haar zuster Elisabeth werd opgevolgd, kwam er een algehele verandering op godsdienstig terrein. De vervolging hield op. Pater Lysons verliet Engeland, en Ralph ging mede. Tranen noch gebeden van vader en moeder konden hem weerhouden. Hij begeerde, dat de bezittingen en titels, waarop hij eens zo grote prijs gesteld had, aan zijn broeder Robert gegeven zouden worden; wat hem zelf betrof, hij zeide de wereld en haar ijdelheid vaarwel. Zijn ouders hoorden later weinig meer van hem, totdat zij op zekere dag een brief van pater Lysons ontvingen, die hun meldde, dat Ralph gestorven was. Hij was met een gezelschap Jezüieten naar Indië gegaan en had daar zijn jeugdig leven geëindigd. Van dat uur af begon zijn moeder te kwijnen, en spoedig volgde zij haar zoon in de groeve.

Die twee ontbraken dus op die feestdag, toen Cecilia de vrouw werd van Robert Hunter. Nadat de gasten vertrokken waren, nam Gilles Hunter, die nu al wat begon te grijzen, Cecilia bij de hand en nam ook haar jonge echtgenoot mede, „want,” zeide hij, „ik heb u wat te laten zien.”

Het ging de trap op, door de galerij, daarna over de sombere vliering; eindelijk drukte Gilles Hunter op een geheime veer en toonde de verbaasde jongelieden, wat de één voor een geheime kamer hield en de ander reeds door en door kende. Nooit had Cecilia dat vertrek meer betreden sinds de dagen, dat Bertram en zij er samen in Gwynn's Bijbel hadden gelezen.

Vreugdetranen stroomden uit haar ogen bij de gedachte, dat het licht nu geheel Engeland bescheen, en niemand meer be-

hoefde te vrezen, Gods Woord openlijk te lezen.

„Robert!” zei zijn vader thans, „sinds uw moeder stierf, heb ik niemand gehad om dit geheim met mij te delen; ik maak het daarom bij deze u bekend. De overlevering zegt, zoals gij wel weet, dat slechts twee tegelijk dit geheim mogen weten, en dat er kwaad te wachten staat, wanneer iemand buiten de wettige erfgenamen er mede bekend wordt. Toch heb ik ook Cecilia medegenomen, want zij is voorzichtig; en indien ooit weder gerechtsdienaren op Chastleton mochten komen, dan weet gij nu een weg ter ontsnapping.

Maar Cecilia antwoordde: „Legenden betekenen niet veel, omdat God alles wijs en goed voor ons bestuurt, indien wij Hem liefhebben.”

En wijl zij nu de rechte tijd gekomen achtte, vertelde zij de geschiedenis van John Gwynn, en hoe zij en haar broeder hem daar drie weken bewaard en toen geholpen hadden, de vervolging van pater Lysons te ontvluchten.

Vader en zoon werden diep getroffen door hetgeen zij hoorden, want Robert was al lang openlijk, en zijn vader in stilte voor het Protestants geloof gewonnen.

Een poosje later bracht Gilles Hunter nog eenmaal Cecilia in de geheime kamer en toonde haar op de stenen boven de brede schoorsteen deze woorden ingesneden:

„Zo gij iets begeren zult in Mijnen Naam, Ik zal het doen”